

MİMAR SİNAN

4. En Muh. Büyük Üstad Mesajı Can ARPAÇ
6. Message From M.W. Grand Master..... Can ARPAÇ
8. Büyük Üstad Orhan Alsaç
En Muhterem Kardeşimiz İçin Can ARPAÇ
9. Fuat Hulusi Daimirelli Ahmet AKKAN
15. Dr. Besim Öner Paşa (Akalin) Ahmet AKKAN
21. Masonik Sır, Ketumiyet Nedir? Ne Değildir? Celil LAYIKTEZ
31. 1965 Olayları Suha UMUR
52. Masonluk: Bireyciler İçin Bir Geçiş Raşid TEMEL
55. Halistik Evren Kavrayışı ya da Yeni Çağın Vizyonu Sonad PELİT
65. Giordano Bruno Şahir ERMAN
73. Masonluğun Lejander Devri Cahit BERGİL
81. Olayların İçinden Şahir ERMAN
83. Localardan Haberler Mimar SİNAN
99. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN

Kapak Kompozisyonu : ŞİNASI BARUTÇU
YENİLİK BASIMEVİ
Tel. 243 55 72 - 245 32 48 ☆ İSTANBUL - 1992

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
tarihî, çağdaş ve gerçekçi açıdan
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına

İmtiyaz sahibi : Cavit YENİCİOĞLU

Yazı İşlerini fiilen idare eden : Reşad UMUR

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AITTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR. PARA İLE SATILMAZ

SAYI : 84 Nuruşya Sokağı 25, Beyoğlu Tel : 249 24 51 HAZİRAN 1992

4. En Muh. Büyük Üstad Mesajı Can ARPAÇ
6. Message From M.W. Grand Master..... Can ARPAÇ
8. Büyük Üstad Orhan Alsaç
En Muhterem Kardeşimiz İçin Can ARPAÇ
9. Fuat Hulusi Demirelli Ahmet AKKAN
15. Dr. Besim Ömer Paşa (Akalin) Ahmet AKKAN
21. Masonik Sır, Ketumiyet Nedir? Ne Değildir? Celil LAYIKTEZ
31. 1965 Olayları Suha UMUR
52. Masonluk: Bireyciler İçin Bir Geçit Raşid TEMEL
55. Holistik Evren Kavrayışı ya da Yeni Çağın Vizyonu Sonad PELİT
65. Giordano Bruno Sahir ERMAN
73. Masonluğun Lejander Devri Dr. Cahit BERGİL
81. Olayların İçinden Sahir ERMAN
83. Localardan Haberler Mimar SİNAN
99. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN

EN MUH.-. BÜYÜK ÜSTAD MESAJI

Muhterem Localara,

Üstadı Muhterem ve Sevgili Kardeşlerim,

27 Mart 1959'dan bu yana, Üstadlarımın rehberliğinde bıkmadan usanmadan ve içtenlikle yontmaya çalıştığım ham taşıma 18 Nisan 1992 Genel Kurulu'nda Büyük Üstadlık sıfatını lâyük gördüğünüz için hepinize teşekkür ederim.

Bu kutsal görevi benden önce başarı ile yapmış bulunan bütün En Muhterem Kardeşlerimin izinden giderek ve benimle birlikte 2 yıl boyunca Türk Masonluğunun İdari sorumluluğunu paylaşacak Büyük Görevli Kardeşlerimle birlikte bütün insanların daha aydınlık yarınları için aralıksız olarak sürdürüle gelen çabalarımızı devam ettireceğim.

Ne var ki, Kardeşlerim, Türk Masonluğunun başarısı için sadece ve sadece görevli olarak seçtiğiniz biz Kardeşlerinizin çabası yeterli olmayacaktır.

Olsa olsa biz, Masonluk yoluna gönül veren siz Kardeşlerimizin bu sonsuz yolda daha rahat çalışmanızı ve ilerlemenizi kolaylaştıracak maddi ortamı sağlamak için uğraşabiliriz. Kardeşlerimizin Mason Derneği üyesi değil, Masonluk yolunun yolcusu olmalarına özen göstermek; Masonik prensiplerin sözde değil, davranışlarımızda uygulanmasını sağlamak ve nüfus kâğıdımızda yazdığı için değil, insan olmanın sorumluluğunu ve güzelliğini duyarak insan olmak için çalışmak gibi, Maşonluğun asıl zor yanı ile uğraşmak ise, başta Üstadı Muhteremler olmak üzere tüm Kardeşlerimizin görevidir.

Diğer bir deyişle, sizler zaten ayırım yapmadan sevmeye, almadan vermeye ve daima öğrenmeye hazır; uyarılmadan disiplinli, işinde, sözünde, hoşgörüsünde ve neşesinde ölçülü; kavgasında, öfkesinde, içkisinde hasis; haksız çıkarları için kör, dedikodular için sağır olabilmenin kavgasını veren kişiler olarak, birtakım idari görevleri yapmakla görevlendirdiğiniz bizlere nazaran daha büyük bir yük ve sorumluluk altındasınız.

Evrenin Ulu Mimarı 1992-1993 döneminde de tüm insanlığa ve Türk Maşonluğuna en iyi hizmeti verebilmemiz için hepimizin yardımcısı olsun.

Kardeş sevgilerimle.

Can ARPAÇ
Büyük Üstad

MESSAGE FROM M. W. GRAND MASTER

Dear Brethren,

The General Assembly bestowing upon me the title of Grand Master, has rewarded the rough stone that I tried to sculpt, tirelessly and honestly, since the 27th March 1959, under the guidance of my masters. I thank you all for it.

While following the path of all the Most Worshipful Brethren who have been successful in the performance of this sacred task before me, I will share the responsibility of guiding Turkish Freemasonry for the next two years with the newly elected Grand Officers and I assure you that all of us will work hardly for the enlightenment of mankind.

I have to admit that the conjugated efforts of all the brethren you have newly elected will not be sufficient for the success of Turkish Freemasonry.

By creating better working conditions, what we can accomplish is to ease the path to those who believe in Freemasonry. Starting with the Masters of Lodges, the duty of all our brethren is to ensure the application of the masonic principles which shouldn't stay only in writ; we shall perform our humanly duties, not because it is so written in our identity cards, but because we shall accept the responsibility and feel the beauty of belonging to humanity.

To put it in different words, you are always ready to love without discrimination, to give without taking and to learn; you are disciplined without the need to be reminded; you will never go to extremes in your business, wording, tolerance and expression of joy; you will be avaricious in your quarrels, anger and drinking; you will be blind to advantages you don't deserve and deaf to gossip and thus, your responsibility will be even greater than the one you have charged us for the performance of mere office duties.

Let T.G.A.O.T.U. help us all, so that we can serve better mankind and Turkish Freemasonry for the period of 1992 - 1993.

With fraternal regards,

**Can ARPAÇ
Grand Master**

BÜYÜK ÜSTAD ORHAN ALSAÇ EN MUHTEREM KARDEŞİMİZ İÇİN...

Ünlü Fransız ozanı Baudelaire:

"Usta bir kumarbazdır zaman, kazanır her oyunda" diyor.

Nitekim Büyük Üstad Orhan Alsaç En Muhterem Kardeşimizin sonsuz Doğu'ya göçüşünden bu yana; sayısı sınırlı yıllarımızdan birini daha zamana karşı kaybettik.

Ne var ki, maddi varlıklarımızı teker teker tüketecek olan zaman; Masonluk dünyası durdukça yeni yeni Orhan Alsaç'ların bütün insanlara ışık tuttuğuna tanık olacak, diğer bir deyişle Masonluğu yenemeyecektir.

Kalplerimize doğuşunun 1. yılında, bu Dünya'dan ayrıldığı günkü duygularımı tekrarlayarak Büyük Üstad Orhan Alsaç En Muhterem Kardeşimizi saygı, sevgi ve özlemle anıyorum.

BÜYÜK ÜSTAD'A

Ünvanda değil,

anlamda büyük olmak,

ne güzel şey!..

Şu karanlık Dünyadan ışık saçarak geçip,

İnsanların gönlüne sevgiyle dolmak

ne güzel şey!..

Bütün canlılar için,

kaçınılmaz bir sonu insanca noktlayıp,

Önsüz sonsuz Erene ORHAN'ca doğmak,

ne güzel şey!..

CAN ARPAÇ

FUAD HULUSİ DEMİRELLİ (1876 - 1955)

Ahmet AKKAN

Dördüncü Seçim Dönemi (1918-1921) 5. Büyük Üstadımız

Dönemin seçilmiş Büyük Üstadı Rıza Tevfik biraderin 1919 sonunda istifası üzerine Fuad Hulusi DEMİRELLİ birader, 16 Ocak 1920 (16 Kânuni sani 1336) tarihinde Büyük Üstad seçilmiştir. (Belge. B.L. Arşivi: 109, 36/344).

Samakov eşrafından Ahmet Hulusi Efendi ile Abdülatif kızı Nihal Hanım'ın oğlu F. Hulusi, 1876 (1293) senesinde İstanbul'da doğmuştur. İlk tahsilini Trablusşam, orta tahsilini Beyrut'ta gördükten sonra İstanbul Hukuk Mektebi'ni bitirmiştir.

Gelibolu ve Manastır Adliye Meclislerinde görev almıştır. Cumhuriyetin ilânından sonra İzmir Asliye Mahkemesi Reisliği, İstanbul Cınayet Mahkemesi Savcılığı görevlerinde bulunmuş, bilahare Temyiz Mahkemesi azalığını iki sene yaptıktan sonra Temyiz İkinci Hukuk Dairesi Reisliğini deruhte etmiş ve 1939'da emekli olduktan sonra vefatına kadar İstanbul'da serbest avukat olarak çalışmıştır.

Siyasî Hayatı

1908'de Şam Trablusu ve 1915'de Antalya mebusluğuna seçilmiştir. 1946'da Demokrat Parti kurucuları arasına girmiş, 1946 ve 1950 seçimlerinde İstanbul milletvekili seçilmiş, Demokrat Parti Meclis Grup Başkanlığı yapmıştır.

Masonluğu

Masonluğa meşrutiyetten evvel intisabetmiştir. Kadıköy'ünde İtalyan obediyanına bağlı Kalkedonya Locası azaları arasında görüyoruz (K.APAK 1958 Sayfa 88).

Fuad Hulusi birader, 1861 senesinde kurulmuş olan Şura-i Ali Osmanî'nin 1909'daki ilk reorganizasyonunda görev alan 14 kardeş arasındadır ve bu tarihte 33 dereceyi ihraz etmiştir. 3 Mart 1909 (T.B.L. arşivi 201.02/1580).

Altı gün sonra Yüksek Şura tarafından 1 numara ile kurulan VATAN mahfili kurucuları arasındadır. 9 Mart 1909 (T.B.L. arşivi 201.01/1583). 18 Ocak 1910'da kurulan, 9 numaralı Ziya-ı Şark locası kurucuları arasında Faik Süleyman Paşa'dan sonra gelmektedir (K. APAK say.88). 1913'te 3 numaralı Vefa Locasına tebennî etmiş ve 1914, 1915, 1916, 1917, 1921, 1923, 1926 yıllarında bu locanın Üs.: Muh.: 'liğini yapmıştır. 1919'da Rıza Tevfik B.: 'in istifasından sonra Büyük Üstad seçilmiş ve 1921 senesine kadar ki devreyi tamamlamıştır.

1934'de DEMIRELLİ soyadını almıştır.

1948'de Ankara'da 5 numaralı UYANIŞ Locasında 4 numara ile uyanmış, 1949'da İstanbul'da 3 numaralı ÜLKÜ Locasına 40 matrikül ile tebennî etmiştir.

Temmuz 1917 ile Nisan 1928 arasında, Dr. Mehmet Ali Baba ve Dr. Fikret Takiyeddin B.B.'in Hâkim Büyük Âmirlik dönemlerinde H.B.Â. kaymakamlığını yapmıştır. M. Ali Baba'nın rahatsızlığı ve Fikret Takiyeddin B.'in Ankara'da bulunması sebebiyle Yüksek Şura, çok defa Fuad Hulusi B.'in başkanlığında toplanmıştır.

21 Nisan 1928'de H.B.Â. seçilmiştir. Bilahare vazifesi nedeniyle devamlı surette Ankara'da bulunması icap ettiğinden, Ekim 1931'de istifa ederek H.B.Â.'likten çekilmiştir.

30 Ocak 1955'de zamanın H.B.Â.'i M. Kemal ÖKE vefat edince, 13 Şubat 1955'de İkinci defa H.B.Â. seçilmiştir.

26 Haziran 1955 tarihli ilk üç remzi derecenin istiklâl'ini tanıyan beyannamenin altında F. Hulusi DEMIRELLİ'nin imzası vardır (Belge, T.F.K. ve K. Der. arşivi Belge no. 390).

H.B.Â.'lik görevine ikinci defa seçildikten 8 ay sonra 23 Kasım 1955'de İstanbul'da vefat etmiştir. Şişli camiinden kaldırılan aziz kardeşimiz "binlerle ifade edilen hayran ve hürmetkârlarının elleri üzerinde" Zincirlikuyu Mezarlığında ebedî maşrıka terk edilmiştir.

Kardeşi, Ceza Hâkimi Selahaddin DEMİRELLİ, MÜSAVAT Locası kardeşlerinden idi ve 1958'de ebedî maşrika intikal etmiştir. Oğlu, Selim DEMİRELLİ, ÜLKÜ Locasında tekris olmuş, ÜLKE Locasına tebenni etmiş ve 1966'da gayrimuntazam ilân edilmiştir.

F. Hulusi DEMİRELLİ, Türk Medenî Kanunu ve Borçlar Kanunu'nun hazırlanmasında ve İsviçre Medenî Kanununu şerh eden VIRGİLE ROSSEL'in dört ciltlik eserini Türkçe'ye çeviren mütehassıs heyet arasında yer almıştır. Eserleri ve hukukçuluğu ile tanınmış olan kardeşimizin, "Harbin Etrafından", "Yılların Dili" isimli eserleri ile, 12 şiir kitabında ve bazı mecmualarda neşredilmiş yüzlerce şiiri vardır. "Borçlar Kanunu Şerhi" ve "Hukuk ve Kavanin Dersleri" isimli kitapları vardır.

Kullanmakta olduğumuz birçok ritüel ve talimatların tercüme ve hazırlanmasında faaliyet göstermiştir.

Adaleti kendi ruhunda tesis ettikten sonra, beşeri adaleti ilim ve tarafsızlıkla yaymak görevini ilahî bir emir olarak kabul etmiş olan bu büyük hukukçu kardeşimizin -hukukun üstünlüğü hakkındaki tatbikatını- bir kardeşi yargılamak zorunda kaldığı zaman, 1928 yılındaki bir olayda müşahade ediyoruz: 1928 yılında meşhur YAVUZ-HAVUZ davasında sanık olarak Divan-ı Âliye sevk edilen milletvekili ve devrin H.B.Â'î Dr. Fikret Takiyeddin biraderin davasında, Yüce Divan Hakimleri arasında bulunan F. Hulusi DEMİRELLİ, H.B.Â. kaymakamı idi.

Dr. Fikret Takiyeddin'e verilen 6 aylık hapis cezasına -rüşvet suçu işlendiği yolunda- daha ağır ceza verilmesi icap ettiği gerekçesi ile muhalefet etmiştir.

Güler yüzlü, tatlı sözlü, fazilet prensiplerinden hiçbir şekilde taviz vermeyen bu seçkin kardeşimiz, aynı zamanda içli, derin ve zarif bir şairdi (Doğan GÜVENÇ K:.).

"Bilhassa, fazilet ve bilgisi ile daima temeyyüz eylemişti, hele kendisinden hak ve adâlet isteyenlere karşı tevzi ettiği tarafsız ve ilimle nurlanmış adâlet sayesinde, evlât ve ahfadına da şerefini ebedileştirecek bir nam bırakmıştı... Son nefesine kadar beşeri adâleti tahakkuk ettirmek yolunda koşup durmuştur" diyor, vefatı nedeni ile bir günlük gazetede, meslektaş Av. Mehmet Ali SEBÜK:..

Ruhu şadolsun...

S.. A.. K.. Ş.. C..

26 Kânun-u Sani 1336

SELAMET Mah.. Muh.. ne

Üs.. Muh.. ve Aziz KK..

Meş.. Az.. Os.. Heyeti umumiyêsinin 16 Kânun-u Sani 1336 tarihli celse-i umumiyesinde 1337 senesi Ağustos'una kadar ifâyı hizmet edecek Heyet-i Daime'sinin şekl-i âti'de intihap edildiğinin beyanı te'yid-i hissiyât-ı uhhuvet'e zeria ittihaz kılındı.

Üs.. Az..	FUAD HULUSİ
Üs.. Az.. Mua..	MOİZ FRESKO
Nâ.. Ev.. Az..	İSMAİL HURŞİD
Nâ.. Sa.. Az..	FAİK SABRİ
Hat.. Az..	NUREDDİN RAMİH
Kâ.. Az..	RASİM FERİD
Kâ.. Az.. Mu..	ZEKİ DERVİŞ
Haz.. Az..	NAZMÎ
Em. Has.. Az..	HALİL ASAF
Teş.. Az..	ALİ SAMİ
Teş.. Az..	İBRAHİM HALİL
Teş.. Az..	SÜLEYMAN REMZİ
Muh.. Az..	MUHTAR TAHSİN
Muh.. Az..	MAHMUD NEDİM
Muh.. Az..	ECVED
Muh.. Az..	ARSEN ARSENYAN

Kâ.. Az..

(imza)

حریت مساوات اخوت
Liberté, Égalité, Fraternité.

Or.: de Constantinople.

GRAND SECRÉTARIAT

26 Kenunsoni 1978

نومرو
چهار

سودنه ج : ٢٢

۱۔ س : ج : و : ہ : ن : م : ہ : ہ :

سنة ١٢٠٤ هـ : فتح عرند ١٦ ابريل ١٨٢٩ تاريخ ميلاد محمد بن عبد الله سنة ١٢٠٥ هـ فتح آقچه و دريا و فرزند امير حاجي و داماد امير
ملاک آقچه است با اينکه شريف ناني نام صاحب اخوند زاده آقا زعفران

۲-۳ : اے : حق و عدل

۱- ای . ا . ج . : خرد و عدلی ۲- ای . ا . ج . : خرد و عدلی

تألیف : ای . ا . ج . : خرد و عدلی تألیف : ای . ا . ج . : خرد و عدلی

خط : ای . ا . ج . : خرد و عدلی خط : ای . ا . ج . : خرد و عدلی

ای . ا . ج . : خرد و عدلی ای . ا . ج . : خرد و عدلی

[illegible]

قسمه : : اع : : سبیلہ ہر روز
 محمد : : اع : : محمد بن عبد
 محمد : : اع : : محمد بن عبد
 محمد : : اع : : محمد بن عبد

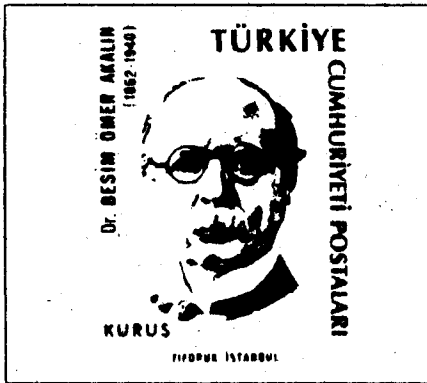
LİTERATÜR

1. APAK, Kemalettin : Ana Çizgileri ile Türkiye'de Masonluk 1958.
2. GÜVENÇ, Doğan : Neşredilmemiş Konferans
3. H. ve K.E.M. Bû. L.: 'sı Arşivi
4. Özel Bir Komisyon : Türkiye'de Hür Masonluk Tarihi 1951
5. T. Mason Derneği Neşriyatı : F. Hulusi Demirelli'nin aziz hatırasına 1955
6. T. Fikir ve Kültür Derneği : T. Yûk. Şurası Arşivi
7. UMUR Süha : T. Fikir ve Kültür Derneği Bülten Sayı 4-5.

Dr. BESİM ÖMER PAŞA (AKALIN)

Ahmet AKKAN

1921-1924 dönemi, 6. Büyük Ustadımız Besim Ömer Paşa (Akalın) 1863 senesinde İstanbul'da doğmuştur. Babası Nardalı Ömer Şevki Paşa'dır. Kosova'da bir süre Rüşdiye'de okuduktan sonra, Gülhane Askeri Rüşdiyesi'ni bitirmiş, Kuleli Askeri Tıp İdadisi'nden sonra 1879'da Askeri Tıbbiye'ye girmiş, 25 Mayıs 1301 yani, 1884 senesinde tabib yüzbaşı olarak mezun olmuştur. Bir süre Haydarpaşa Askeri Tat-

bikat Hastanesi'nde çalıştıktan sonra, kendi isteği ile Yunan sınırında Serfice'de görev yaparken tifo olması üzerine İstanbul'a dönmüştür.

O yıllarda Mektebi Tıbbiye'de Fenni Kibale (Ebelik İlmi) mualimi Dr. Mehmet Vahit Bey'e muavin olarak atanır. Dr. Mehmet Vahit, Cemiyet-i Tıbbiyyenin kurulmasında (1862), Mekteb-i Tıbbiyeyi Mülkiye'nin açılmasında (1867), Tıp eğitiminin Türkçeleştirilmesinde (1870) ve ünlü Lügat-ı Tıbbiyyenin hazırlanmasında (1872) görev almış aydın, bilgili bir kişidir. Dr. Besim Ömer'in ilk müktesebatında önemli yeri vardır. Uygulamalı eğitimin çok gerekli olduğu Kadın-Doğum dalında o tarihte pratik bilgi verecek bir kuruluş yoktu. Bunun noksanlığı sıkıntısı içinde olan Dr. Besim Ömer 1887'de bir grup doktorun bilgi ve görgüsünü art-

tırmak üzere Avrupa'ya gönderileceğini duyunca, Mizan gazetesinin sahibi Murat Bey'in de yardımı ile (6) Cemil (Topuzlu-Paşa), Dahiliyecî Celâl İsmail (Paşa), Gözcü Esat (Işık-Paşa) ile beraber o tarihlerde tıpta en parlak devrini yaşayan Fransa'ya (Paris) gittiler. İyi Fransızca bilen Besim Ömer ünlü Tarnier'nin kliniğinde Prof. Boudin, Prof. Pınard ile çalıştı.

1888'de İstanbul'daki fenni kıbale hocası Dr. Vahit Bey'in ölümü üzerine onun yerine tayin olduğu kendisine bildirilmesine rağmen, bu görevi reddederek 1891'e kadar ihtisasını tamamladı ve İstanbul'a dönüşünde geçmişteki hareketi hoşgörülerek fenni kıbale hocalığına başladı. 1892'de ilk Doğum kliniğini açtı (4). 1892'de Bruxelles'de Milletlerarası Ginekoloji Kongresine Türk Delegesi olarak katıldı. Artık ismi yalnız Türkiye'de değil Avrupa'da da duyulmaya başlamıştı. 1893'de Prof. Luteau'nun kitabını "Emraz-ı Nisa" adıyla çevirdi ve bastırdı. 1895 senesinde Ebe Mektebini islah eder ve 1896'da Seririyat-ı Vilâdiye muallimliği ile Doğum Kliniği ve Ebe Mektebi direktörü olur (4-5). 1897'de Prof. Boudin'in Seririyat-ı Vilâdiye derslerini Türkçe'ye çevirir. 1899'da 37 yaşındayken Paşa ünvanını alır.

Yahya Kemal'in anılarında "meşhur bir doktor, mirliva, zengin, o devrin revnaklı bir şahsiyeti idi, rütbe ve nişanlarla müstağ-

raktı. Tevfik Fikret'in arkadaşı idi, doktor, şair, âlim, hukukçu birçok güzidelere mürekkep bir zümrenin dairesinde mümtaz olarak yaşardı" der (3). 1927'de beş ciltlik dev eseri Fenni Velâde adı altında biter, bu eser 1932'de yeni harflerle basılmıştır. 1933'de Üniversite reformu ile emekli olur, soyadı kanunu ile AKALIN soyadını alır. Emekli olarak yazmaya devam ederken, Çağaloğlu'ndaki muayenehanesinde serbest hekimlik yapmaktadır. 1935-38 beşinci devre ve 1939-41 altıncı devre Bilecik'ten B.M.M. üyesi seçilir. Altıncı devrenin açılışında en yaşlı milletvekili olarak meclis başkanlığı yapar. 19 Mart 1940'da Ankara'da bir lokantada yemek yerken kalp krizi ile ebediyete geçer. Naaşı İstanbul'a getirilmiştir. 21 Mart 1940'da İstanbul'da yapılan defin töreni nedeni ile İstanbul Üniversitesi saat 11'den itibaren tatil edilmiştir (7). Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti P.T.T. İdaresi Türk Meşhurları arasında Besim Ömer Paşa için posta pulu çıkartmıştır (7). 61 kitap ve monografiden 3 tanesi Fransızca olarak basılmıştır. 58 tanesi Türkçedir, üç kitabı Hintçe, Çince, Bulgarca'ya çevrilmiştir. Dergi ve gazetelerde neşredilmiş 400 kadar makalesi vardır.

Doğumculuğu yanında Çocuk Hekimliğinin de memleketimizde kurucusudur (11-13). Dr. Asım Onur, ölümü nedeni ile yazdığı bir yazıda paşanın çocuk hastalıkları hakkında yazdığı ki-

tapların listesini vermiştir (9-10).

Osmanlı Mason teşekkülü Necat Locasının bazı kardeşleri, 1917 yılı Mart ayı ortalarında, memleket dahilinde kimsesiz ve bakımsız çocukları himaye gayesi ile bir cemiyet kurma esasını kabul etmişlerdi. Devrin Büyük Üstadı Dr. Mehmet Ali Baba'nın delâleti ve tavsiyesi ile 12 kişilik bir heyet cemiyet nizamnamesini hazırlamış ve cemiyet teşekkül etmişti. Mütareke yıllarına kadar iyi bir halde giden cemiyetin işleri, mütareke devrinde riyasete gelen Dr. Besim Ömer Paşa biraderin himmetleri ile taarruzdan ve halleden masun olarak devam eylemiştir (1). Fransız Kızılhaçı tarafından açılan "Süt Damlası"nda ilk zamanlarda görev alarak, daha sonra kendisi Himaye-i Etfal Cemiyeti Başkanı iken ona devredilen bu müessesenin yaşamasına ve ilerlemesine çalıştı (2).

1859'da Fransız-Alman harbi esnasında Selferino savaş alanını gezen J.J. Rousseau'nun yeğeni Cenevreli Henri Durant uzun uğraş vererek, 22 Ağustos 1864'de yaralıların ve sağlık personelinin tarafsızlığını benimseyen ve tahhüt eden bir statüyü Cenevre Milletlerarası Konferansı'nda kabul ettirmiş ve Salis-i Ahmer (Kızıl Haç) böylece yaratılmıştı. Türkiye 1873'de buna paralel olarak Hilâl-i Ahmer cemiyetini kurmuştu. Cenevre anlaşmasına göre cemiyetin "milli ve daimi" olması gerekiyordu. Buna riayet edilmediğinden 1911'de Besim

Ömer Paşa cemiyeti yeniden organize etmeyi kendine gaye bildi. 6 kişiden oluşan bir komisyon kurdu, tümü Türk olan ve daimi çalışan bir Hilâl-i Ahmer Cemiyeti reorganize edildi. Cemiyet Balkan Harbi, Birinci Cihan Harbi, İstiklâl Harbinde sürekli ve faal görev yaptı. 1907'de Londra'da, 1911'de Washington'da, 1929'da Cenevre'de Milletlerarası Kızılhaç Konferanslarında cemiyet Dr. Besim Ömer Paşa tarafından temsil edildi.

Dr. Besim Ömer Paşa'nın çalışmaları arasında tüberküloz savaşı da vardır. 1918 yılında ilk Verem Savaş Derneği (Veremle Mücadele-i Osmani Cemiyeti) adı altında faaliyete geçmiş ve ilk başkan Dr. Besim Ömer Paşa seçilmiştir (15).

1908'de Meclis-i Sıhhiye-i Umumiye ve Meclisi Tıbbiye-i Mülkiye azalığı, 1909'da her iki cemiyetin başkanlığı, 1912'de Sıhhiye-i Umumiye Müdürlüğü, 1914'de Tıp Fakültesi Reisi (dekan), 1919 ve 1921'de iki defa Darülfünun'un Eminliği (Rektör) yapmıştır. 1888'den 1933'e kadar 45 sene hocalık ve iki devre milletvekilliği yapmıştır.

Besim Ömer Paşa bir "Aydınlanma Devri" yazarıdır. Çok genç yaşından itibaren değişik kültür dergilerine yazılar yazmıştır. İlk Türk pozitivist ve natüralisti diye adlandırılan Beşir Fuat'ın çıkardığı "Haver" dergisinde, Beşir Fuat, Mehmet Nadir, Muallim Naci'nin isimleri yanında adını

görürüz (8). 19. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu modern edebiyat okullarının ve pozitif bilimlerin kitleye iletilmesinde büyük rol oynayan "Servet-i Fünun" dergisinin ikinci cildinde devamlı yazarlar arasında, Nebizade, Ahmet Rasim, Ahmet İhsan'ın yanında Besim Ömer'i görürüz (8). Meşveret, İkdâm, Tercüman-ı Hakikat, Şura-ı Ümmet, Servet-i Fünun, Cumhuriyet, Akşam, Tan, Sonposta gibi gazete ve dergilerde yayınlanmış, ortalama vatandaşları aydınlatmak için yazılmış yüzlerce makalesi vardır (7).

Ziya-ı Şark locasında tekris olmuş olduğu muhtemeldir. Bu locadan 1916'da kurulan Necat locasının ilk envarında nazır-ı sani (ikinci nazır) olarak görüyoruz.

"1921-1924 döneminde Büyük Üstad olarak işleri hüsnü idare ederek ve vazifelilerden de yardım görerek, müstevliler muvacehesinde azimli ve metin olmuştur. Onun devresinde Cenevre Mason Kongresi, Türk Büyük Meşriğini, Uluslararası Mason Cemiyeti (A.M.I.) müessisleri meyanına kaydeylemiştir." (14)

Fevkalade fizik yapısı, irade ve enerjisi vardı. Giyinmesini çok

iyi bilir ve çok itina ederdi. Aydınların bazı çocuksu düzeye varan hayallerine iltifat etmez, toplumda yerini aramış, bulmuş ve oraya yerleşmişti. Her an üretir, yazar ve çalışırdı. Sağlık yönünden zayıf ve hastalıklı idi. Astımı vardı. Bazı devrelerde krizleri olurdu.

Bekâr olmasına rağmen, paşanın bütün ömrü, kuvvetli aile bağları içinde geçirdi. Kardeşleri ile aile bağlılığını ve saygısını bir titizlik, bir taassup haline getirmişti (2).

"Devirden devire atlayarak geçer ve hiçbir yerde yazması, çizmesi önlenemeyen ve etki alanı daralmayan bir özelliği, zannedersem güçlü bilimsel kişiliği yanında, siyasî anlamda yazı yazmamış, aktif politikaya karışmamış olmasına bağlıdır" diyor, günümüz değerli ve kadirbilir meslektaşı, Prof. Dr. Aykut Kazancıgil...

Bu büyük Türk âlimi, büyük insan, büyük bir huzur içinde bu dünyadan göçtü gitti.. Ne mutlu ona... (2)

Ne mutlu bize, onu tanımaya çalışıyor, onu anıyor, bu Büyük Üs tadımıza yaklaşılmaya çalışıyoruz. Ruhu şadolsun..

Şehrin içinden

Büyük Tıp kahramanı

Dr. Besim Ömer

Onun iki büyük düşmanı vardı: Cehalet ve taassub! O iki ejderle en gayrimüsaid şartlar altında senelerce mücadele etti

Yazan: SALAHADDİN GÜNGÖR

Doktor Besim Ömer ziddi. Bu bilim bize sadece yetmiş beş yıllık bir tıbbi ilerleme vermiştir.

Besim Ömer Akalın, çocuk mevzuunu elinde bayrak yapıp diyar diyar dolatmış bir adamdı. Onun kitapları neşredilmeden evvel Türk çocuğunun yaşamasa, adeta tesadüfe bağlı idi. Besim Ömer, cemiyetin içine, ben bir tıbbi fakir... Halkın gözünde ruhların şifası elinde tutan bir psikolog gibi girmişti.

Nüfus artışı devletin...

...canla sarılmış...

...türkmenler. Besim Ömer...

...bir gün...

...Halkın...

İçeceği de biliniyor! Sıra şimdi çocuğu kurtarmaya geldi. Bu da elbette başınıla çakıl... diye seviniyordu.

Besim Ömerin meslek hayatında iki büyük düşmanı vardı: Cehalet ve taassub! O bu iki ejderle en gayrimüsaid şartlar altında senelerce mücadele etti. Bu mücadele sıralarında başından ne tuhaf vak'alar geçmişti!

Bunlardan bir taassubu; kendisinde dinlediğim gibi yazıyorum:

—Geceyarısı u... yandırdılar: «Aman çabuk... etigin! F... lın yerd... bir ima... min karı doğura... Çarça... İmamın... an tu... un do... gın... kuyamete... k... pan... müdahale... nek la...

LİTERATÜR

1. *Apak Kemalettin : Türkiye'de Masonluk Tarihi 1958*
2. *Atabek Emine : Dr. Besim Ömer Paşa Mimar Sinan Dergisi Sayı 37*
3. *Beyatlı Y. Kemal : Çocukluğum, Gençliğim, Siyasi ve Edebi Hatıralarım 1976.*
4. *Besim Ömer : Doğum Tarihi 1932*
5. *Erden Fethi : Besim Ömer Paşa Jübilesi için Basılan Broşür 1939*
6. *Frik Feridun : Besim Ömer Paşa'nın 70. Yıldönümü münasebetiyle 1933.*
7. *İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Tarihi Enst. Arşivi*
8. *Kazancıgil Aykut : Ölümünün 40. yılında Besim Ömer Dirim Mec. 1942*
9. *Onur Asım : Büyük Ölü Besim Ömer Akalın 1940*
10. *Onur Asım : Büyük Alim ve Tıp Kahramanı Besim Ömer Paşa 1940*
11. *Soysal S. Şevket : Çocuk Sağlığı ve Hst. Kliniğinde 40 yıl 1975*
12. *Topuzlu Cemil : 80 yıllık hatıralar 1951*
13. *Tümay Bedrettin : Türkiye'de Pediatri Tarihi 1948.*
14. *Türkiye'de Hür Masonluk Tarihi 1951.*

MASONİK SIR, KETUMİYET NEDİR? NE DEĞİLDİR?

Celil LAYIKTEZ

Masonluğun her derecesinde sır tutma ile ilgili bir yemin ve öğütler vardır. İşaretlerin bir kısmı sır tutma ile ilgilidir, anahtar gibi bazı semboller sır tutmayı hatırlatır.

Peki, neyin, kimin Sır'ı, hangi büyük sır ifşa edilmeyecektir? Loca içinde söylenenler ve uygulanan merasimler mi? Meraklı harici, ritüel ve tefsirlerini sahaflar çarşısında veya yabancı dil biliyorsa, binlerce kitap içinde bulabilir. Yoksa Sır, Kaybolmuş Kelime midir? O zaten kayıptır, bilinmeyen ifşa edilemez. Belki de Sır bazılarının dediği gibi Mason oldukları bilinen kişilerin kimliklerini saklamaktan ibaret mi dir? Antimasonik yayınlar bu isimleri listeler halinde basıp satışları ile beraber kârlarını da artırmaktadırlar. Belki de Sır yoktur, yalnız Sır Saklama, Ketumiyet vardır; göreceğiz.

Anahtar sembolizmasına eski MS'lerin çoğunun kateşizm kısmında rastlamaktayız. Örneğin, c.1700 tarihli Sloane MS'de aşağıdaki soru-cevabı görüyoruz:

"S. Locanızın anahtarının malzemesi nedir?

C. Malzemesi tahta, taş, demir, çelik veya başka bir metal değildir; bu malzeme, bir kardeşin arkasından veya yüzüne karşı yalnızca doğruyu söyleyen dildir."

Edinburgh MS'de, anahtarın tanımı yukardakine benzer bir tarzda yapıldıktan sonra, anahtarın nerede bulunduğu sorulur. Cevap; "Kemik kutu içinde"dir.

"... Anahtar çok eski zamanlardan gelen bir semboldür. Eski Mısır Tanrılarının ve tanrılaştırılan firavunların elinde ANK denilen, bir tarafı halkalı olan haçı andıran bir anahtar görülür.

Mısır dinine göre ölüm tanrısı olan Oziris'in elindeki bu anahtar, Nil'in sularını açmayı, yani vadinin suları altında kalan topraklara bereketin gelmesini; diğer bir deyişle, ölmüş olan çölden hayatın fişkirmasını sağlardı.

Ancak, anahtar kendi başına yetmez, hangi kapıyı açacağını da bilmek gerekir. Bu da demektir ki, bir sırrın mevcut olduğunu sadece bilmek, o sırda sahip olmak için yeterli değildir.

Şimdi Samuel Prichard'ın "Massonry Dissected" (Masonluğun Teşrihi) adlı ifşaatinın yemin metninde tutulacak sır ile bu sırda ihanet edildiğinde uygulanacak korkunç cezayı görelim:

(Yemin aşağıdaki gibidir):

Yüce Tanrı ve bu Muhterem Topluluğun huzurunda, ancak kendisini sınıdıktan sonra Gerçek ve Yasal Kardeş olarak bileceğim birine veya Kardeş ve Kalfaların buluştukları Tam ve Mükemmel bir Muhterem Locanın dahilinde konuşmanın dışında, bana açıklanacak Masonlar ve Masonlukla ilgili Gizleri saklayıp, gizleyeceğime ve hiçbir zaman açıklamayacağıma dair vekarla yemin ederim.

Ayrıca, bir harfin baskısı veya şeklinin dahi gözle algılanabilecek tarzda ortaya çıkmasıyla bazılarının kural dışı olarak bu bilgilere sahip olmalarını önlemek üzere, onları yazmayacağıma, basmayacağıma, markalamayacağıma, yontmayacağıma veya kazımayacağıma veya onların yazılmalarına, basılmalarına, markalanmalarına, yontulmalarına veya kazılmalarına vesile olmayacağıma dair yemin ederim.

Yeminimi tutmadığım takdirde, Masonlar arasında anımın tamamen silinmesi için, boğazımın kesilmesini, dilimin ağızımın tavanından, kalbimin de sol göğsümün altından koparılmasını ve bunların med ve cezirin 24 saat içinde iki kere üzerinden aktığı, sahilden bir urgan boyu mesafede, Denizin Kumlarına gömülmelerini, vücudumun yakılarak, küllerinin Yer Yüzünün üzerine saçılmalarını kabul ediyorum.

Tanrı Yardımcım Olsun.

Ifşaatinın önsözünde, SIR'la ilgili olarak, Prichard şöyle der: "Ancak günümüzde, Masonluk başlangıçta olduğu gibi inşaat işçilerinden oluşmuyor; o zamanlar bir kişinin Operatif Mason olarak yeterince ehliyetli olduğunu birkaç kateşizm sorusuyla anlamak mümkündü.

"Şimdiki Hür ve Kabul Edilmiş Mason tabiri ilk defa son yıllarda duyulmuştur. 1691 yılına kadar Anayasaya bağlı localar veya dört ayda bir yayımlanan bildiriler yoktu; söz konusu yılda Lordlar, Dükler, Hukukçular ve Dükkân sahipleri ile daha düşük tabakadan esnaf, hatta hamallar dahi bu **Sırlara veya olmayan Sırlara** kabul ediliyorlardı..."

- Konumuz Ketumiyet, yani Sır Saklama olduğuna göre, ilk önce Ketumiyetin ne olmadığına bakalım.

Masonluğun dış görünüşü hakkında ısrarla susmakta fayda yoktur. Orta Çağlar kalıntısı, katı bir muhafazakâr umacı topluluğunu oluşturduğumuzun hariciler tarafından zannedilmesi, bizlere zarardan başka bir şey getirmez.

Anglo-Sakson ülkelerinde, her yerde Masonik semboller gözükmekte; Masonik hastaneler, öksüz ve ihtiyar bakım yurtları, rehabilitasyon merkezleri reklamlarını yapmakta, haricilerden dahi yardım görebilmektedirler. Almanya ile Fransa'da televizyonlarda Masonik yayın yapılmaktadır.

Harici teklifleri, balotaj gibi konularda ketumiyet yalnız Masonlukta değil, tüm sosyal kulüplerde de aranan bir keyfiyettir.

Masonik Sır, esasta mevcut olmadığından ifşa edilemez, sıralanan kelimeler onu anlatamaz.

Kelimeler özgürlüğümüze en büyük engelleri oluştururlar. Kelimeleri hiç düşündünüz mü? Kelimesiz, yalnızca sembollerden oluşan bir düşünce olabilir mi?

Krişnamurti GERÇEK'ten bahsederken, yalnızca Gerçeğin ne olmadığını anlatmaya çalışır, her düşüncüyü soysuzlaştıran, kalıplaştıran kelimeleri kullanmayarak, "tezahürün tarifini" zihinlerde dondurmaya gayret ederdi. Bir konuşmasında, "Gerçeğin tarifi yoktur; size her kim Gerçeği tarif etmişse, biliniz ki yalan söylüyordu, zira tarif etmiş olduğu mefhum Gerçek olamaz" demişti. Bir başka konuşmasında da şöyle diyordu: "Birbirlerini iyi tanıyan iki kişinin dahi düşünce planında birleşmeleri çok zordur. Şu anda sizler beni tanıımıyorsunuz ve ben de sizleri tanımıyorum. Değişik planlarda konuşuyoruz. Kullandığım kelimelerin sizler ve benim için anlamları değişik olabilir."

Masonluğun olan veya olmayan Sırrını haricilere anlatmak imkânsızdır. Tekris olanın yaşadıklarını dile getirmek için kelimeler yetersiz kalır, Tekris deneyiminden geçmeyen için de, ne ve nasıl söylene, anlaşılması kabil değildir.

Man, Myth and Magic ansiklopedisinde Masonik Sır hakkında aşağıdakileri okuyoruz: "Hürmasonluk, alegorilerle gizlenmiş ve felsefesini sembollerle ifade eden bir ahlâk sistemidir... Hürmasonluğun neleri ifade ettiğini, tarihsel gelişimini ve modern toplumumuzdaki yerini tarif için teşebbüs edilecek kısa bir anlatım imkânsızdır. İmkânsız olan, Masonluk hakkında malzeme bulmak değildir. Aksine, yeterli merakı olan her kimse, mevcut gayet geniş literatürden konu hakkında çok şey öğrenebilir. 1912 yılında Almanya'da yayınlanan Masonik bibliyografyada 40000 eserin ismi gözükmekteydi... Hürmasonluğun esas anlamını kavramaya başlayabilmek üzere, tekristen geçmek şarttır."

O halde tekrar soruyoruz. Niçin Ketumiyet yemini? Sır nedir?

Bazı iddialara göre, bugünkü spekülâtif Masonların öncüleri olan İnşaatçı Gildlerinde, meslekle ilgili sırların, bu arada deskriptif Geometri bilgisi ile birtakım özel oranlarla, onların hesap tarzlarının haricilerinin eline geçmelerini önleme gayreti Ketumiyet Yemininin nedenidir.

Ayrıca, kıt'a Avrupası'nda, Mâbedin Sütunlarına sığan Templier Şövalyelerinden başlamak üzere, tarih boyunca, Papalığın aforozuna ve siyasî baskılara hedef olan Kardeşlerin gizliliklerini muhafaza edebilmeleri için, sır saklamak Masonların en kutsal görevlerinden biri olmuştur.

Ancak, yukarıda saydıklarım, günün ihtiyacına göre değişebilen yalnızca dış nedenlerdir, dolayısıyla da eksiktir. Gelenekleri bir tek nedene bağlamaya çalışmak bizleri yanlış yollara sevk eder.

İnşaatçı gildlerinde iki ayrı iş yapıldı: Bir taraftan malzemesi silis, kalsiyum karbonat ve muhtelif oksitler olan kaya parçalarına şekil vererek tanrılara mâbedler; diğer taraftan da et ve kemikten olma hamtaşı yontarak mutluluk yuvası olacak İnsanlık Mâbedini inşa ederlerdi. Bu ezoterik yolda da, mirasçısı oldukları, tarih kadar eski, gelenek ve sembollerden istifade ederlerdi.

Tarih boyunca tekris esaslı inisiyatik cemiyetlerde Sırrın muhafazası sayesinde, kutsal dünya ile harici dünya arasında bulunan mesafenin saklandığını ve Ketumiyet disiplininin mürid için daha çok hazırlık, nefse hâkimiyeti sağlayabilecek bir çalışma olduğunu izlemekteyiz. **İlk derecelerde Sır saklayabilmek, Sırrın kendinden önemlidir.**

İnsan bazı şeyleri içinde saklamaya muktedir olmalıdır. Ağzı kapalı olunca alını açık olacaktır. Müptedi sır saklamasını öğrendikten sonra ancak, alenen bilinmesi mahzurlu olan hakikatlar kendisine açıklanacaktır.

- Çok tanrılı Hinduizm'de, Brahmanlar yeni tekris edilen müptediye şöyle derlerdi: "Oğlum, hatırla, herşeyin prensibi, kadiri mutlak Tek Tanrı'dır ve her Brahman, yalnızca O'na gizlice tapınmalıdır. Şimdi bil ki, bu sana açıkladıklarım, saf ve basit hariciye hiçbir zaman ifşa etmeyeceğin çok büyük bir Sırdır. Açıkladığın takdirde, başına çok büyük felâketler gelebilecektir."

Zend - Avesta'da, ilk tohum Honavar'ın tarifi şöyledir: "Ey Zerdüş; Pak, Aziz, Süratli Honavar, gökten önce, sudan önce, Ahura Mazda'nın oğlu Ateş'ten önce, bütün varlıkları ile mevcuttu." Zend - Avesta'yı yalnızca "Majlar" (Rahipler) okuyabilir; harici ise, Honavar ismini öğrendiğinde ya ölür ya da aklını kaybederdi.

Aynı ketumiyet kaidelerine saygıyı Kabala'da da görmekteyiz: "Yaradılışın hikâyesini iki kişiye anlatmak yasaktır; Kendisini Göstermeyen Varlığın niteliklerini anlatan Kutsal Araba "Merkaba"nın hikâyesini ise, tek bir kişiye anlatmak dahi yasaktır; ancak kemale ermiş olan insana her şey anlatılabilir." Bu metinde, gizlilik dereceleri değişik, Yaradılış ve Kutsal Araba olmak üzere iki ayrı kısım gözük-mektedir. Maimonides'e göre Yaradılışın hikâyesini anlatan birinci kitap olan "Tekvin" (Genèse) ezoterik olarak tüm doğa bilimlerini kapsar. Araba hikâyesi Merkaba ise, bir teolojik etüdtür.

Herkesin okuyabileceği eserlerde inançların ve ruhanî sınıflarla ilgili tekris merasimlerinin tam izahı hiçbir zaman yapılmazdı. İbranilerde okuma sanatı, halk olarak benimsenmişti ve havralarda, Tevrat her cumartesi günü birkaç sayfası olmak üzere, senede bir kez başından sonuna kadar okunurdu. Bu alenî okumalar ve onları izleyen tefsir ve müzakerelerde yalnızca belirli olan dış anlam ele alınırdı. Ezoterik anlam ise, Kabala'da saklıydı.

Kabala'nın kimlere anlatılabileceği konusunda Talmud'da şöyle bir fıkra geçer: "Rabi Yohanan bir gün Rabi Eliezer'e kendisine Merkaba'nın sırlarını açıklamayı önerince, Rabi Eliezer bu öğreti için henüz çok genç olduğunu ileri sürmüştü. Yıllar geçmiş, Rabi Yohanan ölmüş. Bu kez müridi Rabi Asi, Rabi Eliezer'e aynı öneride bulununca, "Kendimi layık görseydim, Üstadın Rabi Yohanan'dan öğrenirdim, diye cevap vermiş." Görüldüğü üzere, Merkaba denen bu gizli bilime ulaşabilmek için sosyal durum ve akıl bakımından tebarüz etmiş olmak yetmiyordu, aynı zamanda yaşlı olmak gerekiyordu ve o zaman dahi, bu ağır sırların yükünü ketumiyetle taşıyabilecek güçte olmak herkesin iktidarında değildi. Kabala'nın sırrını çözebilmiş dört Rabiden, Ben Asai merakla baktığından hayatını, Ben Zoma bakıp bulduğu baldan yiyebileceğinden fazlasını almaya kalktığından, aklını, Aşer de herşeyi birbirine karıştırdıktan sonra şuurunu kaybetmiş, yalnızca sulh ve ketumiyet çerçevesi içinde davranan Akiba başarılı olabilmış. "Bu sır-

rı çözüp temiz bir kalp içinde ketumiyetle saklayan... Rabi Akiba, Allahın ve İnsanların aşkına lâyıktır, ismi hürmet uyandıracak, ilmi unutulmaktan korkmayacak ve gerek şimdi yaşadığımız, gerek sonraki, her iki dünyanın mirasçısı olacaktır."

Brahmanların ruhlar doktrini "Pitris" ile Kabala arasında büyük benzerlikler vardır. Tekris üç derecelik bir esasa bağlıdır. Birinci dereceye sahip olanlar exoterik (dışa dönük) bilgilere sahip olarak günlük merasimleri yönetir, batıl inançları tahrik ederlerdi. İkinci dereceye sahip Brahmanlar, bazı olağanüstü olaylara hükmedebilirlerdi. Halkın şüphe içinde olduğu günlerde, kudretlerini, türlü gösterilerle sergileyerek, güneş ve ay tutulmaları gibi doğa olaylarının kehanetinde bulunarak, toplu ayinlerle doğayı tamir etmek gibi davranışlarla, halkın güvenini tekrar kazanırlardı. Üçüncü dereceli Brahmanlar, halkla temas etmezler, fiziksel ve olağanüstü güçlerin tetkikine kendilerini hasrederler, tanrılarla ruhlara hükmedebilirlerdi.

Bu son derecenin üzerinde bir Brahmatma'nın riyasetinde "Yüksek Şûra" vardı. Brahmatma olabilmek için 80 yaşın üzerinde olmak gerekiyordu. Brahmatma tüm ilimleri içeren ve 3 harfle simgelenen mistik formülün bekçisiydi. Bu 3 harf, A, U ve M harfleri olup, altın bir eşitkenar üçgenin köşelerine, A tepede, U sol köşede, M de sağ köşede olmak üzere, kazılırlardı. "A" Yaradılışın, "U" O'nu muhafazanın, "M" de sürekli değişimin simgeleri idi.

Daha başından, 3 kere 3 yaşına basan küçük Brahmine, birinci dereceye hazırlık olan Müptedi derecesine tekris edildiğinde, olayların sırrını kalbinin en derin hücrelerinde haricilerden saklayamadığı takdirde, gerçek tekris ulaşamayacağı telkin edilirdi. Buna dair yemini ettikten sonra da iki kere doğmuş, yani ölmüş ve dirilmiş olarak kabul edilirdi.

-Hindu'ların kutsal kitapları "Veda"ların başındaki bir yazı ezoterizm ve ketumiyet hakkında ilgi çekicidir: "Ruhun vücut içinde kapalı, bade min kabuğu içinde saklı, bulutların güneşi örttüğü, elbiselerin vücudu gizlediği, yumurtanın kabuğunun içinde olduğu, tohumun tane kabuğunun içinde saklı bulunduğu gibi, kutsal ilmin de kalabalığın teccüssünden korunması için, vücudu, kabuğu, bulutları,... vardır."

Gelmiş geçmiş, olan ve olacak herşey Veda'larda bulunabilir. Veda'lar, yalnız Veda'ları izah edemez. -Kutsal kanun, denizlerin dibindeki inci gibidir. Arayıp ıstıridyeyi bulmak yetmez, kabuğu arala mayı da bilmek gerekir... Siz ki, yol gösterecek bir Üstadı red ederek, kendi beğenmişliğiniz içinde, kutsal yazıları kendi başınıza çözmek istiyorsunuz, ikili, üçlü şifreleri, sonun başlangıç ve başlangıcın da son

olduğu zamanları biliyor musunuz? Saçına ak düşmeden ve değneksiz yürüyemeden sırları çözmek isteyen kahrolacaktır."

-İncil'de, (Matta, Bap 7,6), Hz. İsa, anlama düzeyine ve olgunluğuna akl-ı hikmete erişememiş kişiye verilecek bilgileri, domuzlara atılan inci tanelerine benzetir: "Kutsal olanı köpeklere vermeyin ve incilerini domuzların önüne atmayın ki, onları ayakları altında çiğnemesinler ve dönüp sizi parçalamasınlar."

-Değneğine dayanan yaşlı mürşit veya lambasıyla Diyojen gibi, gerçeği aramaya çıkan yaşlı bilge sembolünü Çingenelerin fal bakma kartları "Tarot"un 9 numaralı DERViŞ adlı kartında da buluyoruz. Bu kartta, irfan sahibi, âlim, yaşlı derviş, pelerinin altına sığınarak, bir elinde tuttuğu değneğine dayanırken, başı dik durmakta ve keskin bakışları karanlıkları delmektedir; diğer elinde, ışığı kısmen pelerin tarafından gizlenen bir fener tutmaktadır. Yaşlı derviş, karanlıklar içinde aydınlığı aramaktan yılmayan bilge kişi, gençlere yol gösteren filozof, yanlış yola sapanları ikaz eden kâhin veya peygamberdir..

Lambası ilmi, hakikati; Değneği Hakikatı korumak, hata ve haksızlıklara karşı mücadele etmek üzere her an silahlı olduğunu; Pelerin de, hazır olmayanlardan bilimin saklanması emreden ketumiyeti simgeler.

-Eski Yunan, Mısır ve Roma uygarlıklarında muayyen bir bilim, bir "gnose" veya gizli irfan çevresinde toplanan "Giz Okulları" (écoles de mystères) bulunurdu. Bu Giz Okullarının mensupları, ancak uzun tahkikatlardan sonra ve tekris merasimleri ile kabul edilirdi. Bu Okulların arasında, ilkinin "Ozi-

ris" okulu olduğu sanılan cemiyette çalışmaların esaslarını, Oziris'in doğuşu, delikanlılık dönemi, karanlıklara karşı verdiği mücadeleler, nihayet ölümü ve tekrar dirilmesi temalarını oluşturmıştı. Bu temalar ritüel dramalar şeklinde ruhban sınıf tarafından merasimler esnasında oynanırdı ve böylece fiilen iştirak edilerek temsil edilen ritüel ve sembolizmanın daha etken olması sağlanırdı.

M.Ö. 1504-1477 yıllarında yaşayan Firavun Tutmes III bildiğimiz ilk gizli inisiyatik kardeşliği kurduktan yaklaşık 70 yıl sonra, Firavun IV. Amenhotep kutsal Teba kentinde doğmuştu. Kardeşliğe çok genç yaşta katılan Amenhotep, cemiyetin mistik etkisi altında vahdaniyeti ilân ederek, "Tek Tanrıya tapan" anlamına gelen **Akenaton** adını almıştı. Aton, Güneş Diski ile simgelenen tek Tanrının adıydı. (İbranilerin "Adonay", İskandinavların "Odin", Masonların "Adon-Hiram", Rusça "bir" rakamını ifade eden "adin" sözcüklerinin etimolojik kökenlerinin "Aton" sözcüğü olma ihtimalini varsayım olarak ileri sürebiliriz.) Ünlü Kraliçe Nefertiti'nin de eşi olan Akenaton, ülkesinde din, sanat ve kültür sahalarında inkılâplar yarattı.

Tarihte ilk kez politeist bir ortam içinde vahdaniyet ilkesini alenen savunan ve gizli kardeşliğin ideallerini tüm topluma yaymaya çalışarak taassubla mücadele eden genç firavunun mumyası üzerinde yapılan incelemede, kulağının arkasındaki derin bir yaradan, Üs. Hiram örneği, bir cinayete kurban gittiği anlaşılmıştır.

Akenaton'un ölümünden sonra eski ruhban sınıfı tekrar idareyi ele alarak Akenaton ismini ve Firavunun eserlerini halka unutturmaya çalıştı; bu arada birçok mâbed, heykel ve benzeri sanat eserleri tahrip edildi. Baskıya rağmen gizli kardeşlik yer altında faaliyetini sürdürdü ve yaklaşık 500 yıl sonra, kayınpederi Jetro'nun mâbedinde tekris olduğu sanılan Hz. Musa, vahdaniyet ilkesini tekrar yüzeye çıkardı.

-Thalès, Fisagor gibi Yunan filozofları Mısırlıların kutsal Teba kentinde tekris olmuşlar ve Batı dünyasına ilimlerini gene inisiyatik cemiyetler vasıtasıyla yaymışlardı.

-Bu olaylar, yıllar sonra Masonluk ismi altında sürecek bir inisiyatik kardeşlik dizisinin ilk halkalarını oluşturmıştır. Bu gibi kardeşlikler, daima aynı idealler çevresinde kurulmuşlar, baskılar altında gizlice hayatîyetlerini sürdürebilmişler, isimlerini, şekillerini değiştire değiştire, ancak antik sembolizma ile landmarklarına sadık kalarak ve fikren birbirlerinin mirasçısı olarak çağımıza kadar gelebilmişler; savundukları düşüncelerin yerleşmiş düzeni sarsabilme olasılığına karşı, kendi aralarında ketumiyet kurallarına uymuşlar, cehlin de gazabından kurtulabilmek için, kendi ketum mesleki kurallarını içeren

Operatif Masonluğa sığınarak onu fikren tohumlamışlar ve böylece bildiğimiz modern Spekülatif Masonluğun oluşumunda etken olmuşlardır.

"L'Initiation et les Sciences Ocultes dans l'Inde" adlı eserinde, Louis Jacolliot konu hakkında: "Geleneklere bağlı olmayan bir tek olay, inanç, icad yoktur; kendilerini ilginç kılmak ve araştırmalarına özel bir yer kazandırmak gayesi ile her adımda rastladıkları düşüncelerin arasında hiçbir bağlantı olmadığını iddia eden kişiler, tarihi ve insan aklının evren kurallarını unutmaktadırlar..." diyor.

İlkeleri tekris ve ketumiyet olan eski Mısır ve Helen ezoterik okulları, İslamda İhvan-ı Safa gibi tasavvufi tarikatlar, Dürzüler, bunların Batıdaki uzantıları, Şövalye tarikatları, vs.den bahisle konumuzu uzatmak mümkündür.

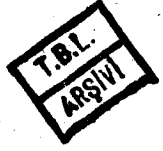
Bugün tüm modern iletişim yöntemlerine rağmen bir paralel gizler dünyasında yaşamaktayız. Yüksek kimya, matematik, fizik, astronomi, tıp, hukuk okumamış, bu bilim dallarında master, lisans üstü, doktora gibi dereceleri ifade eden diplomalara sahip olmamış, bu bilimlere harici olan kişi, kitap evlerinde herkese satılan profesyonel kitaplarda en ince ayrıntılarına kadar yazılmış metinleri okuyup da anlayabilir mi? Diyebiliriz ki, bilimler kendileriyle ilgili ketum cemiyetlerin inhisarındadır. Düşünceler, ancak özel matematik veya felsefi semboller vasıtasıyla ifade edilebilmektedirler. **Hazır olmayanı izah edilecek bu semboller bir anlam ifade etmez; hazır olanın da izahata ihtiyacı yoktur. Dolayısıyla, ketumiyet ilmin vasıflarındandır.**

Ünlü filozof ve simyager Fulcanelli, "Le Mystère des Cathédrales" adlı eserinin, sonunda, ömür boyu süren tekrisi 3 derece üzerinden mütalaa eder: Birinci derece müptediyi BİLGİ'ye, ikinci derece de BİLGİ sayesinde **İKTİDAR'a** götürür. İktidar merhalesini başarıyla aşarak üçüncü dereceye vasıl olabilen gerçek Üstad KETUMİYETİ öğrenmiştir." Üstad Fulcanelli şöyle der: "Sürekli müşahade ve muhakeme has-salarını kullanan müptedi BİLGİ'ye götüren basamakları çıkacaktır. Doğal olayları taklit ederek, akıl ve hayal gücünü kullanarak, uzun yılların kazandırdığı tecrübelerin kendisine bahşedeceği NUR sayesinde, **İKTİDAR'a** kavuşacaktır. Nihayet, bütün bu çalışma ile geçen yılları başarının ödüllendireceği zaman, hakîm, ermiş insan olarak dünyanın nimetlerini red edecek, fakir fukaraya, çalışıp ızdırap çekene, mücadele edip ağlayana yaklaşacaktır. Ebedî Tabiatın adsız, tanımayan müridi, ebedî yardımseverliğin öncüsü, KETUMİYET YEMİNİNE sadık kalacaktır. İlim ve İyilik içinde mürid ebediyyen **SUSMALIDIR.**

KAYNAKLAR

1. *L'Initiation et les Sciences Occultes dans l'Inde* - Louis Jacolliot
2. *Le Tarot des Bohémiens* - Papus
3. *Fortune Telling* - Basil Ivan Rakoczi
4. *Man, Myth and Magic* (Ansiklopedi)
5. *Krishnamurti, l'Homme et son Message* - Planète
6. *La Cabale des Cabales* - Carlo Suares
7. *PMk HBÂ PMn Sahir Erman 33 K.: 4° ile ilgili açıklamalar*
8. *Kitabı Mukaddes, Eski ve Yeni Akit, (Mata), 1988 baskısı.*
9. *Masonluğun Teşrihi (Masonry Dissected)* - Samuel Prichard (C.L.)
10. *Sloane MS (C.L.)*
11. *Edinburgh MS (C.L.)*

1965 OLAYLARI

Suha UMUR

1965 yılında Türk Masonluğunda bir hadise oldu. Bu hadise Büyük Loca'nın bir iç meselesi iken **Büyük Loca - Yüksek Şûra** ihtilâfına döndü ve Türkiye'deki Masonluğun bölünmesi ile neticelendi. Bu olayları ve bu neticeyi doğuran sebepleri anlamak için Türkiye Büyük Locasının kuruluşuna bir göz atmak lâzımdır.

Bilindiği gibi, Türkiye'de 1909'da kurulan milli Masonluk, 9 Ekim 1935'te bir emirle kapanmak mecburiyetinde kalmıştı. Bu emrin dışında kaldığını düşünen Yüksek Şûra, hususi surette çalışmalarına devam etmiştir. Cemiyetler Kanununun değişmesi üzerine, 12 sene 4 aylık bir uyku devrinden sonra, 5 Şubat 1948'de Masonluk resmî bir şekilde yeniden çalışmalarına başladı.

1948'de bazı Kardeşler Büyük Locayı uyandırmak istedilerse de bu teşebbüse mani olundu ve yeni kuruluş, Yüksek Şûra tarafından usulsüz olarak yapıldı, yani, 1908'de olduğu gibi 1948'de de Büyük Loca, Yüksek Şûra tarafından kuruldu.

1948'deki kuruluş bir bakıma eskisinin devamı, bir bakıma yeni bir teşekkül gibi görünmektedir. Yüksek Şûra, hem Remzî, hem Felsefî derecelerin (1'den 33'e kadar) idaresini kendi üzerine almıştı. 1935'ten evvelki Mahfeller ihya edilmemiş, Yüksek Şûraya bağlı yeni Localar açılmıştı. 1935'teki kapanışta Mason olan Kardeşlerin uyandırılmaları, 33 dereceli Kardeşlerin onayı ile mümkün olabiliyordu. Yüksek

Şûra her şeye hakimdi. 1908'de Şûra-yı Ali kurulduktan 4 ay gibi çok kısa bir zaman sonra bir çeşit istiklâli olan Maşrık-ı Azam-ı Osmânî teşekkül etmiş ve Remzî Locaların idaresini tamamen üzerine almıştı.

Yüksek Şûra, iki sene sekiz ay sonra bir "Büyük Loca" kurmak mecburiyetini hissetti ve 30 Eylül 1950 tarihli toplantısında, **Türkiye Yüksek Şûrasına bağlı Büyük Mahfel** nizamnamesini kabul etti. Bu nizamnameye göre kurulacak olan Büyük Mahfel, muhtar ve müstakil bir teşekkül olmayacak, ancak Remzî Mahfellerin idari işlerine bakan ve Yüksek Şûraya bağlı bir ara merci vazifesi görecek. Bu Büyük Mahfel patentini Yüksek Şûradan alarak 28 Ocak 1951'de faaliyete geçti ve elbette hiçbir teşekkül tarafından tanınmadı.¹

1951'den sonra, Avrupa ve Amerika ile teması olan Kardeşler, eskiye nisbetle artmıştı. Bunlara, dış memleketlerdeki Mason Localarının kapıları kapalı kalıyordu. Hayal kırıklığına uğrayan Kardeşler Masonluğu dış memleketlerde incelemeye çalışıyorlar ve muntazam ve meşrû olmayan bir obedyansa intisab etmiş olduklarını anlıyorlardı.

Bu konuda Localarda tartışmalar artmıştı. Kardeşler, işin aslını pek de bilmeden, Büyük Locanın müstakil olmasını istiyorlardı. Yüksek Şûra buna yanaşmamakta, anlaşılmasız işler yapmakta idi²: Nitekim, 1 Nisan 1954'te Ankara ve İzmir'de birer "ünite" kurdu. Masonluk âleminde hiç görülmemiş ve 33 dereceli Kardeşlerin başkanlığındaki bu gayr-ı tabii kuruluşlar daha sonra acele ile Ankara Büyük Locası ve İzmir Büyük Locası haline getirildiler. İstanbul'da Türkiye Büyük Locasından başka bir de İstanbul Büyük Locası kuruldu. Bütün bu Büyük Locaların birbirleri ile alâkaları yoktu ve hepsi Süprem Konseye bağlı idiler (Böl ve yönet...). Süprem Konsey, Remzî Localar üzerindeki otoritesinden vazgeçmek istemiyordu.

Uzun süren mücadeleden sonra, Yüksek Şûra 26 Haziran 1956 tarihli beyanname ile Büyük Locanın muhtariyetini kabul ve ilan etti.³

Bazı Kardeşler, Büyük Loca muhtariyetine sahip olursa, intizam meselesi halledilir, zannediyorlardı. Henüz "menşe" intizamı hakkında bir fikir, hemen hemen kimsede yoktu. Ankara'lı Kardeşler, Ankara Büyük Locasını, alelacele müstakil Türkiye Büyük Locası yapmakla her işin halledileceğine inanıyorlardı. Nitekim Ankara'daki Locaların bir kısmı alelacele bir Türkiye Büyük Locası kurdular.⁴

Birçok karışıklıktan sonra nihayet **16 Aralık 1965** tarihinde Büyük Localar arasında anlaşma sağlandı ve Türkiye Büyük Locası kuruldu. Türkiye Büyük Locası ile Türkiye Yüksek Şûrası arasında 21 Nisan 1957 tarihinde bir Konkordato aktedildi. Bundan sonra Büyük Loca intizamını kabul ettirebilmek için yoğun bir faaliyete geçti.

Türk Masonluğunu ve Türkiye Büyük Locasını, Yüksek Şûra kurmuştu ve Büyük Loca, senelerce Yüksek Şûranın himayesinde kalmıştı. Her ne kadar artık Büyük Loca müstakil ve muhtar sayılıyorsa da Türkiye Yüksek Şûrası, Türk Masonluğunun kurucusu ve hâmisî sıfatından kurtulamıyor, bunu kendisinde bir imtiyaz gibi görüyor ve her vesile ile de belli ediyordu. Buna rağmen, 1965 senesine kadar iki otorite arasında önemli bir sürtüşme olmadı.

"65 Olayları" aslında 1964 yılının sonlarına doğru başlamıştır. Siyasî Partilerden birinde ⁵liderlik çekişmesi esnasında, adaylardan birisi ⁶diğer aday Süleyman Demirel'in, Genel Başkan olmasını engellemek için, Mason olduğunu iddia etmiştir. Masonlukla itham edilen Süleyman Demirel, Parti Kongresinde, Mason olmadığını, her sabah kahvaltıdan önce abdest alıp namaz kılmadan yemeğe el sürmeyen dindar bir aileye mensup bulunduğunu söyleyerek, Kongreye 15 gün evvelinin tarihini taşıyan (14 Kasım 1964) bir belge ibraz etti. Bu belge, Türk Yükseltme Cemiyeti'nin (Cemiyetin o zamanki adı böyle idi) Ankara Şubesinin başlıklı kâğıdına yazılmıştı; **"Sayın Süleyman Demirel, isteğinize uyarak yapılan tetkiklere göre, cemiyetimizde kaydınızın bulunmadığı anlaşılmıştır. Saygılarımla."** 2. Başkan, imza ve Derneğin Ankara Şubesinin Mühürü.⁷

Hadise gazetelere aksetti, K.ler arasında huzursuzluk yarattı. Bunun üzerine Büyük Loca 28 Aralık 1964'te neşrettiği bir tamimde şöyle diyordu; "Konuya el koyan Büyük Daimî Heyetiniz, ismi geçen zatın... Bilgi Muh. Locasının matrikülünde kaydına rastlayamamıştır." ve "Adı geçen zata Büyük Üstadın ve Büyük Daimî Heyetin bilgisi altında hiçbir belge verilmemiştir. Hatta, böyle bir belgenin verilip verilmediği de kesin olarak tayin edilememekle beraber verilmiş ise yetki dışında ita edilmiş olduğuna şüphe yoktur." Tamimde, Masonluğu politika-ya sokan bu hareketlerin tasvip edilmeyeceği de bildiriliyordu. ⁸

Diğer taraftan, muhalifleri, Bilgi Locasının fotoğrafı adres kitabının, Demirel'in isminin ve resminin bulunduğu sayfasını, fotokopi ile çoğaltıp dağıtmışlardı. Demirel'in Mason olmadığına dair verilmiş olan belgenin hakikate uymadığı anlaşıyordu.

Büyük Daimî Heyet, hadiseyi yerine tahkik ettirmek üzere Ankara'ya üç Kardeşten kurulu bir tahkik heyeti gönderdi ve Demirel'in 27 Ekim 1954 tarihinde, Bilgi Locasına, Mesut Gün, Orhan Alsaç ve Rıza Berke K.ler tarafından teklif ve aynı Locada, 15 Şubat 1956 tarihinde tekris edildiği, ertesi sene Kalfalığa yükseltildiği, Umum Müdür ⁹olduktan sonra Locasına hiç devam etmediği ve hakkında istifa ve gayrimuntazam ilânı gibi bir işlem de yapılmadığı, mezkûr mektubu, Demirel'in müracaatı üzerine Hikmet Turat K.in hazırladığı ve Büyük Üstad

Kaymakamı Necdet Egeran K.in bir mahzur görmeyerek ve kimseye sormadan imzalayıp mühürlediği" ¹⁰ anlaşıldı. ¹¹

Belgeyi imzalayan K.in ismi resmen açıklanmadı fakat dedikodu halinde duyuldu. Necdet Egeran K., o sıralarda Büyük Üstad Kaymakamı idi. Türk Masonluğunun tanınması hususunda gayretleri geçmiş bir Kardeşi ve tanınma işleri yanında bir **Consecration** merasimi ¹² ile neticelenecekti. Bir kaç ay sonra yapılacak Büyük Loca Genel Kurulu'nda Büyük Üstad seçilme ihtimali fazla idi. Loca Üstadı Muhteremleri bu mesele ile ilgili olarak Büyük Üstad Ekrem Tok K.le yaptıkları bir toplantıda, vesikayı veren K.in isminin **resmen** açıklanmasını istediler. ¹³ Hadiseyi tasvib etmeyen Üstadı Muhteremler, "Bu sahte belgeyi veren Kardeş belki adaylığını koyar, biz de onu Büyük Üstad seçmiş oluruz" diyorlardı. Büyük Üstad Ekrem Tok K., isim zikretmeyi doğru bulmadığını, kendisi ile konuşacağını ve seçimlerde, görev almamasını isteyeceğini bildirdi. Nitekim Büyük Üstad, Egeran K.i evine davet ederek kendisinden bu seçimlerde hiçbir görev için adaylığını koymayacağına dair söz aldı.

Türkiye Büyük Locasının **Consecration** merasimi, 29 Nisan 1965 tarihinde, (yanlış bilgi veren mektup tarihinden beş buçuk ay sonra, Büyük Loca seçimlerinden üç gün evvel), İskoçya Büyük Locası Büyük Üstadı Lord Bruce K., Büyük Kâtibi Dr. Buchan K., İzmir'de ikamet eden İskoçya Büyük Locasına mensup Sime K. ve Türkiye Büyük Locası Büyük Üstad Kaymakamı Necdet Egeran K. tarafından yapıldı. Necdet Egeran K. merasime, İskoçya Büyük Locasının Büyük İkinci Nazırı olarak katıldı. Bu merasim, Türkiye Büyük Locasının dünya muntazam Masonluk camiası tarafından tanınmasını sağlayacaktı.

İki gün sonra, Büyük Loca'nın 1 Mayıs 1965 tarihli toplantısında bir Kardeş, mektup hadisesinin sorumlularının tesbit edilmesi ve haklarında gerekli muamelenin yapılması yolunda temenniler bulunduğunu söyledi. Necdet Egeran K. söz aldı. Mektubun kendisi tarafından imzalandığını açıkladı. Böylece Egeran'ın ismi resmen kendisi tarafından Kardeşlere duyurulmuş oluyordu. Egeran K., aynı Locada olduğundan Demirel'in Masonluğundan haberdardı ve şöyle söylüyordu: "Bir dul kadının çocuğunun benden istediği yardımı yaptım. ¹⁴" Halbuki bazı kardeşlerin fikrine göre, siyasî bir maksatla ve hakikate uymayan bir belge vermekle Egeran K. hem yalan söylemiş, hem de Masonluğu politikaya alet etmiştir. Büyük Üstad Ekrem Tok K., bu meseleyi Umumî Heyette konuşmasının Masonluğu daha fazla siyasetin içine iteceğini söyleyerek kimseye söz vermedi.

Ertesi gün seçimler yapıldı. Büyük Üstad Ekrem Tok K., görev almak istemediğini belirtti. Nuri Pere K., kendi adaylığını koydu. Fikret Çeltikçi K., Egeran K.i aday gösterdi fakat, Egeran K., hiçbir vazife alma-

yacağını bildirdi. Fuat Aydemir K., Necmettin Sahir Silan K.i teklif etti. Toplantı salonuna girerken Galip Taş K. delegelere, Necmettin Sahir Silan K.e oy vermeleri yolunda telkinlerde bulunmuştu. Bu sözler, bazı Kardeşlerce Yüksek Şûranın, Büyük Loca idaresinde söz sahibi olmak istediği şeklinde yorumlandı ve aksi tesir yaptı.¹⁵

Seçimlere gelince, ilk turda -Yüksek Şûra adayı diye bilinen- Necmettin Sahir Silan K.le Nuri Pere K.e verilen oylar arasında 15 oyun da Egeran K.e verilmiş olduğu görüldü. Egeran K. söz alarak, ısrara rağmen adaylığını koymayacağını, fakat K.ler vazife verirlerse bunu kabul edeceğini söyledi.

Buna kimse açıkça itiraz etmedi.

Üçüncü turdan sonra, Nuri Pere K., "Ben adaylığımı koyduğum zaman Egeran K.in adaylığı bahis konusu değildi, onun lehine adaylıktan feragat ediyorum" dedi.

Buna da itiraz eden olmadı.

Nisab temin edilemediği için Necmettin Sahir Silan K.le Necdet Egeran K. arasında balotaja başvuruldu. Seçime iştirak eden 91 K.in 44'ünün Egeran K.e, 42'sinin Silan K.e oy vermiş oldukları, 5 oy'un da boş geldiği tesbit edildi. Necdet Egeran K.in Büyük Üstad seçildiği anlaşıldıktan sonra bazı K.ler itiraz ederek söz istediler. Bunlara söz verilmedi ve 26 K. - protesto mâhiyetinde ve usulsüz olarak- celseyi terk etti. İtiraz sebebi boş oylardı. Halbuki Egeran K.in seçildiği balotaja kadar, 1. ve 3. turlarda çıkan boş oylara itiraz edilmemişti.¹⁶

Büyük Üstad Ekrem Tok, Egeran K.i makamına is'ad etti ve yorgun olduğunu söyleyerek izin istedi. Celseyi terkederken K.ler kendisini ayakta ve devamlı alkışlarla uğurladılar. Seçimlere 65 delege ile devam edildi.

Büyük Loca Umumî Heyeti, yanlış bilgi veren mektubu kendisinin imzaladığını açıkladığının ertesi günü Necdet Egeran K.i Büyük Üstad seçmekle kendisini suçlu bulmadığını göstermiş oluyordu.

Seçimlerden hemen sonra bu neticeden rahatsız olan birçok Kardeş, Büyük Locaya yaptıkları müracaâtlarda ya seçimlerin yenilenmesini, yahut Egeran K.in istifasını, hatta Egeran K.in Büyük Loca Haysiyet Divanına verilmesini istemişlerdir. ¹⁷Daha sonra Büyük Loca, bu taleplerin, Yüksek Şûranın bazı yöneticileriyle Daimî Kâtibinin baskısı neticesinde olduğunu söyleyecektir.¹⁸

Seçimlerden 16 gün sonra (18 Mayıs 1965), Y.Ş. Amil azasından Selâmi Işındağ K., önceki Büyük Üstad Ekrem Tok K.i, Yüksek Şûraya şikayet etti. Önceki Büyük Üstad, şu suçlarla itham edilmekte

idi: Büyük Loca toplantısında söz vermemek sureti ile Masonluğun temel olan söz hürriyetine tecavüz etmek, Masonluk vekar ve haysiyetine aykırı konuşmak, namzet olmayacağını bildiren Egeran'ın namzetliğini sükûnetle karşılayarak Üstadı Muhteremleri iğfal etmek, Egeran'ın is'adını yaparak Masonluğun esaslarından olan fazilet ve adalet mefhumlarını çiğnemek.¹⁹

Seçimlerden 26 gün sonra da Yüksek Şûranın gönderdiği şu mektup, Yüksek Şûranın, Büyük Locanın işlerine müdahalesi sayılmıştır:

İstanbul, 28 Mayıs 1965

Türkiye Büyük Locasına

Türkiye Büyük Locası Umumî Heyetinin 2 Mayıs 1965 tarihli toplantısında 1965-1967 devresi için seçtiği Büyük Daimî Heyet üyelerini ve görevlerini bildiren 7 Mayıs 1965 tarihli ve 1795 sayılı yazınız alındı.

Bahis konusu seçim hakkında çeşitli kaynaklardan yapılan şikâyetlerden aldığımız bilgilere nazaran Mason esas nizamlarına ve ilkelerine aykırı bazı hareketler olmuş ve seçimler usulü dairesinde yapılmamıştır. Bu sebeple seçimlerinizi daha tebrik edecek durumda olmadığımızı ve 13 Haziran 1965 tarihine kadar durumun düzeltildiğini bildirmenizi üzümlere beyan ederiz.

Hâkim Büyük Âmir

Hazım Atıf Kuyucak

Büyük U. Kâ. ve B. Şansölye

Muhiddin Osman Omay

Görüldüğü gibi Yüksek Şûra, Büyük Locanın seçimlerini yenilemesini istemekte ve hatta bunun için bir mühlet bile vermektedir. Bu açık bir müdahaledir. Ayrıca mektupta ne bir masonik hitap ne de bir masonik selâm vardır.

Selâmi Işındağ K.in şikâyeti üzerine, Yüksek Şûra, kendi mahkeme ve Haysiyet Divanlarında, önceki Büyük Üstad Ekrem Tok K.e "Büyük Loca seçimlerindeki davranışı sebebi ile" **bir yıl müddetle Masonluk hak ve hizmetlerinden mahrumiyet** cezası verecek, Büyük Üstad Necdet Egeran K. için ise, "Mektup hadisesi ile Masonluğu siyasete alet etmek ve Yüksek Şûra'nın mualllel saydığı seçimlerden sonra Büyük Üstadlığı haksız yere işgal etmek" gibi Masonik suçlar sebebi ile **Masonluktan, (1 ile 33 dereceden) tard ve ihraç** kararı alacaktır.

Bu kararlar da Yüksek Şûranın, Büyük Loca işlerine müdahalesi sayılmıştır.

İhtilaf karşılıklı yazışmalarla daha da büyümüş, bütün camiayı kaplamıştır. Mavi Localarda ve Felsefi Localarda bu mesele görüşülür olmuştur. Büyük Locanın tutumunu tasvib etmeyen bazı Kardeşler istifa etmişlerdir. Bu meyanda Büyük 2. Muhakkik Celâl Olcay ve Büyük 1. Teşrifatçı Süreyya Akalın Kardeşler de, Büyük Daimî Heyetteki vazifelerinden istifa etmişlerdir.

Temmuz ayının ilk haftasında Büyükada'da oturan bazı Kardeşler, Türk Masonluk aleminde husule gelen anlaşmazlıkların karşılıklı sevgi ve saygının tesiri ile muslihane bir tarzda halline gidilmesi amacıyla, Emel Dilmen K.in evinde yaptıkları toplantıda, bu hususların teminine çalışmak gayesi ile İsmail Hüsrev Tökin, Ali Ratip Dinçel, Sahir Erman, Reşat Atabek ve Rıfat İnsel K.leri seçerler. "Ada Grubu" olarak adlandıracığımız bu grup ilk toplantısını 14 Temmuz 1965 günü yapar. Ada grubuna göre, Türk Masonluğu halen iki problemle karşı karşıya bulunmaktadır; 1) Büyük Loca ile Yüksek Şûra arasındaki ihtilâf, 2) Necdet Egeran Kardeşin Büyük Üstad olarak seçilmesinden doğan ihtilâf.

Ada grubu ilk olarak 17 Temmuz 1965 tarihinde Büyük Üstad Necdet Egeran ve Büyük Sekreter Nafiz Ekemen K.lerle görüştü. Bu toplantıda Büyük Üstadla iki noktada mutabık kalındı: 1) Yüksek Şûra, Büyük Locanın işlerine müdahale etmeyeceğini bir tâmin ile beyan ettiği takdirde, Büyük Loca namına Daimî Heyet, kendisini mutmâin sayacak ve müdahale konusu kapanacaktır. 2) Büyük Üstad, şunu vaad ve taahhüt etmiştir; Büyük Loca Umumî Heyetini toplayarak şahsı hakkında ileri sürülen itirazlar konusunda münakaşa açılıp açılmamasını reye vazedecek ve reyler münakaşa açılması şeklinde tecelli ettiği takdirde derhal istifa edecek, aksi takdirde Umumî Heyetten göreve devam edip etmeme hususunda güven oyu isteyecek, her iki halde de istifa ettiği takdirde yeniden namzetliğini koymayacak.²⁰

Ada Grubu 19 Temmuz 1965 tarihinde Hâkim Büyük Âmir Kaymakamı Ali Galip Taş K. ile Yüksek Şûra üyelerinden Kemal Eyüboğlu K. de hazır bulunduğu halde toplandılar. Bu görüşmenin sonunda Hâkim Büyük Âmir Kaymakamı, Ada Grubunun, Hâkim Büyük Âmir Hazım Atıf Kuyucak K. ile görüşmesini sağlamak hususunda Kemal Eyüboğlu K.i görevlendirdi. Bu görüşme, 23 Temmuz'da, Hazım Atıf Kuyucak K.in bürosunda yapıldı. Toplantıda Yüksek Şûradan Kemal Eyüboğlu ve Mukbil Gökdoğan K.ler de müşahit sıfatı ile hazır bulundular. Hâkim Büyük Âmir, Ada Grubunun teşebbüsünü memnuniyetle karşıladığını, vaki teklifi Yüksek Şûra Encümenine götüreceğini ve orada müzakere edileceğini vaad etti. Ada Grubundan, görüşünün yazı ile bildirilmesi istendi. Ada Grubu, bütün üyelerinin imzaladığı 27 Temmuz tarihli bir levhayı Yüksek Şûraya gönderdi : "... biz kardeşleriniz,

Şûraya müracaatla, görüşünü açıklamasının ve böyle bir müdahale arzu ve niyetinin dahî olmadığının ve olmayacağını. bir tāmim ile felsefî kârğâhlara duyurmasının ve bu meyanda işbu tami min bir nüshasının bilgi edinilmek üzere Büyük Locaya gönderilmesi- nin faydalı olacağına kanaat getirmiş bulunmaktayız..."

Ada Grubu, yaptığı görüşmelerin zaptını tutarak görüştüğü Kardeşle- re gönderiyor ve zapta bir itirazları olup olmadığını soruyordu. Taraf- lardan bu zabıtlara hiçbir itiraz gelmedi.

Hakim Büyük Âmir, Ada Grubuna cevaben yaptığı tamimi bastırarak, 4-33 dereceli Kardeşlere de gönderdi. Bu tamimin sonunda, Yüksek Şûranın, Büyük Locanın işlerine karışmadığı ve karışmayacağı belir- tiliyor, fakat, gayrimeşru ve gayrimuntazam telâkki edeceği bir Bü- yük Locayı tanıyıp tanımamakta da serbest olacağı bildiriliyordu.

Ada Grubu başka bir faaliyette bulunmadı.

Her ne kadar Büyük Loca Genel Kurulu, Egeran K.i Büyük Üstad seç- mekle suçlu bulmadığını göstermişse de, bazı K.ler, "doğru olmayan bilgi vermek ve Masonluğu siyasete âlet etmek"ten kendisini suçlu bulmakta idiler. Bu K.ler, Büyük Üstadın istifasını istiyorlardı. Bü- yük Üstad, Ada Grubuna söylediği gibi, Büyük Loca Umumi Heyetini 3 Ekim 1965 tarihinde olağanüstü bir toplantıya çağırdı. Beş saat sü- ren bu toplantıda, Büyük Üstadın ve Büyük Daimî Heyetin istifası me- selesi görüşüldü fakat, toplantıda bir neticeye de varılamadı. Büyük Üstad, düşünüp karar vereceğini bildirerek celseyi kapattı,²¹ ancak, ısrar ve tazyiklere dayanamayarak, Büyük Daimî Heyetle birlikte, Daimî Heyetin 14 Kasım 1965 tarihli toplantısında istifaya karar ver- di. Seçim yapılmak üzere Büyük Loca Umumi Heyeti, 5 Aralık 1965 ta- rihinde toplantıya çağrıldı. Bu toplantıda Hayrullah Örs K. Büyük Üs- tad seçildi.

Necdet Egeran K.in istifası vaziyeti düzeltmeye yetmedi.

Hayrullah Örs Büyük Üstadın Başkanlığında yeni Daimi Heyet, 7 Şu- bat 1966 tarihinde Yüksek Şûraya gönderdiği bir levha ile 2 Mayıs 1965 tarihinden bu yana Türkiye Yüksek Şûrası ile Türkiye Büyük Lo- cası arasında cereyan eden yazışmaları ve Büyük Loca Umumi Heye- tinde K.ler tarafından izhar olunan düşünce ve temennileri gözönün- de tutarak, Türkiye Yüksek Şûrası ile Türkiye Büyük Locası arasında mevcut münasebetlerin hâl-i hazır durumunu müzakere etmiş oldu- ğunu, netice olarak konkordato'nun iyi işlememekte bulunduğunu ve **değiştirilmesi için müzakare açılmasını** talep etmiş ve isteklerini de bildirmiştir. ²² Hayrullah Örs Büyük Üstad, son ana kadar daima görüşme çareleri aramıştır:

Yüksek Şûra tarafından bu yazıya hazırlanan cevap tasarılarının ikisi arşivlerimizdedir. İkisi de uzun yazılardır. Bir tanesi, "... konkordato-

nun ... dileğiniz vechile münfesiş sayıldığını, bunun bütün manevi mesuliyeti sizlere raci olmak üzere ve üzülecek bildiriyoruz..." diyor. Daha yumuşak bir yazı olan diğer tasarıda ise, "... Ahidnamenin son hadiselerden sonra hayli sarsıldığını ve işlemez hale getirildiğini Yüksek Şûra da büyük bir üzüntü ile müşahade etmekte ve yeniden gözden geçirilmesi gerektiğine inanmış bulunmaktadır. Ancak bu teklifinizin Büyük Loca Umumî Heyeti kararına istinad ettiği takdirde ele alınabileceğini... ve iki kardeş müessese arasındaki gerginliğin giderilmesi için Kardeşlik şiarına uygun bir samimiyet havası içinde müzakeresine hazır bulunduğumuzu sevgi ve saygılarımızla arzederiz." demektedir.

Halbuki, Yüksek Şûradan Büyük Locaya gönderilen cevap, (9 Nisan 1966) tasarıların aksine, kısa bir yazıdır²³ ve şöyle bitmektedir: "... Yüksek Şûra, yakın zamanlardaki hadiselerden sonra bu Ahidnameyi işlemez bir hale getirdiğinizi büyük bir üzüntü ile müşahade ve tesbit etmiş ve **feshine karar vermiştir**. Saygılarımızla tebliğ olunur."

Böyle bir cevabı kimse beklemiyordu. Büyük Loca, konkordato'nun feshini değil, iyi işlemediğinden değiştirilmesi için müzakere açılmasını talep etmişti. Bugün, Yüksek Şûranın veya Yüksek Şûra İdare Encümeninin Konkordato'yu fesih kararı almadığını biliyoruz. Buna rağmen bu cevap nasıl verilmiştir? Yüksek Şûra âmil azası Mukbil Gökdoğan K., o tarihte Hâkim Büyük Âmir'e yazdığı bir mektupta şöyle diyor:^{24w}

"... Y.Ş.nın Şubat 1966 toplantısında takarrür etmiş olan prensip, 31 Mart 1966 tarihinde toplanan ve zat-ı âlilerinin riyaset etmiş bulunduğu İdare Encümeninde, Y.Ş. toplantısında hazır bulunanlarca da izah edildikten sonra, tekrar tezekkür edilerek bazı yollar tesbit edilmiş ve..."

B.L.ya yazılacak cevap metnini hazırlamak ve size imzalattıktan sonra sevk etmek üzere iki Birader vazifelendirilmiş, B.U. Kâtip de (iki muhaliften biri olduğu için metni yazmakta değil, vazifeten evrak vs. vermek maksadıyla) bu komisyona üye olmuştu.

Komisyona verilen vazifede, B.L'ya gönderilen yazıda Konkordato'nun feshi ibaresi bulunmayacaktı; Tâdil teklifine temayül edilecek ve konuşma teklifimiz olacaktı.

Muhterem H.B. Âmir, ... böyle bir yazıyı Encümen kararı hilâfına ve 2/8 muhalif kalanlarla istişare ve fikir birliği ederek tâdil, imza ve sevk etmeniz, hakikaten hayret edilecek ve üstünde durulacak, esef verici garip bir vakadır.

Bir Âmir'in, riyaset ettiği mesul bir organın yetkisini ve azasının şahsiyetlerini hiçe sayarcasına, hele böyle nazik ve üstünde aylardır

hassasiyetle durulan can alıcı bir meselede uluorta hareketi hüznün vericidir; ümit kırıcıdır. Sizin çapınızdaki bir Âmir 'e hiç yaraşmamıştır.

Benim nâcizane görüşüme göre, şimdi Size yakışacak şey; başta zat-ı âlileri olmak üzere, muhterem Kaymakam ve B.U. Kâtip Biraderlerle ²⁵ beraber bu vazifelerinizden hemen istifa etmenizdir. ...".

22/23 Nisan 1966 tarihinde Büyük Loca Umumî Heyeti normal senelik toplantısını yapmıştır. Bu toplantıda Egeran B.in Haysiyet Divanına verilip verilmemesi görüşülmüş ve oylanarak **Haysiyet Divanına verilmemesi** hususu ekseriyetle kabul edilmiştir.²⁶ Böylece, Büyük Loca Genel Kurulu bir defa daha Egeran'ı suçlu bulmadığını belirtmiştir.

Bu arada, Yüksek Şûra'nın çalıştığı Tepebaşı 111 No.lı binada, yeni Remzi Locaların kurulduğu ve çalışmaya başladığı hakkında bazı haberler duyuluyordu.

İstanbul'da bulunan Locaların Eylemli Üstadı Muhteremleri 16 Mayıs 1966 tarihinde biraraya gelerek, "hasıl olan çok ciddi durumun süratle izalesi" için taraflardan, a) İhtilafı, bulunduğu noktadan daha ileriye götürecek hiçbir harekette bulunulmamasını, b) Mütedit tanınmış Kardeşlerden eşit miktarda murahhas seçilerek şartsız olarak görüşmelere başlanmasını, talep etmeye karar vermişler ve bu hususların Büyük Üstad Hayrullah Örs K.e ve Hakim Büyük Âmir Hazım Atıf Kuyucak K.e arz edilmesini uygun görmüşlerdir.

İstanbul Localarının teşebbüsü neticesinde, 19 Mayıs günü, Büyük Locadan, Büyük Üstad Hayrullah Örs K. ile Nafi Ziya Başak K., Yüksek Şûradan Hakim Büyük Âmir Hazım Atıf Kuyucak K. ile Ertuğrul Kemal Eyüboğlu K., Nuru Ziya Sokağında biraraya geldiler.

Bu görüşmenin nasıl cereyan ettiğini, Ertuğrul Kemal Eyüboğlu K.in notlarından aynen okuyalım:

"19 Mayıs 1966 Perşembe günü Yüksek Şûra ve Büyük Loca Başkanları arasında yapılan görüşmelerden özetlenmiş notlar:

Bu notlar, mülâkat sonunda tarafların huzuru ile okunmuştur.

Toplantıya katılanlar:

Y. Şûradan - Hazım Atıf Kuyucak (HBÂ) - E. Kemal Eyüboğlu K.ler.

B. Locadan - Hayrullah Örs (B.Üstad) - Nafi Ziya Başak K.ler.

İki taraf anlaşmazlık sebeplerinin tarihçesini özetledi. B. Üstad H. Örs, yeni faaliyetlerden kaynaşmalardan; İsviçreli bir zatın dergide çıkan yazısından; Helikon Locasından bahsetti. Nafi Ziya B., bu Locanın B. Locaya müracaat ettiğini, fakat evrakı eksik olduğundan karar alı-

namadığını açıkladı. Arada yeni Büyük Daimî Heyetin seçim neticesini Şûraya bildirmemiş olması hakkında iki Büyük Üstad arasında şöyle bir muhavere geçti:

Kuyucak B. - "Büyük Loca Daimî Heyeti son seçim sonucunu bize bildirmemiştir.

H. Örs B. - Bunun samimî sebebi Daimî Heyetin, Şûradan gelecek reaksiyondan korkmasıdır. Birinci mektubun cevabı Daimî Heyeti böyle bir tereddüde düşürdü.

Karşılıklı samimî ve nazikâne görüşmelerden sonra H. Örs Üstadın teklifi şöyle bir formül ile ifade edildi:

H.Örs B. - 1) Büyük Loca ve Yüksek Şûra Kârgâhlarında bu ihtilâfın dedikodusu üzerine konuşmalar men edilsin.

2) Yüksek Şûra kendi himayesi altında kendi camiası içinde yeni Localar kurulmasını önlesin. İhtilaflar kendiliğinden çözülür, hiçbir mesele kalmaz.

Kuyucak B. - Bu takdirde teati edilen mektuplar ne olur?

H. Örs B. - İki taraf birleşerek muhabereyi yakarız.

Kuyucak B. - Yüksek Şûranın Büyük Loca ile münasebeti kestiğine dair kararı size tebliğ edildi mi? Bu karar Şûraya bağlı kârgâhlarda okunmuştur.

Bu sırada Nafi Ziya Başak B. dosyayı getirip mektubu aradı. Henüz tebliğ edilmediği anlaşıldı.

Kuyucak B. - Böyle bir kararı (muhabereyi yakma kararını) biz Yüksek Şûradan almalıyız. Siz Büyük Locayı mı toplarsınız?

H. Örs B. - Hayır, biz Büyük Loca Heyetinden bu meseleyi halletme selâhiyetini almış bulunuyoruz. Kendi aramızda karar verip tatbikata geçebiliriz. Böylece geçmiş muhabere hükümsüz addedilince konkordato kendiliğinden yürürlüğe girer ve iki taraf bugün aradaki anlaşmazlığa sebep olan maddeleri, başka memleketlerin tecrübesinden faydalanarak aralarında düzeltirler.

Kuyucak B. - Muhaberenin gayri vaki olduğuna karar verildiği takdirde iki Birader hakkında verilmiş olan kararlar ne olur?

H. Örs B. - Şûranın tard kararı ile cezalandırdığı Birader, Büyük Locada 17 oy fazlası ile muhakemeden kurtuldu. Bu kurtuluş sırf Biraderlerin acıma duygusu eseridir. Artık ona ait kararların üç dereceyi ilgilendiren kısmına üç dereceliler karışsın.

Kuyucak B. - Bizim tard kararı verdiğimiz Biradere siz Harici Mûna sebetler Encümeninde vazife verdiniz.

H. Örs B. - Bu, İskoç Locasının konsekrasyon için gelen heyeti tarafından, kendi vazifeli üye sayılarını üçe çıkarmak için ona verdikleri fahri vazife dolayısıyla, İskoçlara bir cemile olarak verilmiş idi.

Kuyucak B. - Anlaşma hususundaki düşüncelerimiz uygun bir sonuca varırsa, Egeran tekrar Büyük Üstad seçilerek karşımıza çıkmaz mı?

H. Örs B. - Egeran B. Büyük Locada çok yıprandı, kusurları yüzünden gözden düştü. O namzetliğini koyarsa, ben de namzetliğimi koyar ve vesika konusundaki hatasını tekrar açıklayarak mani olmaya çalışırım.

Kuyucak B. - Bir de dış memleketlerdeki Şûra ve Büyük Localara yazılmış mektuplar meselesi vardır. Biz böyle bir anlaşmaya vardığımız takdirde (Hâric Şûra ve Büyük Localara) aramızdaki ihtilâfların halledildiğini bildirmekle iktifa ederiz.

H. Örs B. - Biz hiçbir yere bu konuda bir teblig yazmadık. Royce'a yazılanı da biz yazmadık.²⁷

İki tarafın Başkanlarının şu görüşmesine göre mesele halledilmiş görünmektedir. Her ne kadar Yüksek Şûranın, Büyük Loca ile münasebetlerini kestiğine dair bir kararından bahsedilmiş ise de, bu karar Büyük Locaya tebliğ edilmemiştir. Her iki Başkan da, kabul etmek temayülünde oldukları bu teklifleri, kendi karar organlarına da kabul ve tasdik ettirdikleri takdirde ihtilaf kalmayacaktı. Kriz atlatılmış gibi idi.

21 Mayıs'ta, İdeal Locası bir aile toplantısı yaptı. Kardeşlerin çoğu bu son gelişmeden haberdar değildi. Bir hayli münakaşalı geçen bu toplantıda, İdeal Muhterem Locası olarak, Büyük Loca'dan ayrılıp ayrılmama meselesi görüşüldü. İki Başkan arasındaki görüşmelerin müsbet bir neticeye doğru gittiğini bilen Loca âmil azasından Ali Galip Taş K.in, ayrılma hususunda çok ısrarlı olduğu anlaşılıyor. Nitekim, oylama sonucu, ayrılmama kararına 54 mevcudun 30'unun iştirak ettiği anlaşılınca, istifa ettiğini, ve yazılı istifasını bilahare göndereceğini söyleyerek Mahfeli terketti.

24 Mayıs'ta, Büyük Üstad Hayrullah Örs K., Hazım Atıf Kuyucak K.e yazdığı bir mektup ile, "... nazik ve ümit verici ziyaretinize karşı şükranlarımı bir kere daha ifade etmek isterim." diyerek, görüşmeleri hayırlı bir sonuca bağlamak arzusu ile uygun bir gün ve saatin tesbitini istemektedir.

İhtimal bu mektup yerine ulaşmadan, Yüksek Şûradan -hiç beklenmeyen- şu mektup geldi:

İstanbul, 25 Mayıs 1966

***Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar
Büyük Locası***

Pek Muhterem Bü. Üs. ve Az. K.ler,

1 Mayıs 1965 tarihinden beri Büyük Locanın durumu ve davranışları, Mason Nizamlarına, temel prensip ve geleneklerine tamamiyle aykırı bulunduğundan, Türkiye Yüksek Şûrası, Türkiye Büyük Locası ile **her türlü münasebetleri kesmeğe ittifakla karar vermiştir.**

Keyfiyeti bildirir, bilvesile saygılarımızı sunarız.

Ha. Bü. Âmir

Hazım Atıf Kuyucak

Bü. U. Kâ., Şansölye

Muhiddin Osman Omay

Türk Masonluğunun bölünmesini kaçınılmaz hale getiren bu mektup Büyük Loca'da büyük bir şaşkınlık yaratmıştır. Artık yapacak şey kalmamış görünüyordu.

Mektupta "her türlü münasebetlerin kesilmesine ittifakla karar verilmiş" olduğundan bahsedilmektedir. Bazı belgeleri dile getirerek, Yüksek Şûrada bu kararın - ittifak bir yana - alınmış olup olmadığına bakalım.

Yüksek Şûra üyesi **Mukbil Gökdoğan K.**in Şûra üyelerine göndermiş olduğu 27 Mayıs 1966 tarihli mektubundan:

"... 20 Mayıs 66 akşamı için İdare Encümeni, telefonla toplantıya çağrıldı (19 Mayıs'ta her iki tarafın Başkanlarının yaptıkları toplantının ertesi günü)... Kuyucak K. buluşma intibalarını anlattı; Eyüboğlu B.de tamamlamalar yaptı ve Örs ve Başak B.lerin de üstünde ittifak ettikleri özet metni okudu. Gördükleri hüsnü kabul ve sulh-sükûn havası içinde varılan güzel teklif örnekleri çok memnunluk yarattı. Bu yolun iyi bir neticeye ulaşacağı belirtildi. Galip Taş ve Muhiddin Osman Omay B. lerden gayrisi çalışmanın devamını ve durumun Yüksek Şûraya arzını istediler. Bazı B.ler Necdet Egeran K.in yeni görev almamasını daha esaslı şartlara bağlamak lüzumuna dokundular. Ve Kuyucak B. de, Taş ve Omay B.leri göstererek "Ben Kardeşlerimle görüşürüm ve Şûra davetiyesini yazarız" dedi ve celse kapandı.

.....
Olaylar böylece SULH yoluna sokulmuşken 25 Mayıs 66 tarihli ve Kuyucak ve M. O. Omay B.lerin imzalarını taşıyan bir levha, Türkiye Büyük Locası ile her türlü münasebetin kesilmiş olduğuna Yüksek Şûraca, ittifakla karar verildiğini bildiriyor.

Kardeşim, bu nasıl ORDO AB CHAO? Nereye gidiyoruz?

İdare Encümeninin ve Yüksek Şûra'nın haberi olmaksızın birtakım klandesten kuruluşların 111 numarada remzî derece faaliyetlerinde bulunduklarını biliyor musunuz? Ben de bina müdürü C. Kıpçak B.'den 20 Mayıs günü sorarak öğrendim. "Kimden izin aldın Kardeşim, nasıl böyle bir şeye müsaade edersiniz?" dedim; cevap yerine sükûtu tercih etti.

Garip, pek iptidai, masonik geleneklere ve nizamla hiç uymayan, aykırı, şahsî, asabî, inatçı heveslere kendini kaptırmış bir kaç Kardeşe bu işleri bırakmakta devam edersek, YÜZ'üncü yaşını geçmiş olan "Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti Türkiye Yüksek Şûrası"nın kısa zaman sonra bu ellerle gömülmesine şahit olacağız.

....."
Yüksek Şûra üyesi **Ertuğrul Kemal Eyüboğlu K.**in 10 Haziran 1966 tarihinde Yüksek Şûra'da yaptığı bir konuşmadan:

"Büyük Locanın sulh teklifini red eden Hâkim Büyük Âmir ve varsa onunla bu mesuliyeti paylaşan Biraderlere hitap ediyorum...

.....
Üstadlarımız; 12 Mayıs'ta bize sulh teklifi geldi; 13 Mayısta İdare Encümenini topladınız, Büyük Locanın Büyük Üstadı ile görüşmeyi bir muhalife karşı dokuz oyla kabul ettiniz. Bu müzakerede bulunmaya beni de memur etmiştiniz. 19 Mayıs günü Büyük Locada birleştik; oradan ümitli görüşmelerle döndük. Hâkim Büyük Âminin de, o gün Büyük Locadan ümitle ayrıldığına eminim. Çünkü ertesi günü derhal Encümeni toplayarak istişareye tehalük ile lüzum gördü.

20 Mayıs'ta Encümen toplandı. O gün Encümende okuduğum 19 Mayıs görüşmeleri özetini hatırlarsınız. En kısa zamanda Yüksek Şûrayı davet kararı, iki muhalife karşı sekiz oyla alındı. Hâkim Büyük Âmirimiz, bu karara muhalif kalan Kaymakam ve Büyük Umumi Kâtip Birader ile görüşüp davet mektuplarını hazırlayacağını söyleyerek celseyi kapadı.

Netice ne oldu?

.....
25 Mayıs tarihli bir yazı ile Yüksek Şûranın Büyük Loca ile münasebetleri kestiğine dair bir yazı Büyük Locaya gönderildi.

....."
Yüksek Şûra üyesi **Selâmi Işındağ K.**in 10 Haziran 1966 tarihli aynı toplantıda yaptığı konuşmasından:

".... 24 Mayıs'ta Hâkim Büyük Amirin Yüksek Şûra - Büyük Loca müzakerelerini kestiği kararını duyduk. Bu karar Yüksek Şûrada muhtemelen alınacaktı. Fakat Encümen'de bile alınmasının ihtiyatlı olmayacağı düşünülen bu karar, Encümen'e hele Yüksek Şûraya arz edilmeden yani bir müzakere ile alınmadan nasıl ve niçin tebliğ edildi? Bu karar bildirilecek idiyse niçin Encümen 20 Mayıs'ta toplantıya çağrıldı? Niçin Encümen'e Büyük Loca ile yapılan müzakereleri anlatmak lüzumu hissedildi? Niçin Encümen'de barışa muhalif iki oya karşı mülâyim tutumu olanlar hesaba katılarak Yüksek Şûranın acele toplanması kararlaştırıldı? Madem ki, Yüksek Şûra - Büyük Loca'nın 19 Mayıs görüşmelerinde uygun bir hava görülmedi, Encümen'den niçin Yüksek Şûradan karar ve yetki alınacağı söylendi, niçin şahsi kararlar alınıp tebliğ edildi?"

Sonuç olarak kanılarımı arzediyorum:

Ben de Büyük Loca ile barışmanın, bu şartlarda, pek mümkün olmayacağına inanıyorum. Fakat safhalarını arzettiğim olmuş ve olacak olan müzakereler yapılmadan bu kararın iki veya en çok üç kişinin bilgisi içinde verilip tebliğ edilmesini, İdare Encümeni ve Yüksek Şûra üyelerinin hiçe sayılmasını, Ritimizin gelenekleri ve Otuzüçler meclisinin vakur ve demokratik nizamlarıyla gayr-ı kabil-i te'lif ve nihayet diktatörce yapılmış bir hareket olarak görüyorum. Tenkidim bu yüzdendir".

4 Haziran 1966'da "Türkiye Büyük Mason Mahfili"nin kurulduğuna dair sirkülerler neşredildi. Böylece bir kaç Kardeşin anlaşılmaz tutumu yüzünden Türk Masonluğu ikiye bölünmüş oldu.²⁸

Mukbil Gökdoğan K.in başka bir mektubuna bakalım. Bu mektup 11 Haziran 1966 tarihinde Yüksek Şûra üyelerine gönderilmiştir:

"... Masonluğun aksiyonlarına göre Büyük Localar Büyük Locaları tanıır ve bir memlekette bir Büyük Loca olur. Yüksek Şûralar Yüksek Şûraları tanıır ve yine bir memlekette bir Yüksek Şûra olur. Şimdi kurulduğunu öğrendiğimiz "Türkiye Masonları Büyük Mahfeli" kendi kendine "yegâne" ve "muntazam" sıfatlarını vermiş bulunuyor. ... Her hangi bir teşekkül böyle isimler veremez.... Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonları Büyük Locası mevcuttur; muntazamdır ve halen dünyaca tanınmaktadır. Konkordatosunun feshedilmesi, münasebetlerin kesilmesi bu hali bozmaz. Şu halde masonik usullere göre herhangi nam ile olursa olsun başka bir Büyük Loca, muntazam Büyük Loca olamaz; ve böyle bir teşkilâtın muntazam bir masonik değeri olmaz. Onun için bir kaç Kardeşimizce düşünüldüğü gibi Yüksek Şûraya bağlı Felsefi Kârgâhlara bu yeni kuruluştan, clandestin=kaçak teşekkül'den aza almaya başlar ve bu kaçak teşekküle, istedikleri

gibi, mâbedimiz içinde çalışma izni verirsek bütün Yüksek Şûra Kârgâhları ve bu yeni teşekküle aza olacak Hâkim Büyük Umumi Müfettişler, gayrimuntazam=irregulier Mason olurlar. Bu suretle de Es-ki ve Kabul Edilmiş İskoç Riti Masonluğunu, böyle bir kararın verildiği anda ve o kararı verenlerle beraber gömmüş oluruz."

Büyük Üstad Hayrullah Örs K. bir teşebbüste daha bulunarak, Hâzım Atif Kuyucak K.e şu mektubu göndermiştir:

1 Ağustos 1966

*Hazım Atif Kuyucak B.
Türkiye Yüksek Şûrası
Hâkim Büyük Âmiri
İstanbul
Aziz Kardeşim,*

Cenup Jüridiksyonu Hâkim Büyük Âmiri Luther A. Smith Biraderin size ve bana göndermiş olduğu müşterek mektubun, aslının elinize geçmemiş olması ihtimaline karşı, fotokopisini ekli olarak takdim ediyorum.

Bu mektuptan da anlaşıldığı gibi, Türkiye'deki bir avuç Mason arasında çıkan ve çok çirkin saffahalar arzeden hadiseler artık memleketimizin sınırları dışına kadar intikal etmiş bulunmaktadır.

İki eski Mason olarak bunun beni olduğu kadar sizi de müteessir edeceğinden eminim. Bu teessürü mucip sebeplerin izalesi yolunda, bundan sonra da, şahsen gayret sarfetmekten vazgeçecek değilim. Sizin de düşünceniz bu yolda ise, bu hususu lütfen bildirmenizi, Türk Masonluğunun şerefi adına bir kere daha rica ederim.

Kardeşçe saygılarımla,

*Hayrullah ÖRS
Büyük Üstad*

Bir suret, K. Eyüboğlu K.'e gönderilmiştir.

Bu son teşebbüs de bir netice vermemiştir.

"Büyük Mason Mahfilî" adı altında bir Büyük Loca kurulmuştur. Gayrimuntazamdır. Kurucu olarak bu Locaya katılan K.ler, Büyük Üstad Hayrullah Örs K. tarafından "harici âleme iade" edilmişlerdir. Bu Büyük Mahfil'e geçmek üzere sayıları çok olmamakla beraber, bazı Kardeşler Localarından istifa ettiler. İstifalar bazı Localarda çok oldu (İdeal Locası gibi) bazılarında da hiç olmadı (Müsavat Locası gibi). İzmir'de Kemal Locasının 35 üyesinden 32'si istifa edince, Büyük Daimî

Heyet, "toplanma ve çalışma imkân ve niteliği kalmayan Kemal Muh. Locasının kapatılmasına" karar verdi³⁰.

Türkiye Büyük Locasından bu Gayrimuntazam Büyük Locaya katılanlar 80-90 kişiyi geçmemiştir. Fakat neticede Masonluk Türkiye'de ikiye bölünmüştür.

Mensubu bulunduğumuz **Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonları Büyük Locası** 1909'da kurulmuş olan "Maşrık-ı Azam-ı Osmâni"nin devamıdır. Türkiye'deki yegâne muntazam Büyük Locadır ve bütün muntazam Büyük Localarla tanışmaktadır.

Yüksek Şûranın bu davranışına karşı çıkan 10 Yüksek Şûra üyesi,³¹ 9 Aralık 1967'de, harici âlemde "Türkiye Fikir ve Kültür Derneği" diye bilinen derneği kurarak, Türkiye Yüksek Şûrasını "reorganize" etmişlerdir.

Bu "reorganize" **Türkiye Yüksek Şûrası**, Masonik nizamlara uygun olarak 1861'de kurulmuş olan "Şura-yı Ali-i Osmâni"nin devamıdır. Türkiye'deki yegâne muntazam Yüksek Şûra'dır ve bütün muntazam Yüksek Şûralarla tanışmaktadır.

NOTLAR :

1. Bir Büyük Locanın "muntazam" olabilmesi için, yani Dünya Muntazam Masonluğunca tanınması için aranan şartlardan bazıları şunlardır:

1) Menşe' intizamı: yani her Büyük Loca, muntazam tanınmış başka bir Büyük Loca tarafından veya muntazam kurulmuş üç veya daha fazla Loca tarafından, usulü dairesinde tesis edilmiş olmalıdır.

2) Büyük Loca kendi kontrolü altında bulunan Localar üzerinde tam ve kâmil bir hâkimiyete mâliktir. Büyük Locanın bu hâkimiyeti başka bir otorite ile paylaşamaz.

Yüksek Şûranın da muntazam olabilmesi için, diğer şartların yanında üyelelerini aldığı Remzi Masonluk kaynağının muntazam olması şartı vardır.

2. Yüksek Şûra, 28 Mart 1954 tarihinde bir levha neşrederek, karışıklığa sebep oluyor, düşüncesi ile bazı terimleri değiştirdi. Buna göre artık "Yüksek Şûra" yerine "Süprem Konsey", "Hâkim Büyük Âmir" yerine "Suveren Gran Komandör", "Büyük Mahfel" yerine "Gran Loj", Büyük Üstad yerine ise "Gran Metr" denecekti.

3. "... memleketimizde Masonluğun son senelerde gösterdiği şükran değer gelişmeler karşısında üç Remzi derecenin tamamen müstakil bir otorite halinde teşkilâtlanması zamanının geldiğine inandığı için Süprem Konseyin kuruluşunun 94. yıldönümüne tesadüf eden 26 Haziran 1955 tarihli toplantısında aldığı karara göre....."

4. Bu tarihte durum bir hayli karışık idi: İstanbul, Ankara ve İzmir'de birer Gran Loj, İstanbul'da 5 Şubat 1955'te kurulmuş olan Türkiye Gran Loju, Ankara'da 12 Ağustos 1955'te kurulmuş olan Türkiye Büyük Locası, toplam beş Büyük Loca!

5. Adalet Partisi

6. Sadettin Bilgiç.

7. "Süleyman Demirel" antetli kâğıda el yazısı ile yazılmış olan 14 Kasım 1964 tarihli müracaat mektubunun metni şöyledir;

Türk Yükseltme Cemiyeti, Ankara

Cemiyetinizde kaydımın bulunup bulunmadığının bildirilmesini rica ederim.

Saygılarımla, Süleyman Demirel, İmza.

8. Bu tâtım için Bk. Nafiz Ekemen, Arşivlerimiz için de 1965 Olayları, s. 126/7.

9. Devlet Su İşleri Umum Müdürü.

10. Halit Arpaç, Hulûsi Selek ve Saffet Rona K.lerden kurulu heyetin 14.3 1965 tarihli raporu. Bu rapor için Bk. Nafiz Ekemen, A.G.E., s. 131/32.

11. Büyük Loca, Demirel'in kaydını bulamamış ve "kaydına rastlanmamıştır" şeklinde bir tâtım yapmıştı. 1964-1965 Daimi Heyet Raporu'nda bunun sebebi şöyle açıklanıyor (Türk Yükseltme Cemiyeti, 1964-1965 Daimi Heyet Raporu, İstanbul, 1965, s.10-11.):

"Türk Masonluğunun geçirdiği çeşitli istihalelerin tabii neticesi olarak, Türkiye Büyük Locası Merkezinin İstanbul'a nakli sırasında, elde hiç bir matrikül kaydı mevcut olmadığı hususunu hareket noktası olarak hatırlamak lâzımdır.

Bu tarihten sonra, Muhterem Localarla ve Bölge Mahfilleri ile uzun uzun yazışmalar yapılmış ve gerekli tetkik ve tashihler neticesinde, İzmir ve İstanbul Muhterem Localamızla, 31.12.1964 tarihindeki durum itibarıyla mutabakat haline varmış bulunduğumuzu sanıyoruz...

Ankara vadisindeki Muhterem Localamızın bir kaçı müstesna, bu nisbî mutabakata daha henüz varmış değiliz...

Son bazı olayların açıkça isbat etmiş olduğu gibi, bu durum, camiamızı bazı nahoş hadiselerle karşı karşıya getirmek tehlikesini göstermektedir. Bugün şunu kesin olarak ifade etmek mevki ve mecburiyetindeyiz ki, Türkiye Büyük Locasının vazifeli ve sorumlu organlarının elinde, "Uyanma" tarihinden bu yana, giren, çıkan azanın listesi mevcut değildir. Sorumlu organların elinde mevcut olmadığı gibi, resmî sorumluluk taşımamakla beraber, en çok ilgili

olan Muhterem Locaların elinde de mevcut değildir. Bugün bize bırakılan acı tablo budur.

Bir olayın tesbiti için yaptığımız çok kesif çalışmalar, bize, bu işler acısı durumumuzu bütün açıklığı ile göstermiştir. Bu olay, ilgili bir Muhterem Locanın kuruluşu gününden bugüne kadar bütün tersimatının birer birer gözden geçirilmesi suretiyle ancak tesbit olunabilmektedir. ..."

12. Konsekrasyon hakkında Bk. Fikret ÇELTİKÇİ, Hür Masonluk Tarihinden Notlar, s.418/23.

13. Refet Hakul K., Galip Dolun K. ve başkaları.

14. Necdet Egeran K.in Büyük Locada yaptığı konuşmada not tutan Kâmil Türeç K.in notu şöyle: "... Bir gün mahfile uğradım. Sait Hikmet Turat Üstad bana geldi. Dedi ki; "Bir Kardeşimiz pek büyük sıkıntı içinde. Yardım etmek istiyorum. Yardım eder misiniz?" "Nedir?", dedim. "Demirel Mason olduğu için sıkıntıda". "Yazılı müracaat yapsın", dedim. Ertesi gün yazılı müracaat geldi. Demirel'in yazılı müracaatı. Müracaat şu : "Cemiyetinizde kaydım olup olmadığının bildirilmesi". Masonum, Mason değilim sözleri yok. Mason olduğumu biliyorum. Bir Kardeşimiz yardım talep ediyor. Dul kadının çocuğu; "Bana yardım et" diyor, "Sıkıntıdayım" diyor. Turat'a "Tetkik et" dedim. Türk Yükseltme Cemiyeti kâğıdı üzerine altı mühürlü bir kâğıt getirdi. Orada, "Cemiyet kayıtlarında yoktur" diyor. "Doğru mudur?" dedim. "Doğrudur" dedi. İnandım. İmzaladım, gönderdim. Süleyman'ı on senedir görmedim. Kendisiyle de işim yoktur. Ben bunu, bir Kardeşimin tavassutu ile bir Mason Kardeşim sıkıntıda olduğu için yaptım.... Böyle bir yazıyı, tekrar icab ederse, tekrar veririm. Vicdanen müsterihim."

15. Bk. Fikret Çeltikçi, Hür Masonluk tarihinden Notlar, s. 433.

16. Seçime önce 88, sonra üç K.in daha gelmesiyle 91 K. iştirak etti. Oy dağılımı şöyle oldu:

	N.S.Sılan	N.Pere	N.Egeran	Boş	Toplam
1. Tur	: 38	34	15	1	88
2. Tur	: 32	28	28	-	88
3. Tur	: 32	24	34	1	91
Balotaj	: 42	-	44	5	91

17. İzmir Vadisinden İrfan, İzmir, Nur, Gönül, Kemal ve Ümit Locaları delegelerinden 8 .K., müştereken imza ettikleri bir levha ile (tarihsiz olan bu levha 19.05.1965 tarihinde postaya verilmiştir) yeni Büyük Üstadın, Masonluğumuzun bu en yüksek ve en kudsî vazifesini bir zan altında ifa etmesinin, maso-

nük mesaiye huzur içinde devam edilmesine engel teşkil edeceğinden hakkında Disiplin Tüzüğü'nün ilgili maddeleri gereğince soruşturma açılmasını istirham etmekte olduklarını, selâhiyetli heyetçe bu harekette bir kusur ve hata görülmediği takdirde zan altında kalmaktan kurtulmuş olacağını bildirmekte idiler. Bkz. Nafiz Ekemen, A.G.E., s. 151/53.

18. Bk. Büyük Locadan Yüksek Şuraya 27 Temmuz 1965 tarihli mektup, Nafiz Ekemen, A.G.E., s. 207/8.

19. Selâmi Işındağ K.in şikayet mektubu ve Büyük Üstad Ekrem Tok K.in müdafaanamesi için Bk. Nafiz Ekemen, A.G.E., s.250/59.

20. Bu tarihte Süleyman Demirel, Koalisyon Hükümetinde Başbakan Yardımcısı idi ve pek yakında genel seçimler yapılacaktı. Bu bakımdan Büyük Locanın toplantı tarihi önem taşımakta idi. Ada grubundan Sahir Erman Kardeş, Büyük Locayı toplayıp reylerin ekseriyetine göre amel etmenin bir hal çaresi olabileceğini, fakat bunun seçimlerin sonuna bırakılmasının daha büyük mahzurlara yol açacağını, zira umumî seçimlerin neticelerine göre Masonların rotalarını tayin ettiklerini ve Büyük Üstadlarını uzaklaştırıp uzaklaştırmadıkları yolunda intibain yaygın hale gelmesine sebebiyet vereceğini, bu itibarla henüz seçim vâki olmadan hiç değilse seçim propagandasının kanunen bittiği günde Büyük Locayı toplantıya çağırmasının ve seçim neticesiyle asla ilgili olmaksızın Büyük Üstad meselesinin görüşülmesinin uygun olacağını söyledi. Büyük Üstad bu fikre iştirak ederek Büyük Loca Umumî Heyetinin, seçim günü olan 10 Ekim 1965 Pazar gününden evvelki Perşembe, Cuma veya Cumartesi günü toplamayı düşündüğünü bildirdi. (Ada Grubunun 17 Temmuz 1965 tarihli zaptından).

21. Bu toplantı zaptı için Bk. Nafiz Ekemen, A.G.E., s.221/49.

22. Bk. Nafiz Ekemen, A.G.E., s.301/8.

23. 9 Nisan 1966 tarihli bu mektup için Bkz. Nafiz Ekemen, A.G.E., s.320.

24. 13 Nisan 1966 tarihli bu mektup için Bkz. Nafiz Ekemen, A.G.E., s.355/6.

25. Hâkim Büyük Âmir: Hazım Atıf Kuyucak K.

Hâkim Büyük Âmir Kaymakam: Ali Galip Taş K.

Büyük Umumî Kâtip : Muhiddin Osman Omay K.

26. Bu Genel Kurul tersimatı için Bk. Nafiz Ekemen, A.G.E., s. 335/6.

27. Bu toplantı için ayrıca Bk. Büyük Daimî Heyetin 22 Mayıs 1966 tarihli toplantısından pasaj. Nafiz Ekemen, A.G.E., s.343.

28. Ertuğrul Kemal Eyüboğlu K.in 15.8.1966 tarihli mektubu ihtilâfin sebeplerinin derinliklerinde yatan meseleye temas etmesi bakımından önemlidir: "... Türkiye Mason Derneği üyeliğine kabul edildiğim günden beri Yüksek Şurayı geleneksel bir vasilik hukuku içinde Büyük Locanın kurucusu ve hâmisî gibi tanıdım. Masonluk tarihi üzerine yazılmış kitap, broşür ve ma-

kalelere göre de Büyük Locanın doğumu ve gelişmesi bu düşünceye uygun bir seyir takip eder.

.....

.... arzettiğim sebeplerle Türkiye Yüksek Şûra idarecileri masonluk hayatımız boyunca Türk Masonluğunun kurucusu ve aile reisi sıfatını Şûranın bir imtiyazı gibi benimsediği; her vesile ile bu rolü ifadan kendilerini alamadıkları için münasebet düştükçe Locanın özel işlerinde selâhiyetli birer nâsıh edası ile yer almaları, Büyük Locanın genç kadrolarını tesir ve güdüm altında kalmış olmak kompleksi ile tedirgin etmiştir. Bugün de çeşitli açıklama ve düzeltmelere rağmen Loca üyeleri arasında hâkim olan şüphe ve çekingenlik bu otoriter görüşün tepkisinden doğmaktadır.

Elli yedi yıllık tarihımız boyunca cemiyet bünyesinde sayabileceğimiz önemli anlaşmazlıklara taş çıkaran en yenisi 1964 Kasım ayının 14'üncü günü böyle bir hava içerisinde sahte belge olayı ile eklenmiştir. Bir Mason Derneği için en geniş tolerans anlayışı ile affedilemeyecek bir suç niteliği gösteren bu olay Yüksek Şûra ile Büyük Loca arasındaki son gerginliğin ilk sebebi olmuştur. Ancak dikkat edilmesi gereken mühim bir özelliği bu ihtilâfın da yine Yüksek Şûra tarafından Büyük Locanın özgürlüğüne müdahale kompleksinden doğmuş olmasıdır. Bunu takip eden yazışmalar sırasında aslında haklı olmasına rağmen Yüksek Şûranın 1965 Mayıs'ından başlayarak izlediği politikanın bugünkü tutumu cemiyet hesabına ümit verici bir nitelikte gelişmemiştir.

....."

29. 19 Temmuz 1966 tarihli bu mektup için Bk. Nafiz Ekemen, A.G.E., s. 50.

30. Bk. Büyük Kâtipliğin 27.9.1966 tarih ve 2709 sayılı tânîmi.

31. Ekrem Tok, Mecit Duruiz, Yakup Çelebi, Mehmet Ali Haşmet Kırca, Arif Anıl, Mukbil Gökdoğan, Ertuğrul Kemal Eyüboğlu, Alaettin Mizanoğlu, Mesut Gün ve Zühdi Berke K.ler.

MASONLUK: BİREYCİLER İÇİN BİR GEÇİT

Raşid TEMEL

Hür olan insan faziletli olur. Şerefini düşünerek kötülük yapmaktan çekinir. İnsan ancak hür düşünebildiği, serbest konuşabildiği nisbette mutlu olur. Kişinin bir yere varması yeteneklerine bağlıdır. Ama orada durabilmesi karakterine bağlıdır.

Masonluk bize kendimize saygıyı öğretir. Masonluk bir ahlâk ve fazilet sistemi olduğuna göre, yapacağımız her faziletsiz hareket kendimize olan saygımızı etkiler. Menfaat sağlamak veya hak edilmeyen yerlere gelmek için harcanan tatsız çabalar, yalan söylemek, dalkavukluk gibi şeyler bunun bazı örnekleridir. Kendine saygısını gözdardı eden kimse, şerefsiz bir kimse olmaya adaydır.

Bilgisi eksik bir kimse bilim dallarında konuşarak bilgisizliğini ortaya koymamalıdır. Masonlukta bir bilimdir. Çok bilgili bir kimse de bilgisizleri herkesten

daha iyi görür ve anlar. Bilgili kimselerin üstünde bilgisiz kimseler yer almıyorsa, o bilgili kimselere yazık olur.

Bu sözleri bana söyleten, doğrudan bir ilişkisi yok gibi görünse de, New Age Şubat 1989'da okuduğum (Masonluk; Bireyciler için bir geçit) isimli bir yazıdır. Derlediğim bu yazıyı aşağıda vermeden evvel bireyciliğin tarifini yapmak istiyorum.

Bireycilik : 1- Topluluğu bırakıp bireyi amaç alan ve ona büyük önem veren öğreti (İndividualizm); 2- Bireyin girişimlerini ve çıkarlarını hükümet ve topluluk denetlemesi dışında bırakmak isteyen öğreti; 3- Bütün değerlerin, hakların ve ödevlerin topluluktan değil bireyden çıktığına inanan görüş.

Şimdi yukarıda bahsettiğim yazıyı sunuyorum:

"Zamanımızda sakıncalı bir toplum zihniyeti vardır. İnsanlar görüşleri alınmadan başkalarının emirlerine tabi tutulmaktadır. Bu anlamsızlık birçok ileri kültürlerin, milletlerin yıkılmalarının baş nedeni olmuştur. Ekseriya Allah vergisi olan insan haklarının yok olmasına da yol açmıştır. Bunun tarih boyunca örnekleri vardır. Dinî dogmalara, politik ideolojilere, sosyal ekonomik felsefelere ve birtakım mezheplere körü körüne bağlılıklar da görülmektedir.

İnsanın bireyselliğini yok edecek her türlü düşünce sistemine karşı konulmalıdır. Toplumun esas ihtiyaçlarının, onun kusursuz temsilcileri olarak seçilmiş olduklarını iddia edenler tarafından harcanmaları tarihimizde acı derslerle dolu olarak görülmektedir.

İnsanlar gökten düşen bir kar tanesi gibi kişiliğe sahip olmanın imtiyazının zevkini çıkarmalıdır. Bu ilâhi bir İhsandır. Bu, sadakatimizi ve işbirliğimizi insanlara borçlu olduğumuz demek değildir. Ne de başkalarının haklarını tanımamak, yahutta onlara tecavüz etmek gibi her istediğimizi yapmakta hür olduğumuz anlamına da gelmez. Ayrıca yardım yapma mecburiyetini de telkin etmez. Sadece beden ve zihin açısından her bireyin değişik olduğu ve hiçbir yasanın, dogmanın veya sosyal ölçünün doğal kişiliğimizi değiştirmeyeceğini ne de yok edemeyeceğini gösterir.

Etrafımıza bakalım. Fazlasıyla göreceğiz. Kendimize soralım: "Bu kimselerin anlaşması kimin yararınadır ve bunun uyuma olan zararları kimlerin yararındır?" Bir veya bir grup insan dini gruplara, politik partilere, ekonomik reformlara, mezheplere, sosyal hareketlere, modalara, tutkulara ve yeni düşünceler ideolojisine yol açarlar. Uyuşanların farkında olmadan hararetle hizmet verdikleri işte bu kimselerdir. Dikkatli olalım. Bunlar ihtiyatsız kimseler için kurulmuş pash tuzaklardır.

Bağımsızlığımız üzerine ısrarlı olalım. Allah kendi istediklerimizi seçme yeteneğini verdiği gibi, istediğimizi yapma yeteneğini de vermiştir. Onun için gör, incele ve karar ver. Çünkü sonunda hepimiz kendi hesabımıza yaptığımız işlerin bedelini toplamanın yararını eninde sonunda göreceğiz. İşte, Üstad Mason olmak demek budur.

Bir sanayici, bireyci ve Üstad Mason olan Henry Ford diyor ki;

"Bütün Ford arabaları aynen birbirine benzerler. Ama iki kişi birbirine benzemez. Her yeni bir canlı güneş altında yeni bir varlıktır, ondan önce de buna benzer bir varlık meydana gelmemiştir, ne de gelecektir. Her genç kendisi hakkında bir fikre sahip olmalıdır. Aynı zamanda kendisini başkalarından ayırt eden bir kişilik kıvılcımını aramalı ve ne pahasına olursa olsun onu geliştirmelidir. Toplum ve okullar, bu ayrıca-

lğı ondan silmeye çalışabilirler. Onların eğilimi herkesi aynı kalıba sokmaktır. Ama ben o kıvılcımın kaybolmasını istemiyorum. Çünkü kişinin önem kazanmayı hak edebilmesi için bu kıvılcıma ihtiyacı vardır."

Masonlar daima sorular sormaya, yanıtlarını aramaya ve hür düşünen kimseler olmaya teşvik edilmişlerdir. Fikir, bilim ve doğa açısından hiçbir engelle karşı karşıya değildirler. Onun için kardeşliğimiz karanlıkta kalmışlar tarafından kötülenmektedirler. Bizi kınayanların tek gayesi, kötülükleri ve batıl inançları hal- kın vicdanına açıkladığımız için, bize iftira etmek ve susturmaktır.

Bugünün Masonu maddî bir Dünyada manevî varlıkların far-

kında olarak sesini çıkarmalıdır. Böyle bir düşünce kişilik sahibi olanların inançları lâzımdır ki, kalabalığın alay ve yermelerinden duyacakları acıyı, Ulu Mimar ters düşmeye tercih etsinler.

Derleme burada bitiyor.

Atatürk diyor ki; "Bir işin başarıya ulaşması için, kararlı ve enerjik bir liderin bulunması şarttır. Bir komite hiçbir zaman bu işi yapamaz."

Bu düşünce, çağımızda çok uluslu kurumların yönetiminde de kullanılmaktadır. TQM (Total Quality Management) sisteminin esası da Atatürk'ün bu sözündedir.

/
Mart 1992

HOLİSTİK EVREN KAVRAYIŞI ya da YENİ ÇAĞIN VİZYONU

Sonad PELİT

Lao Tzu der ki; "Yapmaya giden yol olmaktan geçer."

Endüstri çağı başladığından beri insanları ayakta tutan umut ve güven kaynağı, sınırsız bir gelişmenin insana her istediğine ulaşabilme olanağını vereceği vaadiydi. Doğa, insan egemenliğine girecek, sınırsız bir maddesel bolluk insana olabilecek en büyük mutluluğu getirecek ve kısıtlanmamış gerçek özgürlüğe ulaşılacaktı.

Gerçi insan olanakları ölçüsünde, var olduğu andan beri doğaya egemen olmaya başlamıştı. Ama endüstri çağı başlayana dek, bu olanakları oldukça kısıtlıydı. İnsanların ve hayvanların güçlerinin önce mekanik, sonra da nükleer enerji ile karşılaşması, hatta insan zihninin yerini giderek bilgisayarlara bırakması, endüstriyel gelişimin, sınırsız üretim ve sınırsız tüketimi sağlayacağı yolundaki inancın güçlenmesine yol açmıştı. Böylelikle insanlar, tekniğin aracılığı ile "en güçlü" ve bilimin aracılığı ile de "herşeyi bilen" olacaklarını sanmaya başladılar. İnsan kendisini öyle güçlü görüyordu ki, doğayı yapı taşı olarak kullanarak, ikinci bir dünya yaratmak umudunu taşıyordu artık içinde.

Erkekler ve belirli bir ölçüye kadar da kadınlar, yeni bir özgürlük duygusunu yaşamaya başlamışlardı. Artık herkes kendi yaşamının efen-

disiydi. Feodal dönem yıkılmış ve zincirlerinden sıyrılan herkes, her istediğini yapma hakkını elde etmişti. En azından o sıralar öyle sanıyorlardı. Özgürlük, toplumun daha çok orta ve üst sınıflarında rastlanan bir olgu olmasına rağmen, toplumlarda egemen olan genel kanı, endüstrileşme hızla ilerledikçe, özgürlüğün toplumun tüm bireylerine yayılacağı yolundaydı. Ulaşılmak istenilen düzey, kadın ve erkeğin birbirine eşit olduğu ve evrensel bir burjuvazi diye adlandırılabilir olan, herkese eşit ve ortalama bir yaşamın sağlanmasıydı. Eğer herkes bolluk ve konfor içinde yaşarsa, bireylerin sıkıntısız ve mutluluk duygusuna kapılacakları sanılıyordu. Sınırsız üretim, mutlak özgürlük ve kısıtlanmamış mutluluk üçlemesi, yeni "gelişme dini"nin temelini oluşturuyordu ve bu dinin dünyasal planda yaşanması, eski dinlerdeki "Tanrı'nın Şehri"ne ulaşmak arzusunun yerini alıyordu. Bu kadar geniş kapsamlı bir inancın, bu yeni dinin taraftarlarını enerji, canlılık ve umut ile doldurmasına şaşırmamak gerek.

Günümüzde giderek yayılan hayal kırıklığını daha iyi anlayabilmek için, bu büyük vaadin genişliğine ve endüstri çağında maddesel ve ruhsal alanlarda ulaşılan muhteşem gelişmelere bir göz atmak yetecek. Artık birçok insan, endüstri çağının verdiği sözleri ve büyük vaatleri yerine getiremeyeceğini anlamış durumda. Çünkü biliyorlar ki, mutluluk ve en büyük hazı tatmak, tüm arzuların yerine getirilmesinin bir toplamından ibaret değildir. Yaşamımızın efendisi olmak düşüleri, hepimizin bürokrasi makinasının birer çarkı olmamız karşısında, suya düşmüştür. Duygu ve düşünce ve tutkularımız, kitle iletişim araçlarına egemen olan endüstri ve devlet güçleri tarafından yönlendirilmektedir. Ekonomik gelişmenin artarak büyümesi, yalnız zengin ulusların bir imtiyazı olarak kalmış, onlarla fakir uluslar arasındaki fark giderek dev boyutlara ulaşmıştır. Ayrıca teknik gelişmeler, bir yandan çevre ve doğa kirlenme konusunu gündeme getirirken, öte yandan da, tüm insanlığın sonu olabilecek atom savaşı tehlikesinin doğmasına yol açmışlardır.

Albert Schweitzer 1952'de Nobel Barış Ödülü'nü almak üzere Oslo'ya geldiğinde, bütün dünyaya şöyle seslenmişti: "Olayları oldukları gibi görmeye cesaret edelim. İnsan, insan üstüne yükselmiştir. Ama insan üstü güce erişmenin gerektirdiği, insan üstü akılcılığı gösterememektedir. Artık şu gerçeği itiraf etmenin zamanı gelmiştir sanırım; üstün insan, gücünün artmasıyla birlikte, gerçekte zavallı ve acınacak insan haline gelmiştir. Uzun süredir anlamamız gereken bu gerçeği, şimdi lütfen kabul edelim. Üstün insan olmakla, gerçekte, insan dışı bir varlık olduk biz."

Endüstri çağının büyük vaatlerinin gerçekleşmemesinin nedenlerini, öncelikle endüstrileşme hareketi içindeki ekonomik iç çelişkilerde

aramak gerekir. Ama bunun yanı sıra, başarısızlığın yine sistemin kendisinden doğan iki psikolojik kaynağını da açıklamalarımıza eklemeliyiz:

1. Yaşamın tek amacının mutluluk ya da bir başka deyişle, maksimum hazza ulaşmak olarak görülmesi. Bunu tüm isteklerin veya bütün özel ihtiyaçların tatmine ulaştırılması (radikal hedonizm) olarak tanımlamak da mümkün.

2. Sistemin kendi varlığını koruyup, sürdürebilmesi için, desteklemek zorunda olduğu bencillik, yalnızca kendi çıkarını düşünmek, açgözlülük ve sahip olma ihtirası gibi karakter özelliklerinin, uyumu ve barışı sağlayacağı inancı.

Endüstri çağının bir diğer yanlıgısı, bireysel bencilliğin yaşanması, toplumsal uyuma, barışa ve huzura yol açacağı inancıdır. Daha başından yanlış olan bu varsayım, yaşanan deneylerin ışığında, iyice açığa çıkmıştır. Büyük ekonomistlerden yalnızca David Ricardo'nun reddettiği bu teorinin, doğru olması için de hiçbir neden yoktur. Bencillik bir davranış biçimi olmakla da kalmaz, aynı zamanda kişinin karakterinin bir bölümü olarak da ortaya çıkar. Bencillik, insanın her şeyi yalnızca kendisi için istemesi durumudur. Bölüşmek yerine, sahip olmak kişiye haz verir. Sahip olmak tek hedef olunca, insan giderek açgözlü ve ihtiras sahibi olur. Çünkü ne kadar çok şeyi olursa, o kadar mutlu olacağını sanır. Böylelikle kişi, herkese karşı bir düşmanlık beslemeye başlar. Kandırmak istediği müşterileri, iflâsa sürüklemeye çalıştığı rakipleri ve sömürmeyi arzuladığı işçileri, hep onun daha az şeye sahip olmasına yol açtığı için, bencil kişinin düşmanlarıdır. Bu tür düşünen bir insanın, arzular sonsuz olduğu için hiçbir zaman rahat ve huzur bulamayacağı bellidir. Onun tüm yaşamı, kendinden çok şeye sahip olanları kıskanmak ve kendinden az varlığı olanlardan da korkmakla geçecektir. Ama bu kişinin toplumda örnek bir kişilik çizilmesi ve güleç yüzlü, akıllı, namuslu ve dost bir insan olabilmesi için, duygularını bastırarak, o yönünü hem kendinden, hem de başkalarından gizlemesi gerekmektedir.

Açgözlülük, toplumdaki sınıflar arasında sürekli bir savaşa yol açar. Sınıfları ortadan kaldıracaklarını ileri süren bütün sistemlerin, sınıf mücadelesine son verileceği yolundaki tezleri, hayalden öte bir şey değildir. Çünkü onların sisteminin temeli de, sınırsız tüketim ilkesine göre kurulmuştur. Herkes biraz daha fazla şeye sahip olmak istediği sürece, sınıflar oluşacaklar ve bunlar da sınıflar, hatta giderek uluslar arasında savaflara yol açacaklardır. Çünkü açgözlülük ve barış, bir arada olamazlar.

Bu konuda belirtmeden geçemeyeceğimiz bir nokta var: İnsanların doğaya karşı giderek daha düşmanca davranmaları. Varoluşumuzla bağlı olduğumuz doğadan, aklımız nedeniyle ayrılmaktayız. Doğanın "garip bir varlığı" olan bizler, Mesihçi vizyonlarda dile gelen doğa ve insan arasındaki işbirliği ve uyumu bir yana bırakıp, doğaya egemen olmaya, onu kendi amaçlarımız doğrultusunda kullanmaya çalışmakla, doğanın dengesini bozmakta ve onu çözülüp, yok olmaya itmekteyiz. Doğayı fethetmek ve doğa düşmanlığı gözümüzü öylesine köreltmış ki, doğal kaynakların da bir sonu olduğunu ve bir gün tükenebileceklerini, ayrıca doğanın insandaki bu sömürücü tutuma karşı kendini savunabileceği gerçeklerini bir türlü göremiyoruz.

2000'li yıllara girilirken, artık yüzyılımızın başındaki "bilgi" ve "bilim" kavramlarından daha farklı şeyler düşünölmeye başlandı. Yeni çağın bilimi artık materyalist, determinist ve mekanistik olmaktan çok; spiritüel, bütöncöl ve mistik bir anlayışa büründü. Büyük ölçüde Kuantum fiziğı ve izafiyet teorisinin katkıları ile sağlanan bu değişim, diğör bilim dallarında da buna benzer gelişmelerin görölmesiyle, tüm dünyada geçerlilik kazanıyor.

Şimdilerde zaman ve uzay (mekân) kavramlarına bakış, neden-sonuç ilişkisinin kavranışı, madde ve enerji anlayışlarının değörlendirilmesi çok farklı bir hal aldı. Temel değışimi 1950'lerde başlayan bu yeni bilimsel anlayış, insanın evreni ve kendisini algılayışını ve inançlarını derinden sarsmış, onları yeni temellere göre oluşan değışik bir anlayışa sürüklemiştir.

Evrendeki tekliğı ve birliğı kavramaya yönelik olan bu yeni anlayış biçimi, kendisini çok değışik biçimlerde dışa vurmaktadır.

20. yüzyılda insanların düşöncelerini etkileyen birçok keşif yapılmıştır. Aslında keşif dediğimiz şey, evrende mevcut ve varolan, ama beliriş ve görönüşü ile sembollerin ardında gizlenen bilgilerin ortaya çıkarılmasıdır. Bu keşiflerden en belli başlı olan ve "Yeni Çağın" bilimsel anlayış düzeyini oluşturmakta etki yaratanlar şunlardır:

Bizim duyumsal algı alanımızı aşan bir dördöncü boyutun varlığından söz eden ve zaman ile uzayın, aslında birbirinden ayırlamayacağını ve bazen de birbirlerine dönüştüklerini gösteren, böylece de madde- nin aslında bir enerji biçimi olduğunu kanıtlayan, Einstein'ın "İzafiyet Kuramı" Atom-altı dünyaya inerek, oradaki gerçekliğın, bizim kendi algı dünyamızdan çok farklı olduğunu keşfeden, böylece evrende bağımsız ve tek tek nesneler olmadığını bize anlatarak, evrendeki her şeyin birbiriyle bağı ve birbirine özdeş olduğunu ortaya koyan "Kuantum Fiziğı".

Bütün varedilmişlerin aynı bütünün parçaları olduğunu, dolayısı ile hepsinin özlerinin bir ve birbirine eş bulunduğunu, her birimin bütünü bilgisini içinde taşıdığını ve ona uygun gelişme sağlanırsa, bütünü tam görüntüsünü yansıtabileceğini ileri süren, bütün bilgilerin her an ve her yerde kullanıma hazır olduğunu söyleyen, böylece de bütün evrenin birbirinin kardeşi, hatta insanın kendisi olduğu bilgisini sembolize eden "Hologram Teorisi".

Bu üç dev keşif de, aslında tek bir şeyi göstermektedir: Evrendeki tekliği ve birliği.

Yüzyılımızın başında Kopernik, Darwin ve Newton'un keşifleri de, pek çok insanı şaşkınlığa düşürecek derin etkiler yaratmışlardı. Ama onların kullandıkları kavramları anlamak o kadar zor değildi. Oysa bu yeni keşifler bilim adamlarını, dünya görüşlerinin temellerini çökretecek bir gerçeklikle temasa geçirmiştir. Artık eskiye ait olan temel kavramlar, dillerdeki kelimeler ve bütün düşünce yöntemleri iflâs etmektedir. Yeni oluşumları ve gerçekliği anlatabilmek için yeni bir kavrayış, yeni bir düşünce tarzı yanında, eski anlayışların da değişmesi gerekiyor.

Yeni bilimsel anlayışın kavramları, felsefî ve mistik düşüncelere dek uzanarak, tutarlı ve kapsamlı bir dünya görüşünü doğuracak özellikler taşımaktadır. Artık evrensel gerçekliğin doğasını daha iyi anlamaya doğru gidilmektedir. Bu yeni dünya görüşü organik, bütüncül ve ekolojik özellikler taşıyor. Evren artık mekanistik ve kartezyen (Descartes'cı) anlayışta olduğu gibi, çok sayıda birbirinden farklı nesnelerin biraraya gelerek oluşturdukları bir makina biçiminde tasarlanmıyor. Tam tersine evren, birbirinden ayrı ve farklı duran parçaları birbiriyle özden ilişkili olan, bölünmez ve dinamik bir bütünlük olarak tanımlanmaktadır.

Mistisizm (ya da İslâm geleneği içindeki adıyla Tasavvuf Düşüncesi) ile bilimsel düşüncenin bu yeni yaklaşım biçiminin birbiriyle benzeşmeleri, Batılı'lar için bir çok etkisi yaratmıştır. Artık mistik görüşler bilim tarafından reddedilmemektedir. Aksine, yeni karşılaşılan gerçeklikleri tanımlayacak sözcük ve kavramları ancak mistik düşüncede bulabilen bilim için, mistisizm ve felsefî bir zemin ve görüş zenginliği sağlamıştır. Bu yeni anlayış, insanların manevî yaklaşımları ve dinî inançları ile de bir uyum içindedir.

"Bilgi Çağı", eskiden dinlerde ve mistik gelenek içinde dile gelen, ama genellikle kişiye ve onun içsel tecrübelerine bağlı kalan bilgilerin, daha geniş kitlelere yayılması dönemidir. "Evrenin birliği ve tekliği" olarak dile gelen bilgi, yeni bir şey değildir. Yüzyıllardır bilinen ve uygulanan bu yaklaşım, kişisel çabalar (Zikir, namaz, meditasyon, yoga) ve

tecrübelerle ulaşılan bir merteye idi. Oysa şimdi "Bilgi Çağı"ndayız. Artık tüm evrensel yasalar ve bilgiler, herkes için ulaşılabilir haldedir, bütün insanlığa açılmış ve maledilmiştir. İşte, bunun aracı da "bilim"dir. Şimdi hiç kimse "dine inanmıyorum" ya da "ahlâk anlayışım farklı" veya "ben de denedim ama hissedemedim" diyerek, işin içinden sıyrılamaz. Çünkü artık her şey, evrenin doğal yasaları olarak karşımıza çıkmaktadır. "Başkasını sevmen" veya komşun açken tok yatmaman" ya da "başkasının hakkına el uzatmaman" gerekiyor. Bunlar, tıpkı güneşin doğması, rüzgârın esmesi ve yağmurun yağması gibi doğal olaylar ve evren yasaları. Çünkü bunu şimdi "bilim" söylüyor ve kanıtıyor: "Evrende her şey birbirine bağlıdır. Birbirinden ayrı ve bağımsız birimler yoktur. Madde aslında, belirli bir yoğunlukta bir araya gelmiş bir enerjidir. Hepimiz aynı bütünü parçalarıyız ve içimizde aynı özü taşıyoruz. Bilgi her an ve her yerdedir. Çünkü üçüncü boyut ötesinde ve frekanslar alanında, zaman ve uzay da birbirinin aynıdır. Hem vardır ve hem de yoktur..." Bunları uzatmak mümkün, ama şunu unutmayalım ki, "bilgi sorumluluktur".

Ve biz, hepimiz birbirimize ve tüm evrene karşı sorumluyuz. Gelin bir an için evreni bir insan bedeni, bütün varedilmişleri de, onun hücreleri olarak tasarlayalım. Buradan çıkacak sonuçların bazılarını şöyle sıralayabiliriz: • Bütün hücreler birbirlerinden haberdardır. Birinin iyiliği, hepsinin iyiliği, birinin bozukluğu hepsinin, yani bedenin bozukluğudur. • Bütün hücreler hem kendilerinden, hem de birbirlerinden sorumludurlar. Hepsi aynıdır, eşdeğerdedir ve çabaları kendileri için olmakla beraber, aslında bütün için çalışmaktadırlar. Bu anlayış çerçevesinde, Afrika'da açlıktan ölen birisi için biz de sorumluyuz. Ama Amerika'da buluş yapan bir bilim adamının başarısı da, yine bizim ıhtıharımızdır. Çünkü bizler ayrı ayrı değil, bir bütünü parçalarıyız. "Sen, ben, o yok", "biz" varız. • Böylece egonun, bencilliğin ve "sahip olmak" tutkusunun yanlışlığı da ortaya çıkar. Bedendeki kanserli hücre, kendi iyiliği ve gelişmesi için, aşırı derecede büyür. Yanındaki hücrelerin gıdalarını da kendine alır, giderek gelişir, ama diğerlerinin aleyhine olarak. Tek başına her şey iyidir. Ve o hücre de büyümüştür. Ama bütün açısından bakınca o bütünlük bundan zarar görmüştür ve bu hücrenin aşırı büyümesi, bedenin ölümüne yol açmaktadır. Ve kanserli hücre de, kendini büyütüyor sanırken, aslında bindiği dalı kesmekte ve diğer hücrelerle birlikte kendi sonunu ve yok oluşunu da hazırlamaktadır.

Biz bugün tamamen birbirine bağlı, psikolojik, toplumsal, biyolojik ve çevresel olaylar çerçevesinde, topyekûn birbirine bağlanmış ve örülmüş bir dünyada yaşıyoruz. Bu dünyayı ve giderek parçası olduğumuz evreni anlamak, onu dile getirebilmek için eski Descartes ve Newton'cu anlayışları aşan bir dünya görüşüne ve değişik bir perspektife

ihtiyaç duyuyoruz. Yeni bir toplumun doğuşu, ancak kendi gelişmesi ile birlikte yeni bir insanı geliştirdiği zaman gerçeklik kazanabilir. Ya da başka bir deyişle bugünün insanlarında rastlanılan karakter yapısının tümünden değişmesi, tek çıkar yol görünüyör.

İnsan değişmelidir ve bu zorunluluk ahlâki, dinsel ve psikolojik bir gereklilikten de öte, insan soyunun sürebilmesinin tek çaresidir. Doğru yaşamak, yalnızca bazı ahlâki dinsel ve yasalara uymak demek değildir. İnsanlık tarihinde ilk kez, insanlığın fiziksel olarak varlığını sürdürebilmesi, kendi kalbindeki köklü değişikliklere bağlıdır. Bunun gerçekleşebilmesi için de, ekonomik ve sosyal düzenlerin, bireylere kendilerini değiştirebilme şansını ve cesaretini verecek biçimde değişmeleri gerekmektedir.

İlginç olan, bunca büyük bir tehlikenin çanlarının çalmasına rağmen bugüne dek, gelmekte olan sevimsiz sona karşı hiçbir ciddi önlemin alınmamış olmasıdır. Varlığı tehlikeye düşmüş bir bireyin, buna karşı hiçbir tepki göstermemesi anlaşılmaz bir tutumdur.

Nasıl oluyor da, insandaki içgüdülerden en güçlüsü olan, yaşamı korumak ve yaşamda kalmak güdüsü, artık işlemez oluyor? Bir sürü konferanslar, brifingler ve silahsızlanma görüşmeleri toplumda, sorunların kavranıldığı ve bunlara karşı önlemler alındığı izlenimini yaratmaktadır. Ama aslında insanlığa gerçekten yararı dokunan hiçbir adım atılmamaktadır. Yapılan iş, yöneticiler ve yönetilenlerin vicdanlarından gelen "yaşama isteginin" doğru yöne yönelindiği aldatmacasıyla, uyuşturulup, susturulmasından ibarettir.

Durumun ikinci açıklamasını, sistemin geliştirdiği bencillik duygusunun, politikacılarda kendi kişisel başarılarını, toplumsal sorumluluktan üstün tutmalarına yol açmasında bulabiliriz. Artık kimse, devletin ya da ekonominin yöneticisi durumunda olan kişilerin toplumun zararına bile olsa, kendi kişisel yararlarını öne alarak karar vermelerini yadırgamamaktadır. Günümüz ahlâk anlayışının temel taşlarından bir tanesi, kendi çıkarını her şeyin önüne almak olduğu için, bu davranışa şaşırmmamak gerekir. İnsanların çoğu, açgözlülük ve sahip olmak ihtirasının kendi gerçek isteklerine kulak verme konusunda onları nasıl engellediğinin farkında bile değildirler. Aynı zamanda, ortalama insanlar kendi sorunları ile uğraşıp, boğuşmaktan kafalarını kaldırıp da, kendi dışlarında nelerin olup bittiğine bakma olanağını bulamamaktadırlar bir türlü.

Felâketten kurtulabilmek için şimdi yapacağımız fedakârlıklar, ufukta kendini gösteren tehlike ile oranlandığında, çok küçük kalmaktadırlar. Ama insanların çoğu, şimdiki bir rahatlığı, ilerideki acılara tercih etmek sağlığını gösterebilmektedirler. Bu davranış biçimine, tipik

bir örnek; doktora gidip de ameliyat veya tedavi olmak yerine, hastalığını sineye çekip, yaşamını tehlikeye atan insanlardır.

Kurulması gereken yeni toplumun temel görevi, karakteri aşağıdaki özellikleri taşıyan yeni insanın doğuşunu sağlamak ve desteklemektir:

- "Olabilmek" için "sahip olmak" kökenli tüm davranış biçimlerinden vazgeçmeye hazır olmak.
- Güven duygusunun, benlik bilincinin ve kendine güvenin insanın kendi olgunluğu sonucu doğması gereklidir. Doğaya ve insanlara, "sahip olmak" tutkusunun getirdiği kendinin kılmak, herşeye hâkim olmak ve bunun sonucunda kendi mal ve mülkünün kölesi haline gelmek eğilimlerinin dışında, ilgi, sevgi ve dayanışma ile bakmayı ve öyle davranmayı bilmek.
- Yaşamımıza kendi dışımızda hiç kimsenin bir anlam veremeyeceğini farketmiş olmak. Bağımsızlığın ve "hiçliğin", vermek ve bölüşmek eylemlerine adanmış tam bir aktivitenin ön koşulları olduğunu bilmek ve kabullenmek.
- İnsanın her an ve her bulunduğu yerde, kendini tam olarak geliştirme yeteneklerini kazanması.
- Sevinci iştifçilikte ve başkalarının yarattıklarını sömürmekte değil, vermekte ve paylaşmakta bulmak.
- Yaşama ve onun her türlü belirsizliklerine karşı saygı ve sevgi duymak. Ne eşyaların ne de iktidarın kutsal olmadığını, tek değerli şeyin yaşam ve onun gelişimini destekleyen öğeler olduğunun bilincine varmak.
- İhtiras, nefret, kıskançlık ve hayalleri inebilecekleri en alt düzeye indirgemeye çalışmak.
- Putlardan ve hayallerden arınmış, onlara tapınma, yani kendini aldatma ihtiyacını duymayacak bir olgunluk düzeyine ulaşmış olmak.
- Herkesin kendi sevmeye ve eleştirel düşünce yeteneklerini geliştirmeye çalışması.
- Bireysel narsizmi (kendini sevmeyi) aşarak, insan varoluşunun sınırlarını ve kısıtlılığını kavramak.
- Yaşamın en yüce amacının, her bireyin kendisinin ve diğer insanların kişiliklerinin gelişip, güçlenmesi olduğunu kabul etmek.

- Bu amaca ulaşmak için, disiplin ve gerçeği tanımanın gerekli olduğunu bilmek.
- Fantazi gücünü, dayanılması güç koşulların ağırlığından kaçmak için değil, gerçekçi olanakların önceden düşünülmesi yolunda geliştirmek, kullanmak.
- Başkalarını yanıltmamak, ama başkalarının da bizi yanıltmasına izin vermemek.
- Kendini tanımak. Yalnız bilinçli yönlerini değil, insanın kendi içinde büyük bir bilgi potansiyeli taşıdığını bilerek, bilinç dışını da tanımaya çalışmak.
- Kendini tüm canlılarla bir hissetmek ve bu nedenle doğaya egemen olmak, ona tecavüz etmek, dengesini bozmak ve onu sömürmek tutkularından vazgeçerek, onu anlamaya ve onunla işbirliğine girmeye çalışmak.
- Özgürlüğü istediğini yapmak olarak değil, insana kendisi olabilmek şansının verilmesi olarak anlamak gerek. Özgürlük, sınırsız iktisadların bir demeti biçiminde ele alınmamalıdır. O daha çok, gelişim ve çöküş, yaşam ve ölüm gibi ayrı kutupların ince bir sanatla dengelenmesi sonucunda oluşan bir yapıdır.
- Kötülük ve yıkıcılığın, gelişimin engellenmesi sonucunda doğduğunu bilmek.
- İnsanların ancak çok azı, bu sıralanan niteliklere ulaşarak mükemmel olmuşlardır. Ama "bu amaca erişmek" tutkusunun da, aslında amaca ulaşmayı engelleyen iktisad özelliğinin başka bir biçimi olduğunu unutmamak gerek.
- Sürekli gelişen bir canlılık içinde mutlu bir yaşam sürmek, yani insanın elinden geldiğince bilinçli ve yoğun yaşaması, öylesine doyurucudur ki, böyle yaşayan birisi için, bazı hedeflere ulaşarak, ulaşılmasa pek önemli olmaktan çıkar.

"Almak için önce vermelidir insan..." der Lao Tzu.

Ya da bir Zen şairinin dediği gibi:

"Sessizce öyle oturup, bir şey yapmadan,

Bahar gelir ve otlar kendiliğinden büyür..."

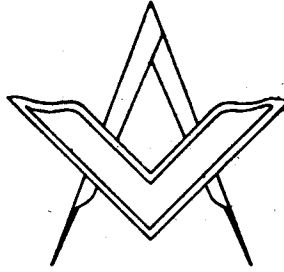
Bizler "otların kendiliğinden büyümesini beklemeden" kendimizi değiştirmeli ve insanlığın gelişmesinde üzerimize düşen görevi yerine getirmeliyiz.

"Yeni dünya düzeni" bunu bizden istiyor. Bunun da öncüsü Masonlar olmalıdır.

KAYNAKÇA

Bu araştırmanın hazırlanmasında yararlandığım kaynaklar:

Erich Fromm'un "Haben oder Sein. Die seelische Grundlagen einer neuen Gesellschaft" adlı Almanca aslından aktarılan "Sahip olmak ya da olmak," adlı eseri ile Fritjof Capra'nın "Fiziğin Taosu" adlı eseri ve bunları Türkçeye çeviren değerli arkadaşım Aydın Arıtan...

GIORDANO BRUNO

Sahir ERMAN

Ortaçağ'ın başlangıcında Batı dünyasının tek resmî görüşü olan Kilise doktrinini yayan düşünürlerin eserlerinde, içinde bulunduğumuz dünya gayet ahenkli ve tutarlı bir biçimde tasvir olunur. Buna göre dokuz kat göğün en üstündeki gökkubbe hareketsizdir. Burası Allah'ın ve birinci ve ikinci derecede meleklerin mekânıdır. Onun altında hareketsiz bir merkezin etrafında dönen çemberler halinde dokuz kat gök vardır. Burası cennettir ve ebedî saadete nail olan insanların ruhları, derecelerine göre bu çemberlerden birinde yer alır ve kendi aralarında ilâhiyat, felsefe ve güzel sanatlardan bahsederler ve ilâhiler okuyarak Allah'ın şanını tebci ederler. Çemberlerin etrafında döndükleri hareketsiz merkez ise Dünya'dır: burada her an günah işleyebilen, doğan, büyüyen ve ölen, hayatları boyunca birtakım hasis menfa-

atlerin peşinde koşan, fakat bütün bu çırpınmaları, didinmeleri, kavgaları hatta günahlarıyla birlikte ve belki de onlar sayesinde kaderlerini belirleyen ilâhi iradenin son gayesinin gerçekleşmesine yine de hizmet eden yaratıklar yaşar. Dünyanın bilinmeyen bir yerinde derin bir çukur vardır. Bu çukur Havva ile Adem'in Allah'ın emrine karşı gelmelerine sebebiyet vermiş olduğu için Cennetten kovularak dünyaya fırlatılan şeytanın düşerken açtığı çukurdur ve şeytan bu çukurun en dibinde çakılı kalmıştır. Bu çukur cehennemdir ve hayatlarında günah işlemiş olanlar günahlarının büyüklüğüne göre, bu çukurun bir daire ve bölümünde ebedî azap ve cezalarını çekerler.

Bütün bu âlemin hem yaratıcısı hem de sonucu Allah'tır ve bütün yaratıklar ve özellikle Al-

lah'ın sevgili kulu olan insan, netice itibarıyla, Allah'a yönelir, O'nun tesbit ettiği kaderlerinin çizgisi yani, alın yazıları daire-sinde yaşar.

İşte bu dünya anlayışından hareket edilerek, dönemin ahlâki ve siyasî görüşleri ileri sürülmeye başlanmıştır. Allah, bütün kâinatın dışında, onun yaratıcısı ve aynı zamanda gayesi olarak kabul edilince, insanın bütün faaliyetleri bu gayeye erişmek bakımından değerlendirilmiş, Allah'a yönelik faaliyetler beğenilir ve tasvip ve teşvik olunurken, bu gayeden uzaklaşma şeklinde yorumlanan faaliyetler tenkid edilmiş ve değersiz sayılmıştır. Böylece insanların dünya nimeti olarak kabul ettikleri şeylerin hepsi geçici zevkler veren, esas ilâhî nimetten insanların uzaklaşmalarına, son ve gerçek gayeden sapmalarına yol açan ve ancak ilâhî İrâdenin yolundan ayrılan zayıf iradeli insanlarca peşinde koşulan nimetlerdir: bu nimetler iradeleri sağlam olmayanları baştan çıkarır ve Allah'ın yolundan uzaklaşmalarına sebep olur.

İlâhî İrâdenin ve Ebedî ve Ezeli Tek gerçeğin koruyucusu olan Kilisenin başta gelen görevi, bu, İrâdenin ne olduğunu açıklamak ve insanların İlâhî İrâdenin gösterdiği yoldan sapmalarına nezaret etmektir. Devletin görevi de Kilisenin bu misyonunu kolaylaştırmak ve toplumu kilisenin gösterdiği yönde organize edip yönetmektir. Demek oluyor ki, Kilise de Devlet de aynı hedefe

yönelen yani insanlar'ın Allah'ın yolundan sapmamalarına, geçici nimet ve zevklerin peşinde koşup, İlâhî İrâdenin isteklerinden yüz çevirmemelerine nezaret etmekle görevli olan birer organizmadır ve Allah tarafından her görevi yerine getirmek için seçilen insanlar tarafından yönetilirler.

Ortaçağın siyasî ve toplumsal yapısı da bu fikirlerin yayılmasına ve benimsenmesine müsaitti. Gerçekten Roma İmparatorluğu'nun kurduğu sistemin devamlı, kanlı ve önlenemez akınlarla yerle bir edilmesi, ekonomik durumu alt üst etmiş ve o zamana kadar "hür Roma vatandaşı" olarak yaşamış olan halkın barbarların kölesi haline gelmesine yol açmış, insanların geleceğe güvenmemelerine, hayattan bıkmalarına, hatta bundan iğrenmelerine sebep olmuştu. Charlemagne tarafından batı dünyasında barış hakim kılındığı zaman dahi, feodalizmle birlikte yeni bir esaret sistemi kurulmuş, bu sefer halk tıpkı ağaç veya koyun gibi, top rakla birlikte alınıp satılan, kendisine mahsus bir malı hatta ailesi dahi bulunmayan, valinin şapkasını bile diz çöküp selâmlamak zorunda bırakılan bir meta haline gelivermişti.

Böyle bir hayattan kurtulmanın tek çaresinin manastır ve çilehanelere kapanıp, dünyadan elini ayaklarını çekmek, her şeyden vazgeçerek, ilâhiyatla, riyazetle, duayla vakit geçirmek olduğu düşünülmüş ve bu akım bütün zenginlik, nimet ve kudretin kendi elle-

rinde toplanmasını ve bunları muhafaza etmeyi isteyen soylularla ruhban sınıfı tarafından desteklenmiş ve körüklenmiştir. Gerçekten bir taraftan zengin olmanın da ilâhî İrâdenin bir tecelisi olduğu, Allah'ın bazı kullarına bu lütfu verdiği, geri kalanların bu tercihe karışmaya hakkı olmadığı, insanların esasen eşit olmayıp, farklı yaratıldıkları söylenirken, diğer yandan da dünyadan elini eteğini çekmek, bir yere kapanıp temaşa ve duayla uğraşmak yolunu seçenlerin birer aziz, birer veli oldukları fikri yayılmaya başlanmış, bu yaşama biçiminin benimsenmesi, sayıları gittikçe artan manastırların yapılması ve tarikatların kurulması suretiyle durmadan teşvik olunmuştur.

Öte taraftan bütün iktisadî ve siyasi iktidar pek dar bir sınıfın eline esasen geçmiş ve halk, ne yaparsa yapsın, bu sınıfa dahil olmak imkânına kavuşamaz bir hale gelmiştir. Çünkü bu sınıfa girmek imtiyazı sadece o sınıfın çocuklarına tanınmıştı ve o sınıfa mensup bir babadan ve bir anadan olmamak halkın elinde olan bir şey değildi. Şu halde, sadece acı ve ıstırap kaynağı olan bu dünyaya umut bağlamamak ve yegâne merhametli, şefkatli, bütün acıları saran Allah'a yönelmek tek çıkar yoldu. Hatta Allah kullarını acı çekmeleri için yaratmış olmayacağı için, bu ıstırapların, zulmun ve adaletsizliklerin hepsi geçirilmesi gereken birer imtihandı: İnsan bütün bunlara

ne kadar kahramanca göğüs gereirse, ne kadar çok ıstırap çeker, ne kadar büyük haksızlık ve adaletsizliklere katlanır ve bundan ne kadar az şikayet ederse 9 kat güğün bir çemberini de o kadar çok hak etmiş olur; acının çokluğu ve büyüklüğü, mükâfatın da çokluğuna ve büyüklüğüne ve Allah'a en yakın çemberde ebedî sadete lâayık görülmeye yol açardı.

Ancak bu görüş bir sisteme dayanıyordu, o da Charlemagne'nin getirdiği Kutsal Roma Germen İmparatorluğu idi. Bu imparatorluk çöküp, çeşitli millî krallıklar kurulmaya başlayınca, bu krallıklar kendi egemenliklerini korumak maksadıyla Kiliseye cephe almada gecikmediler. Papalıkla krallıklar arasında meydana çıkan bu çekişmenin en belirgin olayı, tarihe "Anagni Tokadı" diye geçen hadisedir. Gerçekten Papa 8. Bonifas, rahiplerin bulundukları ülkelerdeki Devletlere vergi vermelerini yasaklayınca, sonradan Tampliye teşkilâtını yargılayacak ve bunun başkanı olan Jak de Molay'ı yaktıracak olan Fransız Kralı Güzel Filip, Papaya karşı bir ordu göndermiş ve Papa'nın sığındığı Anagni şehrindeki şatoya giren bu ordunun komutanı, zırhlı eliyle Papayı tokatlamış ve kısa süre sonra da Papa utancından ölmüştü. Kurulan Millî Devletler böylece hem Kiliseye baş kaldırmışlar hem de her piskoposun halktan vergi ve aşar olarak para veya mal toplamasını ve bunu kiliseye ve Papalığa aktarmasını

yasaklamışlardı. Şüphesiz ki, esasta iktisadî ve siyasî olan bu savaşın millî Devletlerce kazanılması için ideolojik bir zemine oturtulması da gerekmişti: çünkü kilisenin ideolojik üstünlüğü devam ettikçe, yeni Devletlerin dinle Devlet arasında sıkışıp kalan ve hangisinin emirlerine boyun eğceğini bilmeyen halka kendi egemenliklerini kabul ettirmeleri imkânsız olmakta idi.

Bu savaş sırasında yeni birtakım dinî görüşlerin ortaya atıldığı, çeşitli Devletlerin de bu görüşleri benimseyip "resmî din" haline getirdikleri müşahade edilmektedir. Böylece İsviçre ve Güney Fransa Calvinisme'i, Almanya, Hollanda ve İskandinav ülkeleri lüteryanizm'i, İngiltere de Anglikanizm'i benimseyerek Papa'nın dinî, siyasî ve özellikle ekonomik üstünlüğüne kendi ülkelerinde son vermişlerdi.

Bu durum Papalığı bir müttefik aramaya ve böylece yeni kayıplardan korunmaya sevk etmiş ve bu müttefik de, ülkesindeki iç çekişmeler ve büyük fukaralık dolayısıyla koyu bir taassup ve istibdatla kendi egemenliğini sürdürmek yoluna gitmiş bulunan İspanya olmuştur. Bunun neticesi olarak Papalık 1545 yılında Trento şehrinde toplanan Konsil'de alınan karar uyarınca bir bildiri yayınlarak -ki, buna **Professio Fidei Tridentinae** adı verilmiştir- Kilisenin kabul etmediği ve etmeyeceği fikir ve düşüncelerin ileri sürülmesini ve bu nitelikteki her nevi eserin ya-

yınlanmasını yasakladığı gibi, "çok katolik" ünvanını alan İspanya Kral ve Kraliçeleri de dinî mahkemelerden, yani Engizisyon mahkemelerinden verilen bütün kararları derhal infaz etmeyi kabul ve taal hüt ettiler.

Ancak Batı Dünyasında yeni bir rüzgâr esmekte ve Rönesans denilen fikir akımı her yere yayılmakta idi. Batı insanı iki şey keşfetmişti: bunlardan birincisi, hristiyanlığın ortaya çıkmasından önce dahî büyük bir medeniyetin mevcut olduğu, yani İsa'nın gelip kendini kurban ettirmesinden önce bile, insanların yazıyı, gemiyi, tekerleği, ateşi keşfettikleri, felsefe, ahlâk, hukuk, mimarî, güzel sanatlar ve müspet ilimler alanlarında büyük ve erişilmez hamleler yaptıkları idi. Putperest denilen Grek'ler ve Yonyalılarla hristiyanları vahşî hayvanlara yedirten Romalılar hatta onlardan önce de Firavunlar çok büyük medeniyetlerin kurucuları olabilmişlerdi. Bu da dinî bütün bir hristiyanın aklın karıştırmakta idi. Fakat keşfedilen ikinci husus bundan da şaşırtıcı idi: Gerçekten İsa'ya baş kaldırmış olup, sırf bu sebeple cehennemlik olacakları şüphesi olan müslümanlarla, Allah'ın oğlunu çarmıha gerdirdikleri için lanetlenmiş olan Yahudiler, güzel sanatlarda, felsefede, fende v tıpta ileri gitmekte, Allah onları bu kadar ilerlemelerine hel müslümanların savaşlardan gelip çıkmalarına, İsa'nın mezarını kurtarmak gibi en büyük bir sevaba nail olabilmek için ölüm

göze alan haçlıların yenilmelerine, bu kâfirlerin zekâ, çalışkanlık ve namuskârlıklarıyla temayüz etmelerine engel olmamakta, kendi sevgili kullarını imansız müslümanlara ve Allah katili Yahudilere karşı korumamakta ve hem bu olup bitenlere bir anlam vermek hem de Kilisenin öğretilerine sıkı sıkıya bağlı kalmakta devam etmek birçoklarına imkânsız görünmekte idi. Bu zihniyetin o dönem insanlarını hangi ifratlara sürüklediğini anlayabilmek için 1212 yılında vuku bulan bir olayı hatırlamakta yarar vardır.

Gerçekten Haçlı Seferlerinin ardarda hristiyanların mağlubiyetiyle sonuçlanması üzerine Batıda şöyle bir fikir akımı yayıldı: Bu seferlere katılan kral, şövalye ve askerlerin içinde herhalde büyük günahlar işlemiş olanlar vardı ki, Allah bu gibi günahkârların katıldığı bir orduyu muvaffak etmiyordu. Şu halde gönderilecek ordu tamamıyla veya çok sayıda günahsızlardan kurulacak olursa, başarı mutlaka Haçlıların olacaktır. Bir kimse de ancak çocuk yaştaki ise günahsız olacağından, ordu çocuklardan oluşur veya orduya çok sayıda çocukların katılmaları sağlanırsa hristiyanlar muzaffer olacaktır. Ve başka türlü düşünenler Allah'ın hristiyanları koruduğundan şüpheli düşen, imanları zayıf kimselerdir.

İşte bu fikirlerin etkisi altındadır ki, 1212 yılında "Masumlar Haçlı seferi" diye de anılan Beşinci

Haçlı Seferi yola çıktı ve binlerce Fransız ve Alman Çocuğu, büyük bir kitle histeri krizinin kurbanı olarak bu orduya katıldı ve hiçbir geri dönmedi. Kimi yolda yorgunluk ve hastalıktan öldü, kimi komutanları tarafından köle olarak satıldı, kimi de haydutlar tarafından kaçırıldı ve Beşinci Haçlı Seferi kutsal topraklara varmışsa da büyük bir hezimetle sonuçlandı ve Allah'ın günahsızları dahi korumaması büyük bir hayal kırıklığına yol açtı.

İşte bu çelişkiler Batı insanını yeni bir dünya görüşünü benimsemeye sevk etti: Buna göre hayattan elini eteğini çekmek değil, aksine bundan zevk almak gerekirdi. İnsan bu dünyaya çile çekmek ve kendisini ahirete hazırlamak için gelmemiştir. Hayat yaşamaya değer bir nimettir. Bir yere kapanıp inzivaya çekilerek dua ile geçirilen bir hayat yaşamamış sayılmalıdır. Bu gibi kimselerden ne kendilerine ne de bulundukları topluma hayır gelir. Devletin görevi insanları harekete geçirmek, onların gündelik hayatla uğraşmalarını, toplumu iktisaden kalkındıracak hamlelere girişmelerini, ilimle, fenle, güzel sanatlarla serbestçe ve korkusuzca meşgul olmalarını sağlamak olup, din kurallarına uygun biçimde yaşamalarını gözetmek değildir. Böyle bir Devletin başkanı, Papa tarafından kendisine taç giydirilen imparator olmayıp, Prensler tarafından seçilen ve bu sebeple Primus inter pares -Eşitler arasında birinci- olan ve ken-

di seçmenlerine hesap vermek zorunda bulunan lâik Kraldır. Bu Kral dine hizmet etmez, aksine Machiavelli'nin "Prens" adlı eserinde ifade ettiği gibi din kullarını dahi kendi menfaati için kullanır veya daha da ileri gidecek, kendisine bağlı bir Kilise kurar ve Papalıkla bütün ilişkilerini keser. Böyle bir sistemde din, fen, ilim, sanat hatta felsefe alanlarından da çıkarılmalıdır; dinin gayesi insanın günah işlememesini sağlayıcı ahlâkî öğütler vermektir, görevi de bu gayeyle sınırlıdır. Din fenne, ilme, siyasete, ekonomiye, edebiyata, güzel sanatlara ve toplumun yönetim şekline karışamaz; Allah dini insanların ahlâka uygun bir şekilde yaşamaları için tebliğ etmiş, kiliseyi de bu maksatla kurmuştur, yoksa fen, ilim, hukuk, sanat, ekonomi ve siyaset alanlarında söz sahibi olması, Devlet kurup yönetmesi, Kralları ve İmparatorları tahta çıkarıp indirmesi için değil. İşte bu dünya görüşünde kiliseye kalan alan daraldıkça, Papalığın ekonomik ve malî kaynakları azaldıkça kilisenin bütün faaliyetleri kontrolü altına almak girişimi daha da yoğunlaştı ve Kilise kendi sistemini yalnız doğrudan doğruya değil, fakat dolaylı olarak dahi sarsabilecek fikir akımlarına, buluş, keşif ve teorilere cephe almaya başladı. Bunlardan en önemlisi, Galile tarafından benimsenen Kopernik'in buluşu oldu. Gerçekten Kopernik dünyanın sabit olmayıp gerek kendi mihveri ve gerek Güneşin etrafında döndüğünü ve

bütün kozmosun hareket halinde olduğunu ispat etmiş, böylece 9 kat göğün üstünde Allah'ın mekânı sayılan sabit bir gökkubbenin bulunmadığını, dünyanın ise o zamanlar için 7 olarak bilinen çeşitli gezegenlerden belki de en önemlisi olduğunu ve hiç de sabit bulunmadığını meydana çıkarmıştı. Bu da o zamana kadar Kilisenin ve papazların her dediklerinin doğru olduğuna, onların yanlış bir şey söylemelerine Allah'ın izin vermeyeceğine kesinlikle inanan insanın, neye inanacağını bilmemesine yol açmaktaydı, böylece inananların bir başka çelişkiye hatta bunalıma düşmelerine sebep olmak gibi büyük bir tehlike arz etmekte idi. Yapılacak şey önce bu düşünceleri yaymaları ebediyen susturmak, sonra da düşünceğin kendisini yasaklamaktı. Ve işte Giordano Bruno bu dönemde tarih sahnesine çıkacaktı.

Onbeş yaşında Napoli'deki bir domeniken manastırına giren ve kısa süre sonra rahip olan Giordano Bruno henüz 28 yaşında iken dini tenkid edici görüşleri dolayısıyla arkadaşları tarafından ihbar edilince bu şehirden kaçır ve Roma'daki bir manastıra sığınır. Fakat kısa bir süre sonra rahiplikten çıkarak çeşitli şehirlerde öğretmenlik yapmaya başlar. 1579'da Fransa'ya giderse de katolikler tarafından şüphe ile karşılanınca, Calvinisme'in merkezi olan Cenevre'ye geçer ve protestan hareketine katılır. Ancak bu hareketi de tenkid etmeye

başlayınca Fransa'ya döner ve üniversitede Aristo felsefesini öğretir. Hatta bir aralık Fransa elçisi sıfatıyla İngiltere'ye gönderilir ve Oxford'da felsefe hocalığı yapar. Fakat gerek İngiliz ve gerek Fransız üniversitelerinde okutulan ders programları yüzünden çetin kavgalara girişince Almanya'nın Wittenberg şehrindeki üniversiteye geçer. Oradan Prag ve Frankfurt'a gider. 1591'de Venedik'ten hafıza geliştirmesi ve büyü üzerine ders verme teklifi alınca bu şehre giderse de onu davet eden üniversite rektörünün ihbarı üzerine Engisizyon tarafından tutuklanır ve Roma'ya götürülür. Davası sekiz sene sürer. Fikirlerini geri alması ve hata ettiğini itiraf etmesi hususunda yapılan teklifleri red ettiği için, yakılarak ölüme mahkûm edilir.

Fırtınalı hayatını bu şekilde özetlediğimiz Giordano Bruno, Kopernik'in bıraktığı noktadan daha da ileriye gider. Bruno'ya göre güneş dahi kâinatın merkezi olmayıp, sayısız sistemlerden sadece birinin merkezidir. Kâinatın kendisi sonsuzdur, esasen sınırsız bir kudret olan İlâhî Kudret tarafından yaratılan kâinatın sınırlı olabileceği düşünülemez. Üstelik kâinatı yaratan kudret, onun dışında olamaz: Allah kâinatın üstünde ve dışında değil, onun içindedir, hatta kâinatı oluşturan maddenin içinde saklı olan kudret de ilâhidir. Bu itibarla ruhu maddeden ayırmaya imkân yoktur. Kâinatın

her zerresi Allah'ın bir parçasıdır: en küçükten en büyüğe arasında fark bulunmamaktadır. Zira bütün kâinat tek bir madde ve ruh olarak yaşamakta, tek bir hayatın değişik veçhelerini aksettirmektedir. Allah çeşitli maddelerde değişik şekillerde tezahür eder, yoksa göğün üzerinde, sabit bir mekânda meleklerin arasında oturup, dünyada olup bitenleri gözleyerek, insanların yaptıklarının ve yapmadıklarının bilânçosunu çıkarmaz. Doğum ve ölüm, gelişme ve çürüme, tıpkı nefes alıp vermek gibi, evrensel hayatın birer tezahür şeklerinden başka bir şey değildir; cahil halk bu şekilleri gerçeğin kendisi zanneder ve satıhta kalır; hakiki âlim ise, bu aldatıcı görüntüyle yetinmez ve değişik şekillerin içinde gizli olan tek hakikate varmasını ve bu suretle maddede meknuz bulunan İlâhî Kudreti bulmasını bilir; bu yolculukta rehber insanın sadece imanı olmayıp aklıdır, çünkü hayatta en hakiki mürşid ilim ve aklıdır.

Vahiylere dayanan musevi ve hristiyan dinleri, insan aklının erişemeyeceği bazı bilgiler verirken esas fonksiyonlarını unutmushlardır, çünkü dinlerin tek bir gayesi ve görevi vardır; o da en az gelişmiş insan ve halkların hareketlerini düzenleyip, iyiye ve güzele doğru gelişmelerinde onlara önderlik etmek, ihtiraslarını frenlemelerini insanlara öğretmektir. Bu sebeptendir ki, bu dinlerin kitapları, hitap ettikleri halk kitlesinin hitap ettikleri dö-

nemdeki kültür seviyelerini aksettirirler.

17 Şubat 1600 günü Engisizyon mahkemesinin kararı infaz edilmiş ve Giordano Bruno Roma'daki Campo dei Fiori meydanında yakılmıştır. 1916 yılının Şubat ayında toplanan Papalık kurulu Kopernik sistemini afaroz etmiş ve Galile'yi bu sistemi savunmak, öğretmek ve her ne suretle olursa olsun ondan bahsetmekten yasaklamış, aksi halde müebbed hapse mahkûm edileceğini ilân etmiştir: duruşmada bu karara uyacağını söz veren ve fikirlerinin yanlış olduğunu kabul eden Galile'nin binadan çıkarken dünyayı kastederek, "yine de dönüyor" dediği malûmdur. Bir ay sonra da Papalık makamı Kopernik'in kitabının ve aynı doktrini öğreten diğer bütün eserlerin okunmasını yasaklayacaktır.

Ancak bütün bu çabalar fayda vermemiş ve İngiliz fizolofu Francis Bacon, hakikatin **zamanın kızı** olduğunu, yani devirler değiştikçe yeni yeni hakikatlerin ortaya çıkacağını, eskiden hakikat zannedilen bilgi ve sistemlerin yanlış olduklarının zamanla anlaşılacağını söylemiş, böylece insan aklının gelişmesine, yeni bilgilerin edinilmesine ve yeni bulguların ortaya atılmasına engel olunamayacağını vurgulamıştır.

Giordano Bruno'nun görüşü, katolik dogmatığının öğrettiği Allah fikriyle çalışmakta idi. Çünkü Bruno Allah'ı insanın dışında değil içinde aramakta, diğer bir de-

yimle her insanın Allah'ın bir zerresini kendi içinde taşıdığını ileri sürmekte idi. Ne var ki, bu fikirler her zaman ve her yerde tehlikeli sayılmış. Allah'ın oğlu olduğunu iddia eden İsa'nın çarmıha gerilmesine, Enelhak diyen Şeyh Nesimi'nin derisinin yüzülmesine, Hallacı Mansur'un başının kesilmesine ve Giordano Bruno'nun da diri diri yakılmasına sebebiyet vermiştir. Ancak dünya yine de dönmekte devam etmiş ve düşünceye gem vurmak mümkün olmamış, birtakım insanlar gerçekleri söylemekten ve savunmaktan yılmamış ve korkmamıştır. Nitekim kendisinin yakılmasına karar veren hâkimlere, Giordano Bruno şu sözleri söylemiştir: "Bu kararı dinlerken ben korkmuyorum, ama görüyorum ki, kararınızı verirken siz titriyorsunuz."

Aradan dört asır geçti. Fakat bu gibi kararları verenlerin ve dini birtakım hasis menfaatlere âlet etmekten vazgeçmeyenlerin hakikat karşısında korkudan titremeleri ve her korkan kimsenin yaptığı gibi hakikati söylemekten çekinmeyenlere saldırmaları bir türlü bitmedi. Ancak bundan 50 yıl önce kaybettiğimiz Alman Fizikçisi Max Planck'ın dediği gibi: "Hakikat hiçbir zaman galip gelmez, sadece ona saldıranların soyu tükenir" Şu halde mücadele, bazen sertleşip bazen hafiflerse de, son bulmaz ve hakikat nuru herkesi aydınlatıncaya ve zulmette olanların hepsi bu nura kavuşuncaya kadar sürüp gider.

MASONLUĞUN LEJANDER DEVRİ

Dr. Cahit BERGİL

Masonluk, tarihi bilinmeyecek kadar, kökenleri çok eskiye dayanan bir Cemiyettir.

Kadim Zanaat Mason'ları (Ancient Craft Masons), kendi devirlerini, dünyanın yaratılışı ile başlatırlar ve bunu da Anno Lucis yani Işık Yılı diye tanımlarlar. Burada Anno Lucis'in yani, Işık Yılı'nın Yaratılışla hemzaman olduğu iddia edilemez. Ancak Masonluğun Nur'una sembolik bir atıftan ibarettir denebilir.

Masonluk etrafında öyle bir efsane yaratılmıştır ki, Masonluk, korkunç güçlerin ve esrarın sahibi ve kâinatı yerinden oynatacak çaprazlık ve anlaşılmasız eylemlerde bulunan bir teşekkül olarak tanınmıştır.

Bu nedenledir ki, Masonluğun belirli bir tarihî başlangıcını saptamak çok güç ve hatta imkânsızdır.

Bu yüzden, bütün çağlarda, toplumun merakını çekmiş ve bundan ötürü, üzerinde çok tartışılmış bir konu haline gelmiştir. Nitekim, ay nı tartışmalar memleketimizde de sürüp gitmektedir.

Aradan geçen bunca zamana ve hakkında yazılmış -bugün bilinmekte olan- 60.000'den fazla esere rağmen, Masonluk Tarihi henüz kesin bir şekilde yazılmıştır denemez.

Masonluk tarihi, elbette ki, insanlık tarihidir. Bu nedenle böyle bir fikre dayanarak, Masonluk eski zamanlardan kalmaz denebilir. Yine, buna bağlı ve bu nedenle, Masonluk tarihinde pek çok lejand'lar yer almıştır. Bunlar Masonik tarihin Mitolojik diyebileceğim devrini anlatmaya çalışır.

Masonluk, tarih içinde bugünkü bildiğimiz şekilde, ortaya çıkmış değildir. Bir fikir ve kültür akımı olan Masonluk, tarihi bir gelişme içinde zamanımıza kadar uzanabilmiştir.

Bununla beraber Masonluğun tarihi ile ilgilenen düşünürler, Masonluğun fikir bakımından doğuşunu sağlayan olayı tesbit için çok geniş faaliyet göstermişlerdir. Bu çalışmalar da Masonluğun fikir çekirdeğini oluşturan inançların lejander kökenlerini tesbit amacına yönelmiştir.

MORAU isimli Mason yazarın iddiasına göre Masonluk Tanrının kendisine kadar ulaşmakta ve tâ Kaos döneminden başlamaktadır. Tanrı ışığı yaratmıştır, demek ki, ilk Mason Tanrının kendisidir.

Bütün bu nedenlere dayanarak, Masonluğun tarihi üzerinde uğraşı verenler bunu 3 devreye ayırmak lüzumunu hissetmişlerdir. Şöyle ki;

1. Masonluğun hikâyeye, efsenaye dayanan devri,
2. Masonluğun orta çağlardaki devri (Operatif Masonluk)
3. Zamanımıza kadar uzanan devir, (Spekülâtif Masonluk ki, Londra Büyük Locasının Kurulmasıyla başlar.)

Diğer bir yazar, Albert Lantoine, Hür Masonluğun kökenlerini buna benzer bir sınıflandırma ile bize aktarmaktadır.

- a) Hayal mahsulü olan kökenler
- b) Hakikate benzeyen kökenler
- c) Gerçek olan kökenler.

Bu akşamki konuşmamın konusu işte bu hayali kökenler veya Masonluğun hikâyeye, lejand'a dayanan kökenler devridir.

Bu iki sınıflandırmada ilk devri ele alırsak, Masonluk birtakım fikirler bütünü olarak karşımıza çıkar. Bu fikir ve ideallerin sağlamlık ve köklülüğünü göstermek bakımından efsaneleşmiş hikâyelere başvurmak, Masonlukta bir teamül haline gelmiştir.

Hepimiz biliyoruz ki, Masonluk fikir ve ideallerini birtakım semboller ve hikâyelerle yani birtakım allegorilerle ifade etmektedir. Bu hikâyeler hep tarihin ilk çağlarına, hatta diyebiliriz ki, Prehistorik devre ait efsanelere dayanmaktadır. Bu suretledir ki, Masonluk hem

ideallerinin eksikliğini belirtmiş hem de zengin bir sem'ol kaynağı kazanmış olmaktadır.

Masonluk, özellikle yaratılan esere, kol ve kafa çabasının önemine inanmıştır. Bu nedenle Masonik efsanelerin çoğunluğunun inşa sanatına yani Mimari'ye dayanmış olmasını garipsememek gerekir.

Bu efsaneler arasında iddia yönünden o kadar ileri gidenler olmuştur ki, Masonluğun efsaneleşmiş bir **köşkü** olarak Allah'ın Kâinatı yaratışını kabul edenler vardır. Nitekim Masonluğun başlangıcı ile ilgili teoriler arasında Hz. Adem'e ilk Mason olarak deyinenler bile çıkmıştır ve incir yaprağından ibaret ilk önlüğü Hz. Adem kullanmıştır.

Mikail Aleyhisselâmın (St.Mişel) ilk Mason Locasının Üstadı olduğu gibi, Masonik efsaneler, aslında tarihi birer gerçek olarak kabul edilmekten ziyade, Masonluğa girişin ilâhî anlamını ve ebediliğini gösterdiği için benimsenmektedir.

Masonluğun Lejander kökenlerinden biri de Nuh Peygamber ile ilgilidir. Hz. Nuh'a Zanaatın bir üyesi nazarı ile bakılmış ve Gemi'de ilk Loca kurmak şerefi ona atfedilmiştir. Tufan'dan 400 yıl sonra insanların sayısı güya, 240 kişiyi bulmuştu. Bu durumda yaşama zorluğu duyan insanoğlu, ister istemez başka yerlere göç edip dağılmak mecburiyetinde kaldı. Nuh'un 3 oğlundan Hiyam Batıya, Sam güneye, Yabet doğuya gitti. Bunlar, gerektiğinde tekrar buluşabilmek için bir işaret olarak, Babil Kulesini inşaya başlamışlar; fakat Kule o kadar büyük olmuş ki, insanlar birbirlerini unuttukları için, ayrı diller ve ırklar ortaya çıkmış. İşte, bu Babil Kulesinin inşası, ilk Mason prensiplerinin doğmasını sağlamıştır. (Aslında, daha önce de söylendiği üzere Masonluk bundan önce de vardı).

Bazı Mason tarih yazarları, Masonluğun kuruculuğunu Nuh'un torunu Misraim'e atfetmektedirler. Bu kişi yapıcı mesleğindendir. Mısır'da Nil kanallarını açtırmış ve yine Mısır'da Dandere tapınağını yaptırmıştır. Bağlı olduğu kabile, önceleri kendi adı ile anılırken sonraları Kıbt adını almıştır. Bu sözcük Kıbtî ve Egipte sözcüklerinin köküdür. Kıptî'ler yani Egipte'liler Heliopolis (güneş şehri) ve Menfis şehirlerini kurmuşlar. Ve Masonik Efsaneye göre, bu iki şehir, ilim ve fennin yani, Masonik tabirle Nur'u Ziya'nın kaynağı olmuştur. Heliopolis'i ziyaret etmiş olan Pisagor oradaki mâbetten uzun uzadıya bahseder. Bunun yettiği tapınak, Menfis Tapınağı, tarihi bir önem taşır. Teb şehrinde yüksek dereceli okullar bulunurdu. İşte Pisagor, Eflâtun, ve filozofların Allahı denilen Çiçeron Mısır'da Masonluk mesleğine bu şehirlerde intisab etmişlerdir.

Başka bir rivayete göre de Mısır'da doğan Nur'u Ziya'yı Musa ile Süleyman Kudüs'te, Numa Roma'da, Pisagor da Croton'da yaymışlardır.

Adem ile Havva'ya kadar dayanan Masonluk efsaneleri içinde Masonluğa en çok tesir edeni Süleyman Mâbedinin inşa edilmesini anlatan efsanedir. Bu efsane Helliwell tarafından British Museum'da eski Kral-lar kitaplığında bulunan bir belgede anlatılmaktadır. Bu belgedeki efsanede Masonluğun temel ilkelerinin atılışı şöyle hikâye edilmektedir:

"Kadiri Mutlak ve Ezeli olan Allah, teşebbüslerimizde bizlere başarı ihsan etsin ve bizleri yaşadığımız sürece ilâhî arzusuna uygun hareketler icrasına ve öldükten sonra da ebedî hayata mazhar buyursun."

"Aziz Kardeşler, maksadımız bu mühim sanatın nasıl ve hangi şekilde doğduğunu Büyük Krallar ve Muhterem Prensler ve birçok hürmete şayan zatlar tarafından nasıl himaye edildiğini anlatmaktır; aynı zamanda sadık bir Mason'un -yani duvarcı ustasının- ifasına vicdanen mecbur bulunduğu vazifeleri arzu edenlere tanıtmaktır."

"Serbest, yani Hür bilgiler yedi tanedir: GRAMER, İlmi-beyan (RETORİK), İlmi-münazara (LOJİK-mantık), HESAP (matematik), hendese (GEOMETRİ), MUSİKİ ve Hey'et (KOZMOGRAFYA). Bunların hepsi ölçmeyi, tartmayı bildiren ve her cemiyetin üyesine elzem olan Hendese (GEOMETRİ) ilmine istinad eder."

"Bütün ilimler Nuh'un babası LAMECH'in iki oğlu tarafından keşfedilmiştir. Yaşlı olan JABEL, yani Nuh'un büyüğü, hendeseyi, küçüğü TUBAL-KAIN demircilik sanatını buldu. Ve kaybolmasın ve Tufan'dan sonraya kalsın diye bulduklarını iki taş sütun üzerine hakkettiler. Hermes (İdris) bu taşlardan birini buldu, yazıları okudu, arkadaşlarına da öğretti. Babil Kulesi yapılırken, bu bilgilerden çok istifade edildi. Bizzat Kral Nemrut'ta o sanatı öğrendi. Yani o da Mason sanatına girdi. Ninova şehri ve diğer büyük şehirler kurulacağı vakit, Nemrud oralara 30 Mason gönderdi ve kendilerine şu emri verdi: "Birbirinize sadık olunuz, birbirinizi samimiyetle seviniz ve üzerinize âmir tayin edilenlere itaat ediniz, böyle çalışırsanız, yapacağımız iş, ustanız ve efendiniz olan bana ve hepimize şeref verir."

"İbrahim eşiyle birlikte Mısır'a gelince, orada Mısırlılara, daha önce bahsettiğim, yedi fenni öğretti ve Euclides adlı bir de öğrenci yetiştirdi ki, bu herkesten üstündü. Bu Euclides yedi fennin Hocası (Maitre) oldu. Ve daha çok Hendese okuturdu. İbrahim bir de şöyle bir talimat tertip etti: "Herşeyden evvel bulunduğunuz memleketle ve onun hükümdarına sadık olunuz; ondan sonra birbirinizi seviniz; birbirinize samimi ve vefakâr olunuz, birbirinizi Kardeş diye çağırınız. Usta olarak seçeceğiniz (Reis) zat en akıllı ve hâkiminiz olsun. Dostluğu, yaşa, servete bakarak seçmeyiniz; en ehliyetlisi Usta'nız, Reis'iniz olsun ve her biriniz onun emirlerini ifa edeceğine dair vicdanı üzerine yemin etsin."

"Epey bir müddet sonra Kral Davut Kudüs'te "Rabbin Mâbedi" ünvanıyla bir Mâbed inşasına karar verdi. Davut Masonları çok severdi. (Davud Musa'dan iki kuşak sonradır). Euclides'in kurduğu nizamları tasdik etti. Kendisinden sonra Hz. Süleyman Mâbedinin yapısına devam etti. Memleketin her tarafına Masonlar göndererek 40.000 taşçı amelesi toplattı ki, bunlara da Mason denildi. İçlerinden 3.000 tanesini Usta ve Müdür olarak ayırdı."

"Diğer bir ülkede, Sur'da bir Kral daha vardı. Hiram!

Bu zat Hz. Süleyman'ın kereste müteahhidi idi. Süleyman da, babası Davud'un tasdik ettiği Mason nizam ve usüllerinin yürürlüğünü kabul etti. O suretle ki, Masonluk sanatı Kudüs'te ve diğer bütün Krallıklarda muhkemleşti. Bu cemiyetin zeki azasından bazıları çeşitli yabancı ülkelere hicret veya seyahat ederek oralarda sanatlarını tâlim ve tatbik koyuldular ve yeni yeni cemiyetler kurdular."

Süleyman Mâbedinin inşaatı ile ilgili bu efsanede adı geçen Hiram, Masonluğun en canlı ve etkili kişisidir ve başlı başına bir efsanenin konusudur. Hiram'ın ortaya attığı söylenen çalışma nizamı ve dereceleri, orta çağda duvarcı işçilerinin Localarında ve sonra da Masonlukta örnek alınmıştır. Masonlukta Çırak, Kalfa, Üstad dereceleri Hiram efsanesine dayanmaktadır.

Bu arada Masonluk tarihinin Kutsal Kitaplara geçmiş ve bizlere kadar intikal etmiş önemli sayfalarından bazı olayları sizlere aktarmayı uygun buldum.

Babil Hükümdarı Buhtunnasır, Davud soyundan gelen Kralların 21.si olan Sedesias'ın 11. saltanat yılında Kudüs'ü kuşatır. Şehir yağma edilir, surlar yıkılır ve tapınak büsbütün yok edilir. Halkın kimi açlıktan ölür, kimi öldürülür. Tutsaklar zincire vurularak Babil'e getirilir ki, Kral Sedecias ta bunlar arasındadır. Fakat üç yıl sonra o da orada ölür.

Debarı Haimin isimli kitapta şöyle bir öykü yer almaktadır:

"Pers Kralı Keyhüsrev, rüyasında, biraz önce bahsi geçen Babil Kralı Buhtunnasır'ın zincire vurulduğunu ve başı üstünde uçan bir kartalın İbrani tanrısının adını bağırdığını görür. Bu rüya, Med Kralı Darius'un egemen olduğu Med diyarının bilgiler başkanı Danyel tarafından tabir edilir. "Eğer İsrail'in Allah'ına uymazsa, bunun Keyhüsrev için sakıncalı olacağı" kendisine anlatılır. Bunun üzerine yanındaki bütün Babil ve Pers komutanları ve bilginleri ile birlikte ve görkemli bir törenle İbrani Prensi Zorobabel'i yanına kabul eder. Zorobabel, elinde kül dolu bir kutuyu Keyhüsrev'e sunar.

Keyhüsrev ona sorar: "Ne istiyorsun?"

Zorobabel "Özgürlük" diye cevap verir.

Keyhüsrev, "Sana da, ulusuna da özgürlüğünüzü bağışlayacağım, hazineleri de geri vereceğim. Senin Allah'ına özgü tapınağın yeniden yapılmasına izin vereceğim. Fakat ülkedeki bütün tekris edilmişler arasında saklı bulunan DELTA'yı bana getirmelisin; bu Delta üzerindeki ismi bana söylemelisin" deyince, Zorobabel hemen atılır ve "Andımı bozmak pahasına ulaşacağım özgürlüğü istemem; çünkü ben de bir ateş koruyucusuyum." der. Buradaki espirinin esası SİR saklamak, verilen sözün, içilen AND'ın tutulmasıdır.

Keyhüsrev, "benim öfkemden seni kim kurtarır?" diye köpürünce, Zorobabel, "Senin MİTHRA üzerine içtiğin and ile hükümdarlık şerefini beni kurtarır." diye karşılık verir (MİTHRA hakkında en geniş bilgiyi Mimar Sinan 1979/33, Sayfa 29).

Keyhüsrev Zorobabel'in davranış ve yiğitliğini beğenir ve "Nur'u Ziya üstadlarından olduğunu biliyordum, bağlılığını denemek istedim." der. Tutsaklık giysilerinden soydurur. Med ve Pers soylularına özgü kordonu kuşatır. Sonra onu İbrani Valiliğine atar ve tekrar tapınağı yapmasını emrettikten sonra yanındaki 42.000 kişi tutsakla birlikte ve onlara 10 bilge vermek suretiyle Kudüs'e geri gönderir. Ve Kudüs'e dönüşte Keyhüsrev'in emri yerine getirilir.

Bütün bu efsaneler, yakıştırmalar, dudaklarımızda bir tebessüm uyandırmakla kalmamalı. Bazen bunların içinde büyük anlam taşıyan sırların gizli bulunduğu muhakkaktır. Bunlar, böylelikle gizli törenlerle, sır öğreterek, derneğe kabul usulüne ve onun tamamen sembolik olan ifade tarzına parmak basmaktadırlar.

Fransız Mason Oswald Wirth K: "Çırak" derecesi için yazdığı eserinde şöyle diyor: "Bu safça rivayetler efsanelere dayanmakta olup, çoğu zaman bunlarda bir allegorik anlam gizlidir. Bu efsanelerden birine göre, Adem bütün usul ve adaba uygun şekilde Tanrı tarafından Cennet Maşrıktına Mason olarak kabul edilmiştir. Bu Masonluğun eylem olarak değil de, bir Oluş Kudreti olarak daima varolduğunu söylemenin bir tarzıdır. Çünkü Masonluk insan ruhunun ilk ve eski bir ihtiyacına cevap vermektedir."

Masonluğun doğduğu çağlarda, bir bilgisizlik ve karanlık ortamı hâkimdi. Bu nedenle teşkilâtında ve işlerinde sürekli bir gizlilik ve kapalılık sağlama çarelerini zorunlu olarak araştırmış ve çoğu zaman Masonluğa ait hiçbir şey yazmamayı adeta bozulmaz bir kaide olarak benimsemiştir.

Kardeşlerim, buna şaşmamak gerektir.

Çünkü bu kapalılık sadece Masonluğa özgü değildir. Eski tarihlerdeki kuruluşlarda da durum aynıdır.

Kısaca belirtmek gerekirse, tarihten gelen bilgiler, doğrudan doğruya sağlam belgeler değil, sağlam ve doğru olduğu sanılan bilgilere dayanmaktadır.

İşte Kardeşlerim, Masonlukta da durum böyledir.

Öyle ümit edilir ki, geçmişte Masonluk, bir yapı yapıcılar derneğinden doğmuş bulunsun. Fakat yine bu da kesin olmaktan uzaktır. Zira, ritüel, Mâbedin Allegorisi, çalışmalarından çıkan semboller, bu görüşe tamamiyle uymaz.

Şu hakikatı da belirtmek gerekir ki, sonsuzluk içinde sadece araştırmacılar yapmakla yetinen herhangi bir kurul veya kişi, ancak ilim yapmış olur. Eğer hayal gücü alevlenir, ruhu çoşar ve ahlâk kuralları bu araştırmalara bağlanırsa, işte o zaman gerçek bir ahlâkî ekole ulaşılır. Bu bakımdan Masonluk gerçek bir din, bir ahlâk öğretisinin en yüksek ifadesidir.

Şurası muhakkak ki, tarihe göz atıldığı zaman, bütün bu tür kuruluşların birbirlerine benzedikleri dikkati çekmekte ve bunların Prehistorik devre kadar dayandığı görülmektedir.

Bu gibi kuruluşların birbirine benzer o kadar çok yönleri var ki, uzun zincirin halkaları şeklinde mütalea edilebilirler.

Yapılan tarihî ve arkeolojik araştırmalar göstermiştir ki, Masonluğun, benzer kuruluşları ve bunların çalışma tarzları, sembolleri, milâttan çok öncelere kadar uzanmaktadır.

Anadolu'da yaşamış ve çok ileri bir medeniyet kurmuş Hitit'ler ve yine Güney Anadolu ile İran ve Irak bölgelerinde (Mezopotamya'da) yaşamış olan Kalde, Elam ve Sumerlerde aynı kuruluşları bulmak kabilidir. Ve bunlar tarihin saptadığı ilk kuruluşlardır.

Mezheplerin, tarikatların doğuşları hakkında bir eser yazmış olan Charles Francois Dupius ile aynı görüşü paylaşır ve "Güneşe tapmak bütün mezheplerin aslıdır." telâkkisinde birleşirsek bunların birbirine az çok uygunluğunu kabullenmiş olur ve birşey eksiltme veya ekleme yoluna gidemeyiz.

Bütün dinlerin az çok birbirine benzeyişi de inkâr edilemez. Bazı Mason tarihçileri, bir övünme vesilesi yaparak Mason müessesesinin ta-

rihini hayali bir duruma sokmuş oluyorlar. Böyle eğilimlere bazan mi zah bile karışmış oluyor:

Meselâ İngiliz Dr. Olivier, kendisinin de tamamen aynı kanaatte olduğunu belirterek bu mizah süjelerine bir ilâvede bulunuyor. Diyor ki, "Cemiyetimiz kürre-i arzın teşekkülünden evvel diğer Şems manzumelerinde de mevcuttu."

Hız. Musa, "On Emir" ile, Masonik prensipleri yansıttığından, bir Ma-son olarak tanınır (Bu on emrin Sümer tabletlerinde bulunduğunu hepimiz biliriz.)

Hız. Süleyman'a ve Mâbedine de Masonik Ritüelimizde en büyük paye verilir. Zira Masonlar Kardeşliğin kökenini bu muazzam mimarî abidenin inşasına dayarlar. Ve Hız. Davud'un oğlunu, tartışmasız, ilk Büyük Üstad olarak kabul ederler.

Bazı Masonlar Hız. İsa'yı da bir Mason olarak görmüşle ve onun öğretilerine, şimdiki Masonluk sistemine benzer bir felsefî topluluk dahilinde inisiye olmuşlardır. Onun sözlerinden çoğunun, mistik sanatın doktrinlerini kapalı bir şekilde içerdği kabul edilebilir.

Alec Mellor'un "Franmasonluğun ve Franmasonların Lûgatı" isimli eserinde efsanevi büyük Üstadlar listesinden aktardığım ve milâttan önceye ait isimler şöyle sıralanıyor:

Nuh, Musa, Babil Kulesi Mimarı Phaleg, Süleyman Mâbedi Mimarı Hiram, Tubalcain, Büyük İskender, İmparator Caracius, Romulus, Numajul Sezar, Zoroaster (Zerdüş), İsa.

(Hız. Muhammed de Miraç'ta Cebrail tarafından ŞEDD kuşanmıştır.)

Kardeşlerim; bu kadar hikâye ve efsaneden sonra, konuşmama, Ma-sonluğun Büyük Üstadlarından Duc de Brouswich'in şu sözleri ile son vermek isterim:

"Kabul edelim ki, biz pek yeni değiliz; ama, kendimize öyle bir secere seçelim ki, bize yakışsın."

OLAYLARIN İÇİNDEN

Derleyen: Sahir ERMAN

YENİ MEXICO BL. BÜ.'nın Mesajı

"Aziz Kardeşlerim,

Son zamanlarda bazı Mason KK. bana müracaatla birtakım makale ve yayınlarda Hristiyanlık düşmanı haline geldiği gerekçesiyle masonluğa hücum edildiğinden yakındılar.

Bir kaç kişinin masonluğun bir din olduğu zannına kapıldığı yolunda bazı işaretleler yok değildir.

Bu gibi kötü bilgilendirilmiş kimselerin masonluk aleyhtarı tutumlarında bu kadar ileri gitmiş olmaları çok üzücüdür; ne var ki, ağır ve sert bir tenkitte bulunmak bu gibilerin kişisel maksatlarına hizmet etmektedir. Okuyucuların bu nevi tenkitlerin tesiri altında bazen kalmaları da esef vericidir.

Dünyanın en geniş ve en büyük Kardeşliği olan örgütümüzün kendisini savunmaya muhtaç olmadığına kesinlikle emin olmakla beraber, kısa bir açıklamanın bir Kimize veya onun aile efradına masonluk aleyhtarı kötü bilgilendirmelere veya yanlış anlamalara cevap vermekte yardımcı olabileceğine inanmaktayım.

Yeni Mexico BL.'ın Masonluğun bir din olduğu yolundaki iddiaları çürütmek amacıyla resmî bir açıklama yapması fikri ileri sürüldü. Edindiğimiz açık dersler dolayısıyla herhangi bir açıklamada bulunmak gereksizdir.

Masonluk dinin yerini almaz ve almayı da iddia etmez.

Bütün üyelerimizi Tüzük ve Anayasalarımızı okumaya ve Masonluğun gerçek niteliği hakkında bilgi sahibi olmaya ısrarla davet etmekteyim.

Yeni Mexico BL'nın veya herhangi bir L. veya masonun bir hareketi, eski âdetlerimizi deęiřtiremez.

Masonluk hiçbir şeye "karşı" değildir. Masonluk iyi bir řeydir.

Bize saldıranlara şunları söylemek istiyorum: "Belki siz kendi kurtuluşunuz için kendinizi duaya adasanız da kendilerini insanlığın kurtuluşuna adanmış olanları tahrip etmeye veya kötülemeye kalkışmaktan vazgeçseniz daha iyi olur."

Danny R. Callovay

Büyük Üstad

(The New Mexico Freemason, Aralık 1991-Ocak 1992, 4-5)

HÜR VE KABUL EDİLMİŞ MASONLAR BÜYÜK LOCASI GÖREVLİLERİ

18 Nisan 1992 Cumartesi günü yapılan HÜR VE KABUL EDİLMİŞ MASONLAR BÜYÜK LOCASI GENEL KURULU toplantısında Büyük Görevliler Kurulu'nun seçimleri yapılmış ve Büyük Üstad En Muh. Can ARPAÇ Kardeşin uygun gördüğü düzenleme sonucunda aşağıdaki şekilde göreve başlamıştır.

Bü. Üs. En Muh.	Can ARPAÇ K.
Ön Bü. Üs. En Muh.	Suha AKSOY K.
Bü. Üs. Kaymakamı P. Muh.	Yusuf NOMAL K.
Bü. Üs. Temsilcisi P. Muh.	Tuncay KESİM K.
Bü. Üs. Temsilcisi P. Muh.	Bekir TANTÜRK K.
Bü. I. Nazır P. Muh.	Sahir Talat AKEV K.
Bü. II. Nazır P. Muh.	Tunç TİMURKAN K.
Bü. Sekreter P. Muh.	Oryal GÜVENTÜRK K.
Bü. Hatip P. Muh.	Reşit ATA K.
Bü. Hazine Em. P. Muh.	Suat AĞAGİL K.
Bü. Hasenat Em. P. Muh.	Ethem Sena ÇINAR K.
Bü. Muhakkik P. Muh.	Nelson ARDITI K.
Bü. I. Tö. Üs. P. Muh.	Çoşkun ERTÜRK K.
Bü. II. Tö. Üs. P. Muh.	Yavuz HAKMAN K.
Bü. Kut. Kit. Em. P. Muh.	Ahmet KURTARAN K.
Bü. Sancaktar P. Muh.	Abdurrahman ERGİNSOY K.
Bü. Koruyucu P. Muh.	Ergun BOZKURT K.
Bü. Sekreter Yard. P. Muh.	Celil LAYIKTEZ K.
Bü. Hatip Yard. P. Muh.	Bülent ÇETİNOR K.
Bü. Hazine Em. Yard. P. Muh. ..	Çınar ŞAHENK K.
Bü. Gözcü P. Muh.	Fevzi AKANSEL K.

BODRUM L.. 'sı AÇILDI..

Serdar TÜZEL

Her vakit rahmetle andığımız En Muh Bü.. Üs.. Orhan ALSAÇ'ın değerli katkılarıyla Türkiye'nin bir ilçesinde ilk defa kurulması düşünülen Mâbedin BODRUM olarak seçilmesi hepimizi çok sevindirmiştir.

Bir insanlık mâbedinin inşası fikri 4 Ekim 1991 tarihinde 97 No.lu BODRUM L..sının İzmir vadisinde geçici olarak kurulmasıyla hayat bulurken, Esad Keskin K.. 'in Bodrumda sahib bulunduğu bir odayı mâbet inşasına tahsis etmesi Evrenin ulu Mimarının yardımları, KK.. 'in Özverili gayretleri, Bü.. L.. 'nın değerli katkılarıyla 9 Mayıs 1992 günü saat 19 da En. Muh.. Bü.. Üs.. Can ARPAÇ'ın ve diğer Bü.. L.. görevlilerinin, Bodrum L.. 'sı KK.. nin, diğer L.. ların Üs.. Muh.. leri, temsilcileri, Ön. Üs.. Muh.. leri ve çok sayıda ziyaretçi KK'in katkılarıyla yapılan Mâbed TAHSİS Töreni sonucunda Türkiye'de ilk defa bir ilçede BODRUM L.. 'sının açılması gerçekleşmiş oldu. Türk ve Dünya Masonluğu için açılan bu yeni pencerenin yayacağı Nur'un sevincini kelimelerle anlatmak çok zordur. Yaz boyunca da çalışmalarına bu mâbette her ayın ikinci Cumartesi günü saat 19'da sürdürecektir olan Muh.. BODRUM L.. 'sı tüm KK.. 'i sütunlarına davet etmekten büyük bir mutluluk duymaktadır.

Bodrum L.. 'sı Açılışı (9.5.1992)

PIRAMİT MUH.: L.:SININ XV. KURULUŞ YILI (*)

Ömer Faruk KURT

Güzel bir gün yaşıyoruz, iki güzelliği bir arada kutluyoruz. Piramit Locasının onbeşinci yıldönümü ile piramide katılan yeni bir güç dolayısıyla kıvançlıyız. Bu iki güzelliği iç içe anlatmaya çalışacağım. Piramit kimlerle, nerede, nasıl ve niçin kuruldu gibi sorulara kuru cevap olmayacak ve bulunmayacak konuşmam içinde. Beklemeyin. Öyle bir anlatım tarzı ki, herkes kendi piramidini bulacak bu hikâyede.

Burada mevcut kardeşlerimizin bir bölümünün bizden evvel başladıkları serüvene biz 1962'de katılarak 1970'e kadar önce sevgiyi talim eyledik. 71'den 77'ye kadar Üçgenin sta-

bilitesini yerleştirmeye çaba harcadık. Ve nihayet soyuttan başlayan maceramızın sathıtan geçerek hacme erişmek ümidiyle şekillerin en mükemmeli piramidin inşasına başladık. Mısır tarihçilerine göre Gize'deki piramidin yapımı İ.Ö. 3100 ile 2700 yılları arasındır. Bu yapıda her üç ayda bir yenilenen yüzbin insan çalışıyordu. Şimdi siz de bizim piramidin manevî yapısında yeni güçler olarak çalışacaksınız. Gize piramidi malzemesinin geçeceği yolun yapımı 10 yıl, kendisinin inşası ise 20 yıl sürmüştür.

Piramit sözcüğü Kalde dilinde "Ürim-Middin" manası "Işıklar ve

(*) Piramit Muh. Loc.da 13.3.1992'de verilen Konferans.

Ölçüler" demektir. Ürim hem Kalde hem İbranicede ışık, vahiy anlamında kullanılıyordu. Dr. Davitson ile Dr. Aldersmith yukarıdaki tabir ile Büyük Piramitte "İlâhî vahyin geometrik ifadesini" gördüklerini söylerler. Şimdi siz de bizimle geometrik ölçülerin ifadesindeki ilahî vahyin sırlarına ermek için çalışacaksınız. Büyük Piramitte de tekrisler yapıldı. Orda da burda da geçitlerin, odaların çok anlamlı isimleri vardır. Bir kısmını bu akşam gördünüz. Meselâ ara oda'ya giren üstad olmamış çömez (bizdeki tabiriyle çırak), granit plaka altından geçmek için eğilirken, sırlar karşısındaki aczini göstermekte idi. Daha sonra son alt geçide iyice eğilmiş vaziyette vasil olunurdu ki, burası da son alçalmayı sembolize ediyordu. Tekris üstadı şöyle seslenirdi: "Kutsal iyilikler içride olanın olsun. Bütün sözler o en büyüğün yolunda olacaktır." Siz de bu akşam taç kapıdan girerken eğildiğinizi hatırlıyorsunuz. Bu hareketi nizi ömür boyu karşılaştacağınız nice büyük sırlar önünde hatırlamanızı dilerim. Büyük piramitte daha birçok odalar vardır. Meselâ "Açık mezarın ve esrarın odası", "Büyük Doğunun Odası", "Milletlerin Muhakeme Odası", bir de sonuncuyu analım. "Tanrının Ebediyen Yaşayacağına" işaret edelim. Ve siz de ömrünüz vefa ederse ve de gayretleriniz devam ederse burada da birçok odalar bulabilirsiniz.

En önce "Karanlıktaki Hakikat Oda"sından başlayacağız. "Doğuda

Hakikat Işığının Doğuşu"nu yaşamış bulunuyorsunuz. Tıpkı büyük piramitteki gibi.

Piramit için ideal plan denir. Keşfedilmiş bazı sayısal sırlardan söz edeceğim. Piramit tabanının çevresi 36524 pus'tur. Senenin günlerini küsûruyla verir. Merkez dikey eksenini 5813 pus'tur. (25,4264 cm = 1 pus) Metrik karşılığı 149 m. olup bunu milyon km yapınca arz ile güneş arasındaki mesafeyi veriyor. Piramit pus'unu 100 milyarla çarparsak yer kürenin 24 saatlik bir günde kendi yörüngesi üzerinde katettiği uzunluğu veriyor. Kutsal dirsek ölçüsü 0,635660 metreyi on milyonla çarparsak yer kürenin kutup yarı çapını veriyor. Sözü uzatmayalım, bir konuşmada fazla rakam vermenin doğru olmadığını bilenlerdenim. Egyptolog sözüyle "Piramit taş lisani ile konuşmaktadır. Mısır ölümler kitabında piramit için çeşitli isimler kullanılmıştır. "Saklı cevherin sırlı evi", "Işık Yeri", "Kutsal yerlerin evi" ve sizler de bugün bizim piramiti mizde ışığa kavuştunuz.

50. Kaaf Süresi 22. Ayet "Sen bundan gafildin, işte senden gaflet perdesini kaldırıp açtık, gözlerin artık daha iyi görebiliyor.

24. Nur Süresi 35. Ayetin ilk cümlesi "Allah göklerin ve yerin nurudur." Biliyorsunuz biz de burada gözünüzün bağımlıyı közdük ve ayrıca size nur verildi. Büyük piramitin sembolizmi derinlemesine incelendiğinde, bize içinde sakladığı bilgilerin basit bir

insan beyninin eseri olamayacağını gösterecektir. Hem Matta, hem de Markos'un İncil'inde "Gök ve yer gelecek, fakat benim sözlerim geçmeyecektir. Fakat o gün ve saat hakkında ne göklerin melekleri, ne de Oğul, yalnız Baba'dan başka kimse bir şey bilmez." Sırların çözümünde de bir sınır vardır. Oradan ötesi O'nundur, bilinemez.

1977'nin 4 Mart'ında biz de sembolik bir piramit kurmaya başladık. Yurkarıda dediğim gibi yol inşası on senede piramit inşası 20 senede kurulabilmiş. Eh! Bugün onbeşinci senesindeyiz, beş sene de sizler çalışırsanız, eşitleniriz ama, sadece yıl ölçüsünde. Belki merak edenler kuruluş sebebini düşünürler. Efendim, bir üçgeni tam ve mükemmel görebilmek çok güçtür. Bakıştaki görüş noktası değiştikçe veya üçgen cephe değiştirdikçe eşkenar üçgen, ikizkenar üçgen veya çeşit kenar üçgen olabiliyordu; hatta tek çizgi haline bile dönebiliyordu. İstedik ki, kurulacak locanın sembolüne hangi cepheden bakılırsa bakılsın hep eşkenar üçgeni görmek mümkün olsun.

Öyle bir geometrik şekil olsun ki, en mükemmel solid şekli muhafaza etsin, biçimlerin en sağlam oturamı olsun. Zamana ve dış etkilere en dayanıklı şekil olsun. Kurulması en kolay, bozulması en zor; aklın ve doğanın kanunlarına da uygun olanı sonunda bulduk; bu Piramit'ti.

Piramitte olanlar da şeklin mükemmeliyetinden etkilensin, sırların yü-

celiğinden esinlensin, onun ışınlardan yararlansın.

Sonra her kardeş, Piramidin oluşumu gibi tabandan zirveye doğru bir yükselişi yaşasın ve zirvedeki noktadan temele doğru bir yayılışı gerçekleştirsin; bir başka söyleyişle, Topraktan Göğe doğru yani Tanrıya ulaşma vetiresini, sürecini ve gökten toprağa doğru yani Allah'ın rahmetinin elde edilerek tüm insan kardeşlerine dağıtımını gerçekleştirsin. İşte, piramit, arzla arş, insanla tanrı arasındaki devamlı bir bağlantının sembolüdür. Piramitte toplanan kardeşlerimizin kutsal çalışmaları zirvede birleşerek göğe ulaşsın. Sonra rahmet olarak, nur olarak yeryüzündeki bütün insanlara dağılsın istedik. Bilirsiniz Piramitin tepe kısmı eksiktir, inşası öyledir. Miraçta Cebrael Hz. Muhammed'i Sidret-i Müntehaya çıkarır, döner oradan ötesi varılmaz bölgedir. Ondan gayrısına memnûdur, Arş-ı Alâ denen göğün en yüksek katıdır, yani Tanrılık bölgesidir, Sidre-i Münteha aşılmaz sınırdır. İşte, piramidin eksik ucu bu sınırı sembolize eder ve insanın varamayacağı yüce noktayı bize hatırlatır. Mükemmel bir sembolik anlam taşıyan piramitte çalışarak kardeşlerimizin düşünce, söz ve fiiliyatları da mükemmel olacak, dört bir yanından aynı imajı ve mesajı verecek, kendi varlığı ve şahsiyeti ile Allah'la insan arasındaki köprüyü kurabilecektir. Zirvesi akıl ve hikmeti, tabanı kuvveti ve dört kenarı da güzelliği nefsinde toplayan

bir kâmil insan, adam kadman olmasını diliyoruz. Ancak bu insan, nefsi-ne karşı, ailesine karşı ve bütün insanlığa karşı vasiyette bildirdiği gö-

revleri yerine getirecektir. Ona hepimiz yardım etmeye hazırız, Üstadı Muhterem ve Aziz Kardeşlerim, Nur ve Ziyanın çocukları olarak.

KAYNAKÇA

1. *Mısırın Ölüler Kitabı* - ALBERT CHAMPDOR
2. *Büyük Piramidin Sırrı* - GEORGES BARBARIN
3. *Tufan Öncesi Atlantis* - EDGAR CAYCE
4. *Piramit Yorumu* - SAHİR ERMAN

Localarda Verilen Konferanslar

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İSTANBUL			
İdeal	Dündar Erendağ	65 Olayları	16.03.1992
	Ergun Zoga	Hayatın Masonik Açıdan Yorumu	25.05.1992
Ülkü	Sabih Tansal	1. D.. Hakkında Kısa Söyleşi	26.03.1992
	Ayhan Dural	Ahiler ve Ahilik	07.05.1992
Kültür	Gürdal Çeliköz	... Tekris'in Düşündürdükleri...	08.05.1992
	Reşit Ata	... ÖLÜLER KİTABI VE RUHUN ÖLÜMSÜZLÜĞÜ	22.05.1992
	Erdin Canıoran	Anlam ve İçerik Açısından Tolerans ve Hoşgörü	5.6.1992
Hürriyet	Orhan Koloğlu	Osmanlı, Hoşgörü, Masonluk	17.03.1992
	Yusuf Nomal	M..ik adap-erkân ve Etiket	31.03.1992
	Eşref Hamamcıoğlu	1850'den bugüne mesleğimiz.	14.04.1992
Kardeşlik	Ergun Önel	Eski Mısır'dan Esintiler	16.04.1992
Hürriyet	Mehmet Demirel	Mesleğimizin Yarını	12.05.1992
Sevgi	Dündar Erendağ	1965 Olayları	23.03.1992
	Sahir Erman	Giordano BRUNO	17.04.1992
	Gürkut Uysal, Cem Özgür	2000'li Yıllarda Nasıl Bir Dünya	
	Cenan Torunoğlu	Önder KÜÇÜKERMAN,	04.05.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Hasan Kalafat	Bazı İnanç ve Bilgilerimizin eski Orta Doğudaki Kaynakları	1.6.1992
Atlas	Maurice Alfandari	Devamsızlık	29.04.1992
Müsavat	Rüşen Dora	Bilinç Özgürlüğü	15.05.1992
	Ümit Coşkuner	Sözüm Sevgi Üstüne	29.5.1992
Libertas	Pavlo Ditkovski	Bektaşılık ve Masonluk	08.04.1992
	Semih Göğdün	Bir Taşın Öyküsü	22.04.1992
	Melih Evrensel	Karanlıktaki Kardeş-gölgemiz	06.05.1992
	Erdin Canyonan	Masonlukta Tolerans	20.05.1992
Hakikat	Lamo Psaropulos	Kardeşlik Zinciri	19.03.1992
	Vasil Kaloyannidis	M...lukta Sükut	30.04.1992
	Vasil Kaloyannidis	M...lukta Sükut	14.05.1992
	Andon Parizyanos	Krisma Murti	28.5.1992
Ahenk	Demri Tiryaki	Evrensel Bilgi	11.03.1992
	Necmi Karakullukçu	Mustafa İNAN K...	22.04.1992
	Hoşcan Tura	Eflatun Mevlana ve Ma... üzerine	20.05.1992
Fazilet	Anri Levi	Çırağın Vazifeleri ve Derecenin Felsefesi	24.03.1992
	Atilla Girgin	Kitle İletişim Araçları	22.04.1992
	Ahmet Akkan	Kanıtın yokluğu, yokluğun kanıtı olamaz	05.05.1992
Delta	Bahadır Ünsal	Masonluk ve Sembolizma	23.03.1992
	Müvit Tekül	İçimizdeki Saat	20.04.1992
S. Dostlar	Haluk Ser	Güzellik Sütunu ve Güzeli Sanatlar	19.03.1992
	Ergon Ataçeri	Türkiye ve Dünya Müzeciliğine Bakış	02.04.1992
Ülke	Ruhittin Kader	ÖTENAZI ve Ma... Düşünce	14.04.1992
	Yılmaz Suner	Masonluğun Temel Tezleri	28.04.1992
Şefkat	Abdurrahman Erginsoy	M...lik Sohbet	16.03.1992
	Reşat Kıran	Bir M...lik Söyleşi	27.04.1992
	Galp Dolun	1. D... Ritüelinden bazı sembollerin yorumlanma gayreti	11.05.1992
	Ertuğrul Gazioğulları	Agap	25.05.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Atilla Büyüktuncay	Dersaadet'ten Metropol	
		Harabelerine	08.06.1992
Hümanitas	Mehmet Akif Akev	Big-Bang'den önce ne vardı?	10.02.1992
	M. Fuat Akev	Tekris Felsefesi	05.05.1992
	Josef Tari	Insan Beyninin Asimetrisi	27.05.1992
Hulus	Leeter Karakaş	Masonlukta Temel Kavramlar	01.04.1992
	Bogos Idareci	Insan Yaşamında Ölçü	08.04.1992
	Hans Machatte	Kardeşlik Sevgisi	15.04.1992
Freedom	Ata Gökçe	Evrensellik	21.05.1992
Devrim	Kaya Pasakay	Belçika ve Fransa'daki	
		L... Ziyaretleri	15.04.1992
Pınar	A. Doğan Öztunç	M... 'ik Davranış	31.03.1992
	O. Bıyıkoglu, H. Akın, T. Ayışıklı	1723 DEN SONRA SPEKÜLATİF	
		M... 'LUGÜN YAYILMASI ÇAĞDAŞ	
		OLUŞUMLARA KATKILARI	14.04.1992
	C. Coşkun, S. Yıldız, İ. Şefren	1723 den sonra spekülatif M... 'lugin yayılması ve çağdaş oluşumlara katkıları.	
		Amerika-İtalya Almanya	
		ve Diğerleri	28.04.1992
Sevenler	Aydın Uluyazman	Neyzen Tevfik	13.03.1992
	Faruk Keskinel	L... Görevlileri ve Sembolizması	27.03.1992
	Barbaros Günergin	M... 'ik İnanç	24.04.1992
	Ihsan Özgen, Sami Üge,		
	Tufan Türengç, Turhan Ilgaz	Demokrasi, Terör ve İnsanlık	08.05.1992
Hisar	Taylan Sezer	İnsanlık Mâbedi ve Sevgi	21.04.1992
	Ali Dinçol	Ruh üzerine Söyleşi	05.05.1992
	Cavit Yenicioğlu	M... 'lukta İntizam ve Muntazam	
		M... 'luk.	02.06.1992
Üçgen	Can Arpaç	Ham Taşın İçindeki Güzellik	20.03.1992
Üçışık	Necmi Karakullukçu	Çağdaş Düşünce	09.03.1992
	Zeki Kovos	Nefse hakimiyetin yolları	04.05.1992
	Mahmut Kınav	İNSAN	18.05.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Özlem	Mesut Ilgım	Mason ve Kadın	16.03.1992
	Murat Eriç	Masonlukta Tolerans	27.04.1992
Başak	Necmi Karakullukçu	Masonlukta Çağdaş Düşünce	09.04.1992
	Ali Oktay Cever	MASONİK BİR ETÜD	07.05.1992
İrem	Yıldırım Ekmekçiler	Eşkenar Üçgen ve Üçleme	
		Kavramı	08.05.1992
	Ergun Zoga	Hayatın Masonik Açıdan Yorumu	22.05.1992
Evren		Akıl ve Hikmet Rehberliğinde	
		M...luk	30.04.1992
	Leon Levi Coşkun	Özgürlük	14.05.1992
Piramit	Sonad Pelit	Holistik Evren Kavrayışı	27.03.1992
	Ömer Faruk Kurt	15. Kuruluş Yıldönümü nedeniyle	13.03.1992
	Mengü Aykar	Fransız M...luk Tarihi	08.05.1992
Güven	Reşit Ata	Hür Düşüncenin Tarihi	26.03.1992
	Ferhan Dinçer, Ahmet Pura	Mutluluk	07.05.1992
Meşale	Aktan Okan	Akıl ve Hikmet rehberliğinde	
		Masonluk	25.03.1992
	Erem Gümüşel	Sözün Özgürlüğü	08.04.1992
	Haluk Kaplan	New York İzlenimleri	
		(Slaytlı Gösteri)	06.05.1992
Anadolu	Tanju Koray	Çalışma Tablosu	03.03.1992
	Orhan Koloğlu (Harici)	Osmanlı, Hoşgörü ve Masonluk	17.03.1992
	Aktan Okan	Akıl ve Hikmet Rehberliğinde	
		M...luk	25.03.1992
	Rüçhan Altuğ	Hakiki Masonluğun Temeli.	31.03.1992
	Cihad Beşe, Umut İnanc		
	Ahmet Kurtaran	Tesviye	28.04.1992
	Raşit Temel	M...luk bireyciliğe bir geçit	12.05.1992
	Nezih Rona	GÖNÜL	26.5.1992
Akıl ve Hikmet	İlker Erel	Bilim Nereye Kadar?	19.03.1992
	Alp Altınar	Müzikte Rekorlar	02.04.1992
	Orhan İskit	Görevlerimizi Düşünürken	16.04.1992
	Orhan Doğan Özsoy	Landmarklar	30.02.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Adnan Alptekin	Dünden Bugüne Beyoğlu	14.05.1992
Boğaziçi	Orhan Önel	Türk Masonluk Tarihi	29.04.1992
Yeditepe	Metin Leblebicioğlu	Özveri	09.04.1992
	Ferhan Dinçer, Ahmet Pura		
	Mutluluk	07.05.1992	
Gönye	Necmi Karakullukçu	Çağdaş Düşünce	09.03.1992
	Ilhan Ersen	Masonik Açidan	
		Eski Mısır Düşüncesi	05.05.1992
Güzel İstanbul	Sahir Erman	Giordano BRUNO	17.04.1992
	Tamer Ayan	Masonik Flora	01.05.1992
		Iznik ve Futüvvet ile Ahiliğin Batıya	
	Bilgin Turnalı	Intikalindeki önemi	15.05.1992
	Oryal Ünver, Ergin Okur		
	Bülent Göksu,	Kal. . Gözü ile C... M.. 'luk.	29.05.1992
Günışığı	Özgür Polvan	SEMBOLLER VE ALEGORİ	13.04.1992
	Tamer Ayan	Kutsal Kitaplar	27.04.1992
	Melih Berkay	Çırak Derecesinin Sorumlulukları	11.05.1992
	Tanju Koray	Hiram Efsanesi	25.05.1992
Tanyeri	İbrahim Çokcan	Tekris ve Sembolizması	08.05.1992
Sadakat	Orhan Koloğlu		
	(harici gazeteci)	Osmanlı Hoşgörü Masonluk	17.03.1992
	Altan Edis	M.. 'luk ve Dış Dünya	14.04.1992
	Tamer Ayan	24 Birimlik Cetvel	12.05.1992
Marmara	Reşit Ata	Düşünce Özgürlüğü	11.03.1992
Reşit Ata, Yılmaz Suner, Ergun Önen,			
	Ali Kaplan	ÖZGÜRLÜK	22.04.1992
Sabah Güneşi	Oğuz Yücel	Ahilik	25.5.1992
Dostluk	Erdin Canyonan	Hoşgörü tolerans kavramlarının	
		anlamı ve içerik açısından anlamı	23.03.1992
	Tanju Koray	Tefekkür Hücresi II	04.05.1992
	Engin Kenber	Eşitlik	18.06.1992
	Hasan Akdeniz	Neden	01.06.1992
Gelişim	Zihni Güler	Yunus EMRE	10.03.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Galip Dolun	Masonluk öğretisinin bir bölümü üzerinde diğer öğretilerle kıyaslanarak yorumlama gayreti	24.03.1992
Onur	A. Can Tuncay	Bü.. Üs.. Rıza TEVFIK	21.04.1992
	Alp Özalp, Naci Övünç	Hayatın Muhtelif Dönemlerinde ve M.. 'ik Hayatta Denge	21.04.1992
	Ali Dinçol	Ruh Üzerine Söyleşi	05.05.1992

ANKARA

Uyanış	Şinasi Erdemli	Ritler	29.5.1992
Yükseliş	Uğur Tolga	Gönyenin Işığı ile Aydınlanma	05.03.1992
İnanış	Güngör Çamlıyurt	C.. K.. 'lerle Sohbet I	09.03.1992
	Teoman Akış	Bilgi Toplumu ve Yarının Teknolojileri Karşısında Türkiye	30.03.1992
	Edip Aktaş	Arayış	13.04.1992
	H. Ümit Güneş	Obediyanslar ve Ritler	27.04.1992
	Cahit Meco	Masonlukta Görev Bilinci	11.05.1992
	Feridun Özyurt	Düşünce Üzerine	25.5.1992
Bilgi	Özgür Ecevit	M.. 'luk ve Yaratıcılık	18.03.1992
	Süleyman Duygan	M.. 'luğun Sosyal Kaynakları ve Amacı	01.04.1992
	Erdoğan Sumnu	Ortaçağ Gotik Mimarisi ve Operatif M.. 'luk	20.5.1992
	Oktay Yanç	M.. 'ik Nur	3.6.1992
Dikmen	Muarice Brown	Masonik Bilgiler	05.03.1992
Yıldız	Erol Uluğ, Mehmet Tuncer,		
	İsmet Cantürk	Çevre	12.03.1992
	Sami Bocutoğlu	Eski ve Yeni M.. 'ik Terimler ve Kökenleri	09.04.1992
	İhsan Delilbaşı	Ahdımızı günlük yaşamımızda da uygulayalım	14.05.1992
	Gürkan Erduman	Kaybolan Barok Mimarisi ve M..	28.5.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Tayfun Erten	Lo.. Ziyareti	28.5.1992
Kutup Yıldızı	Eralp Özgen	Mesleğimizin Gelişimi; Dünü;	
		Bugünü; Yarını (I)	05.03.1992
	Hasan Koni	Mesleğimizin Gelişimi; Dünü, Bugünü,	
		Yarını (III)	7.5.1992
Çankaya	Emin Gürol		
	Gündüz Gülşar	Ma...'luk Nedir? İlkeleri ve	
		Psikolojik	27.03.1992
Yılmaz Kadroğlu ve Turan Kaya		Ladmarklar ve Ladmarklar üzerine	
		Genel Görüşler	10.4.1992
Arayış	Sahir Erman	GIORDANO BRUNO	28.4.1992
Üçgöl	Kemal Çağlar	Hangi San'at	03.03.1992
	Şahin Yenişehirlioğlu	Hangi San'atçı	03.03.1992
Çağ	Atilla Affan Darılmaz	Niye Buradayız	29.4.1992
	Okan Işın	Hür M...'luk tarihi içinde inanç	
		felsefesinin Gelişimi	27.5.1992
Gönül Mimarları	Nedim Yahya	500. Yıl ve İnsanlığa Örnek	17.03.1992
Eşitlik	Berkin Salancı	Küptaş ve Hamtaş Üzerine	
		Birkaç Not	26.5.1992
Yunus Emre	Kahraman Arslan	Sanayi, Teknoloji, Kalkınma	
		ilişkiler	04.03.1992
	Çağlar Ünal, Tamer Tetik	Türkiyede Masonluğun gelişimi	
		ve örgütlenme biçimi	6.5.1992
Atanur	Hasan Köni	Uluslararası ilişkiler	20.04.1992
	Ünsal Yavuz	Birey Hakları Açısından Türkiyede	
		Çağdaşlaşma ve M...'luk	1.6.1992
Çukurova	Çağatay Akçalı	Kardeş Sevgisi	19.03.1992
	Selçuk Ataman	Ritler	16.04.1992
Erdem	Çetin Gülovalı	İnsanî Kusurlarımız ve M...'luk	03.03.1992
	Ahmet Mutlu	Lonca sistemi	21.4.1992
	Ruhi Altınörs	Tarihi Boyunca M...'luğa Karşı Haksız	
		Davranışlar Bölü I: AFARÖZ:	
		Nedeni ve Sonuçları	05.05.1992
	Egemen Karancı	M...' Kimliği	2.6.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Denge	Ahmet Boyacıoğlu	Sevgi	10.03.1992
	Nezihi Tankurt, Nezihi Özdemir	MS 2150 Bir Felsefe Klasığı	22.04.1992
	Samir Gürel, Nur Altınörs	UMUT	22.4.1992
Tolerans	Şarlı Şensoy	Kaybolan Barok Mimarisi ve M...luk	28.5.1992
	Gürkan Erduman	Özgürlük ve M...luk	7.5.1992
Kutup Yıldızı	Aktan Okan	Mesleğimizin gelişimi dünü, ve yarını	4.6.1992
	Ünsal Yavuz	Çırak ve Çıraklık	23.03.1992
Üçnür	Uğural Gafuroğlu	Sütunlar	13.4.1992
	M. Halit Işıklar	M...lukta Kardeşlik	27.4.1992
	Mustafa Çapcıoğlu	M...luk ve Adalet	25.5.1992
	İlker Peksazer	Kendini Bilmeye İyilik ve Kötülük	16.03.1992
Başkent	Vedat Mihladi	M...lukta Yardım ve Dayanışma	30.03.1992
	Çetin Özerçiyas	M...luk	20.04.1992
	Tahsin Tolay	Kıskançlık	04.05.1992
	Erdem Özşınmaz	İntizam	25.5.1992
	Yalçın Gerelioğlu	Ritüelden Seçmeler	20.03.1992
Gökkuşaağı	Mehmet Temren	Semboller	01.05.1992
	Belgin Erkan		
İZMİR			
İzmir	Aras Süer, Sabri Acar	Tekris İntibaları	12.03.1992
	Yaşar Özbalkan	Bana Göre Tekrisin Önemi	12.03.1992
	Necati Kavadarlı	Kirpi	26.03.1992
	Dündar Hısım	Martı	9.4.1992
Nur	Ercan Kurultak	Hamtaş	17.03.1992
	Hüseyin Yalçın	2. Derecenin Felsefesi	31.03.1992
Ermethee	Tunç Eğinlioğlu	Yaşam Sanatı	11.03.1992
	Haldun Madran	Sevgi Üzerine	25.3.1992
	Remo Melini	Önlük ve Beyaz Eldivenler	22.4.1992
Başarı	Emin İçören	Özgür, Erdemli ve M... Kişi	04.05.1992
	Saim Efelerli	Geçmişten Günümüze, Özgür	
		Düşüncenin Evrimi ve İnsan	
		Aklının Sınırları	19.05.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Gönül	Cengiz Özarı	2. D... Ritüeli Üzerine Düşünceler	13.02.1992
İrfan	Erdinç Altınyelekliloğlu	Masonluk ve Öğretileri	09.03.1992
	Kubilay Kotan	Ritüel Cümlelerinden Beni Düşündürülenler	23.03.1992
	Taysin Yaşamak	U.S.A. Dolarından Masonik Semboller mi var?	20.04.1992
	Erdinç Altınyelekliloğlu	Masonluk ve Öğretileri	20.04.1992
Gönül	Ural Şekerci	Hamtaş Sembolisması	02.04.1992
	M. Ali Özcel	Ekoloji ve İnsan	02.04.1992
	Hikmet Çetinbudaklar	Dünden bugüne insan hakları	19.03.1992
	Rıza Köknar	Şövalyelik ve İzcilik	19.03.1992
	Tunç Kabaklıoğlu	Boş İnanç ve Bağnazlıktan Arınma	16.04.1992
	Kemal Gültay	Yaşlılık, Son mu-Başlangıç mı?	16.04.1992
	İbrahim Yegül	Ölüm-Yaşam ilişkisi	04.05.1992
Ümit	Hakan Hamaoğlu	Loca ne Konumu-Mâbed	03.03.1992
	Erdoğan Mamaoğlu	Ara sıra, Günlük yaşamın kaygılarından Uzaklaşmak düşünceye dalmak, vicdanın sesini dinlemek	03.03.1992
	Nurullah Mülazımoğlu	Mikro Kosmos düzeyindeki İnsan	17.03.1992
	Sahir Erman	Cordano Bruno	07.04.1992
	Ali Kökoğuz	Kendini Beğenme Kompleksi	24.03.1992
	Ömer Münir Işıklı	Vicdan ve Erdem	14.04.1992
	S. Erol Sanıbelli	Akıl ve Öğretim	14.04.1992
	M. Zafer Kitis	İyiye Kullanılmış 24 Saat	14.04.1992
	Türkhan Siem	Neden Doğum	12.05.1992
Ephesus	Güngör Kavadarlı,		
	Semih Adıyaman, Atilla Çilingiroğlu,		
	Abduhhal Çorbacioğlu	Katılım Arttırma	02.03.1992
	M. Nazmi Tayan	İlk Gün	27.04.1992
	Üs... Muh...	Bir M...'nın Mükellefiyetleri	06.05.1992
Eylem	Atilla Besen	Mutluluk ve Masonluk	02.03.1992
	Ersan Aral	Dürüstlük	30.03.1992

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Manisa	Özkan Aras	Varlık Birliği ve Bektaşilik	11.03.1992
Ege	İlker Ergin	Masonlukta Görev ve Sorumluluk	20.4.1992
	Abdullah Şimşekcan	Çevre Kirliliği ve M...luk	19.03.1992
	Abdurrahman Kutlu	Masonlukta Ketumiyet	16.04.1992
Işın	Necdet Akman	Hür Mason Kimdir	02.03.1992
	Hakan Aslan	Tam, Kusursuz ve	
		Düzenli L...nın tarifi	02.03.1992
	Murat Tuncay	M...luğun üç Büyük	
		Sembolik Nuru	02.03.1992
	Oktay Dikmen	İnsan Olmak	30.03.1992
	Bülent Yıldırım, Gürhan Tümer	Türkiye'de Turizm ve Pamukkale	02.05.1992
Başıarı	Sıtkı Aytaç	Çağdaş Teknoloji, Enformasyon	
		Toplumu Evrensellik	09.03.1992
	Şamil Girgin	Günümüz ekonomik koşullarının getirdiği kaygılar karşısında; Manevi değerlerimizin korunması ve önceliklerin belirlenmesindeki zorluklarımız	23.03.1992
	Yüksel Keskiner	Tanrı Kavramına Yaklaşım	15.6.1992
Üçsütun	Ali Engin Nural	Hamtaşı Yontmak	12.03.1992
	Durmuş Temiz	Laiklik	12.03.1992
	Bekir Yaşar	C... K...ten mektuplar	12.03.1992
	Cahit Akyol	Ezoterik ve Hermes	26.03.1992
Karşıyaka	Sabahattin Erişir	Hukuk İnsan ve Toplum	03.03.1992
	İlkin İçelli	Davranış Psikolojisi	14.04.1992
Bodrum	Metin Akmen	Hamtaşın seçimi	11.04.1992
	Bolar İren	Hamtaşın Yontulması	11.04.1992

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	TEKRİR TARİHİ	LOCASI	EB... MAŞ... İNTİKAL TARİHİ
Yakım Sarfati	İstanbul 1949	29.31988	Hisar	20.2.1992
Cemil Karakadılar	İzmit 1927	30.41982	Müsavat	19.2.1992
Özdemir Demir	Adapazarı 1926	24.11.1970	Doğuş	13.3.1991
Orkun Erol	Niğde 1942	8.5.1985	Çağ	19.11.1991
Zafer Alatay	Erzurum 1946	14.10.1982	Gönül	19.2.1992
Yaşar Ali Şinasi	İstanbul 1903	1.1.1931	Hisar	3.4.1992
Ahmet Zenbil		7.1.1991	Sembol	5.3.1992
Mişel Boritzer	İstanbul 1930	24.11.1982	Atlas	11.4.1992
Antonia Berthyl Minach	İstanbul 4.7.1934	24.6.1985	Hulus	24.4.1992
Uğur Gülen	İzmir 1943	24.6.1987	Üçgül	24.1.1991
Süreyya Akalın	İzmir 1908	15.6.1951	Nur	27.3.1992
Bedrettin Güven	Ankara 1923	22.10.1976	Erenler	8.5.1992

HIÇ BİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

**Eb. Maş'a İntikal eden kardeşlerimize Ev... 'in U... Mi... 'ndan sonsuz mağfiret
ve kederli ailelerine ve bütün kardeşlerimize sabırlar dileriz.**

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

CONTENTS

4. Message from M.W. Grand Master Can ARPAÇ
6. Message from M.W. Grand Master Can ARPAÇ
8. For Our M.W. Grand Master Orhan Alsag B.: Can ARPAÇ
9. Fuat Hulusi Demirelli Ahmet AKKAN
15. Dr. Besim Ömer Paşa Ahmet AKKAN
21. What is Masonic Secrecy And Discretion?
What is Not? Celil LAYIKTEZ
31. 1965 Affairs Suha UMUR
52. Masonry: A Passage for Individualists Raşid TEMEL
55. Holistic Cosmos Concept or
Vision of New Age Sonat PELİT
65. Giordano Bruno Sahir ERMAN
73. Legendary Era of Masonry Cahit BERGİL
81. Masonic Events Sahir ERMAN
83. News from Our Lodges Mimar SİNAN
99. In Memoriam Mimar SİNAN

Adress : 25, Nuruziya Sokağı — Beyoğlu / İSTANBUL

YEAR : 1992

NO : 84